

"Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Velenje za obdobje 1986-2000, dopolnjen 1988 in 1990 ter družbenega plana občine Velenje za obdobje 1986-1990 in sprememb in dopolnitev planskih aktov dela občine Žalec za območje mestne občine Velenje – dopolnitve 2009«

DOLGOROČNI PLAN OBČINE VELENJE ZA OBDOBJE 1986 – 2000

Ur. Vestnik MOV 17/88, 6/90, 7/01, 13/04, 17/10

- čistopis: 1. Oktober 2010 -

UVOD

Dolgoročni plan občine Velenje za obdobje 1986 – 2000 je pripravljen na osnovi Odloka o pripravi in sprejetju dolgoročnega plana občine Velenje za obdobje 1986 – 2000 (Uradni vestnik občine Velenje, št. 2/79), Zakona o družbenem planu Slovenije (Uradni list SRS, št. 1/80), 5. in 29. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list SRS, št. 18/84) in Zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije (Uradni list SFRJ, št. 46/85).

Vsebina dolgoročnega plana temelji na do sedaj sprejetih občinskih planskih dokumentih, kot so:

- Analiza dolgoročnih razvojnih možnosti
- Smernice za dolgoročni plan
- Osnutek dolgoročnega plana

Poleg teh dokumentov so pri izdelavi dolgoročnega plana občine Velenje za obdobje 1986 – 2000 upoštevani rezultati raziskovalne naloge »Projekt Velenje 2000« in republiški ter zvezni dolgoročni planski dokumenti.

Vsebinska in oblikovna podlaga za izdelavo tega dokumenta je bila predhodna faza, t.j. osnutek dolgoročnega plana. Poleg do sedaj znanih potreb in možnih usmeritev dolgoročnega razvoja temeljnih nosilcev dolgoročnega planiranja v občini, so upoštevane tudi vse pripombe in usmeritve, podane v času javne obravnave in organizirane širše razprave o dolgoročnem razvoju občine Velenje.

0. IZHODIŠČA DOLGOROČNEGA RAZVOJA

Velenjska občina je zelo hitro uveljavila industrializacijo (67% DP občine pripada sekundarnemu sektorju), deagrarizacijo (3,7% delež kmečkega prebivalstva) in tudi urbanizacijo (68% mestnega prebivalstva). Vsi trije procesi so predstavljali sinonim družbenoekonomskega razvoja in napredka občine.

Tem spremembam pa niso sledile ustrezne spremembe v tehnološki, niti v izobrazbeni strukturi zaposlenih. Usmerjenost na manj zahtevno strukturno preobrazbo v preteklem razvoju, ki je bila posledica tehnološke strukture velenjskega gospodarstva, je trajala predolgo in pravočasno pripravila gospodarstvo na potrebne kakovostne spremembe za prehod na višjo, zahtevnejšo stopnjo razvoja.

S stališča dolgoročnega razvoja je gotovo zaskrbljujoče, da ima občina največji odstotek nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev in najmanjši odstotek delavcev z visoko in višjo izobrazbo, daleč pod slovenskim povprečjem. Pri tem pa je treba opozoriti, da ima Slovenija v primerjavi z vso Jugoslavijo, najslabšo izobrazbeno strukturo ob hkratnem stalnem večanju izobrazbene ravni prebivalstva. Obstoječa izobrazbena struktura jasno kaže, na ekstenzivnost preteklega razvoja, kjer se gospodarstva ni moglo pravočasno preusmeriti na kakovostne faktorje in usmeritve.

Že analiza razvojnih možnosti občine Velenje v obdobju 1986 da 2000 je opozorila, da je prestrukturiranje gospodarstva v smislu sprememb sektorske strukture proizvodnje, kvalitetne zaposlenosti, vloženih sredstev in kakovosti odločanja v vseh dejavnostih nujen pogoj za doseganje boljših rezultatov nadaljnega razvoja.

Z dolgoročnim planom spodbujamo in usmerjamo vse subjektivne sile naše družbe k zavestnemu aktiviranju vseh možnosti, ki bodo dolgoročna osnova in pogoj za kvalitetnejši gospodarski in družbeni razvoj.

V skladu z republiški izhodišči dolgoročnega razvoja bomo tudi prizadevanja v občini usmerili predvsem v naslednje: v kakovost življenja, v znanstveni in tehnološki napredek, v organizacijo procesa reprodukcije, kot pogoj za prestrukturiranje na vseh področjih in ravneh ter skladnejši razvoj v prostoru. Uresničevanje teh izhodišč bo odvisno predvsem od spoznanja, da so spremembe nujne in da moramo doseči preobrat v kakovosti gospodarjenja in dela, zagotoviti pogoje za uspešnejši prodor v svet, povečati ustvarjalnost in inovativnost ter uveljaviti primerno razvojno pot. Pri tem bomo morali imeti pred očmi strateške prednosti in pomanjkljivosti naše občin do širšega okolja ob upoštevanju:

-da je napredek v znanju, informatiki in tehnologijah bistveni pogoj za premagovanje krize in za preobrat v novo kakovost življenja in dela;

-da imamo za razvoj učinkovitejše proizvodnje in nove tehnologije neustrezno izobrazbeno strukturo kadrov in da je izobraženost in celovita osebnostna razvitost ljudi temeljnega pomena za boljše delo, aktivno udeležbo ljudi pri usmerjanju družbenega razvoja in njihovo osebno uspešnost;

-da je uresničitev kakovostnih sprememb na vseh področjih družbenega in socialnega razvoja odločilnega pomena obračun s težnjami po ohranjanju presežnih stanj in odnosov in da zaželenih in možnih sprememb ne bomo dosegali samodejno in brez velikih družbenih prizadevanj;

-da je konstruktivna podlaga za uveljavitev kakovostno novih usmeritev in odnosov lahko le stvarna presoja materialnih in drugih dejavnikov razvoja ob prehodu v naslednje dolgoročno obdobje.

1. CILJI IN STRATEGIJA DOLGOROČNEGA RAZVOJA

Temeljni dolgoročni cilj je izboljšati delovne in življenjske razmere ter samoupravni položaj delovnih ljudi, ki mora temeljiti na delu in rezultatih živega in minulega dela. Ta cilj bomo dosegli s stabilno in dinamično rastjo proizvodnih sil, s skladnim ekonomskim, socialnim in prostorskim razvojem, Demografska ekspanzija kot posledica razmeroma visoke rodnosti in zlasti visokih priselitev zahteva specifično populacijsko politiko. Z odgovarjajočim sistemom aktivnosti bomo vplivali na demografske procese, še posebno na selitveno rast prebivalstva, za doseg takšne rasti števila prebivalcev, ki bo usklajena z vsemi vidiki planiranja.

Skladno z ekonomskim razvojem bomo krepili osebni in družbeni standard. Politika – Krepitev socialne varnosti in varstva – morajo prispevati k motiviranju za produktivno delo. Vsestransko in kakovostno bomo zadovoljevali človekove osebne, družbene, materialne, socialne, kulturne, in bivalne potrebe. Višjo kakovost in kvaliteto življenja bo možno doseči tudi ob varčnejših oblikah zadovoljevanja teh potreb.

Na področju zaposlovanja bomo zaposlovali produktivno in uresničevali cilj polne zaposlenosti. Pretežni del potreb po delavcih bomo pokrivali iz naravnega prirastka. Predvidevamo, da se bo število delavcev – migrantov iz sosednjih občin ustalilo na sedanji ravni, priliv delavcev iz drugih republik in pokrajin bo upadel. S posodobitvijo sistema izobraževanja in metod strokovnega usposabljanja bomo izboljšali kvalifikacijsko strukturo zaposlenih in odpravljali strukturne razlike med izobraževanjem in razvojnimi potrebami združenega dela. Možnosti za produktivno zaposlovanje bomo širili tudi s stalnim prilagajanjem procesa izobraževanja in organizirano prekvalifikacijo delavcev. To bo tudi osnova za postopno in selektivno skrajševanje delovnega tedna posameznika že v devetdesetih letih.

Nadaljnji razvoj velenjskega gospodarstva bomo gradili predvsem na razvojno in tehnološko zahtevnih, poslovno uspešnih, izvozno konkurenčnih in hkrati energetsko in surovinsko manj zahtevnih programih. Proizvodno tehnološka preobrazba gospodarstva bo omogočila boljše izkoriščanje obstoječih proizvodnih kapacitet z optimizacijo organizacije proizvodnje in vodenja, boljše kvalifikacijsko strukturo zaposlenih, večjo izvozno usmerjenost in večjo usmerjenost na domače surovinske vire.

Učinkovitejše vključevanje v mednarodno delitev je eden temeljnih ciljev dolgoročnega razvoja občine. Trajnejše in pomembnejše bo izvozno usmerjenja le tista proizvodnja, ki bo sposobna na temelju domačih virov, znanja in tehnologije, zagotoviti boljše kvaliteto in znižati stroške. V prihodnjem

obdobju bo temeljni nosilec ekonomskih odnosov s tujino industrija, intenzivneje pa se bodo vključevale v mednarodno menjavo tudi gradbeništvo, kmetijstvo, turizem, trgovina in drobno gospodarstvo. Boljši položaj v mednarodni delitvi dela bomo dosegali tudi z zmanjševanjem odvisnosti od uvoza in z večjo nadomestitvijo uvoza z domačimi surovinami, delež uvoza opreme v strukturi uvoza pa bistveno izboljšati. S povečanim izvozom bomo zagotovili pogoje za višjo proizvodnjo in postopno posodobitev proizvodnih in drugih zmogljivostih. Le tako bomo saniranje žarišč izgub ter razvoj preusmerili na višjo raven učinkovitosti in produktivnosti. To bo tudi temeljni pogoj za postopno izboljšanje osebnega in družbenega standarda delovnih ljudi in občanov.

Investicijska politika bo temeljila na investicijskih posegih, ki bodo zagotovili realizacijo dolgoročnejših razvojnih potreb iz konkretnih propulzivnih proizvodnih programov. Povečali bomo vlaganja v tehniko in tehnologijo ter v osvajanje novih proizvodnih programov in zmanjšali sedanje drobljenje investicijskih sredstev. Pri usmerjanju investicij bomo pospeševali razvoj gospodarskih naložb napram naložbam v infrastrukturo in negospodarstvo, pri čemer bomo na področju infrastrukture dali prednost strateško pomembnim objektom (vodooskrba, komunalna energetika in ekologija).

Skladno s socioekonomskim razvojem bomo skrbeli za smotrnejše prostorsko razporejanje dejavnosti in ustrežnejšo namensko rabo prostora ob upoštevanju pogojev možnosti, kmetijskih zemljišč ter varstva in izboljšanja človekovega okolja.

Nadaljevali bomo razvoj splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter nenehno povečevati učinkovitost, nosilnost in celovitost obrambne in samozaščitne sposobnosti. V ta namen bomo načrtno oblikovali vse vrste rezerv ter usklajevali obrambno samozaščitno dejavnost s celotnim družbenim razvojem.

Za uspešno premagovanje tehnološkega in družbenega zaostanka bo potrebno zagotoviti organizacijske, kadrovske, tehnično in druge materialne pogoje za izgradnjo racionalno organiziranega in učinkovitega družbenega sistema informiranja.

Uresničevali bomo politiko skladnejšega racionalnega razvoja občin in v tem okviru hitreje pospeševali razvoj gospodarskih dejavnosti na manj razvitem območju. Ob upoštevanju prednosti in omejitvev posameznih območij, ki izhajajo iz njihovega naravnega, demografskega in družbenega bogastva, bomo uresničevali skladnejši regionalni razvoj.

2. GLOBALNI OKVIRI IN DEJAVNIKI DOLGOROČNEGA RAZVOJA

2.1. Sociodemografski dejavniki in okviri razvoja (prebivalstvo in kadri)

Osnovni trendi iz preteklega dolgoročnega obdobja se ne bodo nadaljevali do leta 2000. Z ukrepi demografske in populacijske politike posegamo v razvoj prebivalstva v smeri odpravljanja dosedanjih tendenc. Uresničevali bomo usklajen demografski, socialni in prostorski razvoj.

Na območje občine Velenje bo leta 2000 živelo po naravni rasti okoli 46.000 prebivalcev (glej tabelo).

Projekcija prebivalstva po naravni rasti iz leta 1981 do vključno leta 2000:

Leto	Skupaj	%	0-6	%	7-14	%	15-19	%	20-24	%	25-64	%	65	%	Ind.star.
1981	38.041	100	5.269	13,9	4.764	12,5	2.892	7,6	3.752	9,9	19.002	49,9	2.362	6,2	24
1985	40.128	100	5.485	13,6	5.459	13,6	2.877	7,2	2.958	7,3	21.136	52,7	2.213	5,5	20
1990	42.419	100	5.428	12,8	6.146	14,5	3.159	7,4	2.861	6,7	22.333	52,6	2.492	5,8	22
1995	44.297	100	5.053	11,4	6.267	14,1	3.773	8,5	3.140	8,1	23.028	51,9	3.036	6,9	27
2000	45.983	100	4.977	10,8	5.944	12,9	3.941	8,6	3.753	8,2	23.596	51,3	3.772	8,2	35

Vir: ZUV Analiza projekcije prebivalstva občine Velenje do leta 2000.

Število prebivalstva po naravni rasti bo v občini naraslo od 38.041 (leta 1981) na 45.983 (leta 2000, to je za približno 8.000 prebivalcev oziroma 20%). Z upoštevanjem selitev pa bo naraslo število prebivalstva leta 2000 na okoli 48.118 prebivalcev.

Ciljna projekcija prebivalstva iz leta 1981 do vključno leta 2000:

Leto	Skupaj	%	0-6	%	7-14	%	15-19	%	20-24	%	25-64	%	65	%
1981	38.041	100	5.269	13,9	4.764	12,5	2.892	7,6	3.752	9,9	19.002	49,9	2.362	6,2
1985	42.000*	100	5.738	13,6	5.712	13,6	3.011	7,2	3.096	7,3	22.113	52,7	2.330	5,5
1990	44.386	100	5.679	12,8	6.429	14,5	3.303	7,4	2.993	6,7	23.368	52,6	2.614	5,8
1995	46.352	100	5.291	11,4	6.559	14,1	3.946	8,5	3.284	7,1	24.090	51,9	3.182	6,9
2000	48.118	100	5.209	10,8	6.221	12,9	4.123	8,6	3.924	8,2	24.690	51,3	3.951	8,2

*31. 12. 1985 je živel v občini Velenje 41.480 prebivalcev. Vir: register prebivalstva SRS

Predpostavljamo, da se bo pritisk delovne sile od drugod v dolgoročnem obdobju bistveno zmanjšal iz dveh razlogov:

-povečal se bo delež aktivnih prebivalcev, kot posledica velikega deleža mladega prebivalstva v preteklih obdobjih;

-prestrukturiranje gospodarstva bo zahtevalo znatno manjše število zaposlenih in drugačne strukture, kot je bilo to v preteklosti.

Tako v strukturi prebivalstva, kot v strukturi izobrazbenih nivojev zaposlenih, so prisotne naslednje značilnosti:

-nadpovprečen delež oseb s poklicno šolo (III. in IV.), kar je posledica specifične gospodarske strukture v občini;

-podpovprečen delež višjih izobrazbenih nivojev, zlasti kadrov s srednješolsko in visokošolsko izobrazbo.

Potreba po povečanju deleža takih profilov kadrov je tudi ena izmed osnov projekcije kadrov po izobrazbenih nivojih do leta 2000. Projekcija razvoja kadrov in zaposlovanja temelji na naslednjih značilnostih:

-nadaljevanje začetnih strukturnih sprememb v obdobju 1981 do 1985;

-upoštevanje nujnosti pospešenega uvajanja kakovostnih dejavnikov gospodarjenja;

-optimalno vključevanje šolskega priliva iz občine v produktivno delo;

-optimalizacija izkoriščanja materialne osnove dela in naravnih bogastev v občini.

Ponazoritev nekaterih osnovnih kazalcev in posledic:

1. Rast zaposlenosti

-povečanje števila zaposlenih do leta 2000	3.950
-povprečno letno novih delovnih mest	263
-stopnja rasti 1986-2000	14,6%
-povprečna letna stopnja rasti	0,8%

2. Kadrovske potrebe

-skupne (zaradi povečanja in upokojitve do leta 2000)	11.700
-povprečne letne kadrovske potrebe	780

3. Kadrovske viri v občini

-kandidati za zaposlitev do leta 2000	11.450
-povprečni letni generacijski priliv	760
-število zaposlenih leta 2000	29.100

Če želimo zadržati mesto, ki ga je občina že imela v gospodarskem prostoru Slovenije, mora dolgoročni plan razvoja kadrov temeljiti na naslednjih usmeritvah:

1. Na podlagi izdelanih skupnih programov gospodarstva bo možno podrobno ugotoviti obseg in strukturo potrebnih kadrov, ki jih bo potrebovalo gospodarstvo velenjske občine v naslednjih petnajstih letih.

2. Razvoj kadrov moramo usmerjati skladno z načrtovanim razvojem gospodarstva celotne družbenopolitične skupnosti in si prizadevati, da bo znanje v večji meri kot doslej pogojevalo rast družbenega proizvoda, delež visoko strokovnih kadrov pa približati vsaj slovenskemu povprečju. Zato moramo v prihodnje najmanj 30% mlade generacije vključiti v študij na VI., VII. in VIII. stopnji strokovne zahtevnosti, delež ozkih profilov pa v strukturi zaposlenih zmanjšati za polovico.

3. Planiranje kadrov mora postati zavestno oblikovanje potrebne in želene kadrovske strukture, zato moramo z načrtovanjem strukture kadrov težiti k vzpostavljanju med kadrovskimi potrebami in potenciali ter se na ta način približati polni, a produktivni zaposlenosti.

4. Selektivni razvojni politiki, ki bo krepila reprodukcijsko sposobnost gospodarstva – posebej še njegovih najuspešnejših nosilcev – moramo slediti tudi s selektivnim pristopom pri usmerjanju v izobraževanje.

5. Dograditi moramo sistem dela, ki bo s svojim moralnim in materialnim nagrajevanjem oblikoval vrednostni sistem poklicev, in sicer fleksibilnejši za deficitarna dela in naloge, za katere med mladimi iskanci zaposlitve ni interesa ter tako zmanjšati neskladje med poklicnimi odločitvami mladih in družbenimi potrebami.

6. Razvoj kadrov v OZD mora slediti oziroma celo prehitovati predvideni tehnološki razvoj. Zato moramo vsaj vsakemu delavcu omogočiti permanentno izobraževanje in usposabljanje ter mu nuditi pogoje za profesionalni razvoj, za izvedbo te naloge pa organizacijsko in kadrovske krepitev vzgojno izobraževalne organizacije in OZD.

7. Štipendijsko politiko moramo najtesneje integrirati v razvojne zasnove organizacij združenega dela tako, da bomo zagotavljali kvalitetno in dolgoročno usmerjeno kadrovske reprodukcije. Prednostno bomo štipendirali sposobne, nadarjene in inovativne dijake in študente ter jih tudi sistematično usmerjali v podiplomski ali specialistični študij.

Najpomembnejši potencial nadaljnjega razvoja občine so kadri, zaposleni in mladina, ki se izobražujejo. Razvojne usmeritve so naslednje:

-industrijska proizvodnja se mora povečati na kvalitetnih osnovah, minimalne povečane zaposlenosti (0,8% rast sekundarnega sektorja) morajo dosega večje učinke; le-te pa bosta ob povečanem obsegu zaposlovanja dosegla tudi terciarni in kvartarni sektor;

-zaposlenost v gospodarstvu bo rasla po 0,8% povprečni stopnji, v negospodarstvu pa bomo kljub umirjenemu zaposlovanju dosegli nadpovprečno rast (1,5%) zaradi zahtev kvalitetnejših storitev v zdravstvu in na drugih področjih družbenega standarda ter razvojno znanstveno raziskovalnega dela in informatike. Kljub hitrejši rasti zaposlovanja, de delež teh dejavnosti ne bo bistveno izboljšal, še naprej bo vsaj za tretjino manjši kot v republiškem povprečju;

-znanje, ki se v pretežni meri izraža v izobrazbeni strukturi zaposlenih, zahteva pospešen razvoj strokovnih kadrov; za obvladovanje predvidene stopnje tehnološkega razvoja v letu 2000 predvidevamo 83% strokovno usposobljenih kadrov, med katerimi predstavljajo visoko strokovni kadri (VIII. stopnje) 8%, kadri s VI. stopnjo 7,5%, kadri s V. stopnjo 26% in kadri s III. in IV. stopnjo 42,0%;

-16,5% delež nestrokovnih kadrov predstavlja tisti nivo, ki ga struktura dela in ostanek deleža nestrokovnih kadrov v sedanji strukturi zaposlenih realno ne bosta mogla znižati.

2.2. Globalni okviri gospodarskega razvoja

Dolgoročne razvojne kvantifikacije so relativnega pomena, namenjene so predvsem poudarku vrste, smeri in dometa kadrovske spremembe. Zato jih tudi ne gre obravnavati kot je to predvideno v okviru priprav srednjeročnih planskih aktov. Vzroki za tako obravnavo izhajajo iz pospešenega razvoja znanosti in iz tehničnih in tehnoloških sprememb, ki bistveno vplivajo na razvoj posameznih agregatnih in sektorskih veličin, s tem pa tudi na stopnjo zanesljivosti ocen možnih ekonomskih učinkov posameznih ukrepov ter dejavnikov ekonomske rasti in razvoja.

2.2.1. Družbeni proizvod

Da bi približali v občini rast DP republiškem povprečju, bi v obdobju 1986-2000 moral družbeni proizvod naraščati s 3 do 4% letno stopnjo rasti. V prvem petletnem obdobju bo dosegla povprečna stopnja povečanja realnega družbenega proizvoda okrog 3 %, v obdobju 1991-1995 okrog 3,5% in v obdobju 1996-2000 okrog 4%. Pri predpostavljani povprečni letni stopnji rasti zaposlovanja 1%, bi za

realizacijo 3 do 4% rasti družbenega proizvoda morala produktivnost dela naraščati na stopnji 2 do 3% povprečno letno in tako znašal njen prispevek k skupni rasti družbenega proizvoda od 67 da 75%.

Variante možnih rasti DP so razvidne iz tabele:

Variante povpr. I. stopnje rasti DP	Povpr. Letna stop. rasti prod.dela ob dani varianti zaposl.	Prispevek produkt. dela iz prirasta družb.proizvoda
4,0	3,0	75
3,5	2,5	72
3,0	2,0	67

Sektorska struktura DP bo predvidoma naslednja:

Sektor	DP 1980	1982	2000
-primarni	1,8	1,8	3-2
-sekundarni	77,6 76,8	74-68	
-terciarni	20,2	21,4	23-30
Skupaj	100,0	100,0	100,0

Opomba: Statistika prikazuje DP rudarstva v sekundarnem sektorju, zaposlene pa v primarnem sektorju.

V občini delež sekundarnega sektorja v družbenem proizvodu v zadnjem obdobju počasi upada, delež terciarnega sektorja pa se povečuje. Kot temeljni proizvodni sektor bo sekundarni sektor tudi v naslednjih petnajstih letih ustvarjal pretežni del družbenega proizvoda občine.

V obdobju 1986-2000 bodo gospodarske dejavnosti dosegle različno hitro rast družbenega proizvoda, kar se bo v letu 2000 odrazilo tudi v spremembah v gospodarski strukturi.

Projekcija družbenega proizvoda po gospodarskih področjih:

Dejavnost	Udeležba v DP	
	1985	2000
Industrija	74,1	67,7
Kmetijstvo	0,3	1,0
Gozdarstvo	0,2	0,7
Gradbeništvo	6,8	6,7
Promet in zveze	1,3	1,6
Trgovina	7,2	8,8
Gostinstvo in turizem	0,6	1,2
Obrt	6,2	8,7
Stanovanjska in komunalna dejavnost	1,5	1,7
Drugo gospodarstvo (tehnične in poslovne storitve)	1,8	1,8
Gospodarstvo skupaj	100,0	100,0

Opomba: Uresničitev projekcije družbenega proizvoda po gospodarskih področjih in vseh ostalih projekcijah je odvisna od ravnanja pri usmerjanju razvoja. Veliko oviro za kakršnokoli projiciranje predstavljajo v zadnjih letih predvsem strukture relativnih cen in ocenjevanje tehnoloških in strukturnih sprememb, ki se že dogajajo in se bodo dogajale na dolgi rok. Zaradi vsega tega je treba vse dolgoročne projekcije obravnavati zgolj pogojno.

2.2.2. Strukturne spremembe v zaposlovanju

Doseganje predvidene rasti družbenega proizvoda bo v prvi vrsti odvisno od človeškega faktorja, saj bo treba bistveno izboljšati sedanjo nizko stopnjo izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti in izkoristiti rezerve v obstoječih zmogljivostih kot pomemben element gospodarske rasti. Za Slovenijo se ocenjuje 10 do 20 letni zamik v strukturnih spremembah zaposlenosti, v občini Velenje pa je ta zamik še za nekaj let večji. Prihodnji razvoj pogojuje spreminjanje te strukture (glej tabele: Spremembe v obsegu in strukturi zaposlenosti v občini Velenje do leta 2000).

Tabela 1: Število zaposlenih:

	1985	2000	Stopnja zap. 1986-2000
Združeno delo od tega:	24.360	27.370	0,8
Gospodarstvo	22.050	24.480	0,7
Družbene dejavnosti	2.310	2.890	1,5
Zasebni sektor	930	1.670	4,0
Skupaj:	25.290	29.040	0,9

Tabela 2: Struktura zaposlenosti po dejavnosti

	1985 število	%	2000 število	%
I. Primarni sektor (kmetijstvo, rudarstvo, gozdarstvo, ribištvo, vodno gospodarstvo)	5.360	22,0	5.600	20,5
II. Sekundarni sektor (industrija, gradbeništvo)	11.090	45,5	11.770	43,0
III. Terciarni sektor (trgovina, promet, gostinstvo, Obrt, os. storitve in posl. fin. storitve)	5.600	23,0	7.110	26,0
IV. Kvarterni sektor (izobraževanje, znanost, kultura, informiranje, zdravstvo, soc. varstvo, organi DPS, SIS, društva)	2.310	9,5	2.890	10,5
Skupaj družbeni sektor	24.360	100	27.370	100
Zasebni sektor (sprememba deleža V skupni zaposlenosti)		3,6	4,1	5,4

Tabela 3: Zaposleni po stopnjah strokovne usposobljenosti družbeni sektor:

Stopnja strokovne usposobljenosti	1985 število	%	2000 število	%
I.+ II. Stopnja »ozek profil«	8.570	35,2	4.500	16,5
III.+IV. stopnja »širok profil«	9.160	37,6	11.510	42,0
V. stopnja »profil tehnik«	4.680	19,2	7.120	26,0
VI. stopnja »profil inženir«	1.100	4,5	2.050	7,5
VII. stopnja »profil dipl.ing.«	850	3,5	2.190	8,0
Skupaj	24.360	100	27.370	100

Vir: Skupnost za zaposlovanje, ocena možnosti zaposlovanja v občini Velenje za obdobje 1986-1990 z nekaterimi elementi do leta 2000.

2.2.3. Investicije

Drugi pogoj za doseganje predvidene gospodarske rasti je pospešeno povečanje investicij v osnovna sredstva gospodarstva brez energetike, tako da bi znašala udeležba v družbenem proizvodu najmanj 25% in za sredstva v energetiko in rudarstvo 25% v družbenem proizvodu občine.

Določeno stopnjo družbenega proizvoda bo mogoče doseči le z ustreznimi investicijskimi vlaganji, ob naslednjih predpostavkah:

- da se bo mejni kapitalni koeficient glede na predvideno prestrukturiranje in s tem investiranje v tehnološko zahtevnejše proizvodne programe gibal med 4 in 5 (SRS med 3 in 4);
- da se bo v okviru investicij osnovna sredstva povečevalo razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami, v korist gospodarskih investicij;
- da bo v skupnih investicijah delež investicij v zaloge nekoliko nižji, kot se predvideva za Slovenijo;
- da bodo deleži investicij v osnovna sredstva gospodarstva, celotnih investicij v osnovna sredstva različni glede na povprečne rasti DP;
- skupne investicije bodo morale naraščati znatno hitreje od rasti družbenega proizvoda.

Osnovna zahteva je povečanje učinkovitosti investicijskih naložb.

V tehnični strukturi bo prevladoval delež vlaganj v opremo, skozi dosledno upoštevanje kriterijev investiranja oziroma prestrukturiranja. Pri prizadevanjih za prestrukturiranje gospodarstva bo posebno pomembna kakovost investicijskih odločitev, ki morajo upoštevati tudi širši kriterij od podjetniških oziroma sektorskih vidikov, ki ob doslednem varovanja okolja vplivajo na racionalnejšo rabo proizvodnih faktorjev, zlasti energije, surovin in lokacij v prostoru.

2.2.4. Izvoz

Tretji pogoj za doseganje predvidene gospodarske rasti je uspešen prodor v svet, zato je izvoz eden temeljnih ciljev dolgoročnega razvoja občine. Pri tem ne gre le za izvoz blaga in storitev, temveč tudi za pretok kapitala, znanja, idej in sodelovanja.

Proizvodni programi v industriji bodo še naprej pglavitni nosilci izvoza, večji obseg pa bosta dobila tudi kmetijstvo in turizem, V industriji bodo predvsem pomembni izvozniki organizacije združenega dela kovinsko-predelovalne industrije, strojno in elektro industrije, tradicionalne proizvodnje s področja tekstila, usnja in lesa pa bodo izboljšale ali vsaj zadržale svoj položaj na svetovnem tržišču le, če bodo posodobili in obnovili dotrajano opremo v teh proizvodnjah.

Poleg tega bomo iskali možnosti za večje vključevanje v mednarodno delitev dela tudi z investicijskimi deli v tujini. Za realizacijo nekaterih razvojnih programov bomo uporabljali tudi tujo akumulacijo, ki bo usmerjena v obetavne izvozne naložbe in namenjena predvsem za zamenjavo iztrošene opreme izvoznih proizvođenj, za posodobitev in razvoj izvoznih zmogljivosti.

Izvoz bo v vse večji meri slonel na dohodkovni motiviranosti izvoznikov. Na osnovi objektivnih možnosti občine ocenjujemo, da bo v obdobju 1985-2000 možno doseči povečanje deleža izvoza v CP od sedanjih 9% na približno 20%. To bo mogoče doseči z višjo povprečno letno stopnjo rasti izvoza od rasti družbenega proizvoda. Ob omenjeni kvalitativni on kvantitativni rasti izvoza do leta 2000 bo uvoz moral rasti počasneje od izvoza, da bo stopnja pokritja pozitivna oziroma doseženo preseganje izvoza nad uvozom.

2.2.5. Spremembe v strukturi delitve družbenega proizvoda

Na tem področju se na eni strani predvideva večja usklajenost med namensko in končno porabo dohodka in družbenega proizvoda, pri čemer gre za večjo odvisnost investicijske aktivnosti gospodarskih subjektov od lastne akumulativne reproduktivne sposobnosti. Razpoložljiva domača akumulacija naj bi se povečevala v družbenem proizvodu, predvsem na račun povečane akumulacije prebivalstva in na račun povečane bruto akumulacije gospodarstva. Na drugi strani pa bo v sami končni porabi družbenega proizvoda (vseh vrst porabe) v obdobju 1986-2000 prišlo do bistvenih sprememb glede na tekoče srednjeročno obdobje, ko so zaradi počasnejšega zmanjševanja razpoložljivih sredstev za porabo vse oblike porabe zaostajale za rastjo DP. Upošteva je usmeritve na ravni Jugoslavije in Slovenije ter specifičnosti občine predvidevamo naslednje gibanje posameznih kategorij oziroma oblik končne porabe v primerjavi z rastjo družbenega proizvoda:

Rast glede na DP

Vrsta porabe	1986-2000
investicijska poraba	hitrejša rast
v tem investicije v OS	hitrejša rast
osebna poraba	skladna rast
skupna poraba	skladna rast
splošna poraba	skladna rast

Delež osebne porabe v družbenem proizvodu se bo lahko povečal kot rezultat izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih in izboljšane uspešnosti gospodarjenja. Z racionalno politiko bomo zlasti v prvem petletju premoščali posledice dosedanjega neuskkljenega razvoja ter ustvarili trdnejšo materialno osnovo, ki bo omogočala dviganje življenjske ravni na podlagi rezultatov dela.

2.3. Prostorski in ekološki okviri

Naravni in ustvarjeni prostor, ekološki pogoji in varstvo okolja ter zahteve po varstvu dobrin splošnega pomena predstavljajo določene omejitve in pogoje, lega v širšem prostoru pa tudi prednost za nadaljnji razvoj občine.

Občina meri 18.242 ha ali 0.90% površine SRS. Značilna je reliefna razgibanost in visoka gozdnatost. V ravninskih območjih so skromnejši potenciali kakovostne zemlje, predvsem pa sorazmerno velike zaloge premoga v Šaleški dolini. Ravninskega – pretežno nižinskega sveta, do 400 m nadmorske višine, je okoli 2550 ha ali blizu 14% območja občine, gričevnatega obrobnega sveta do 600 m je 4590 ha ali 27% in srednje gorskega, delno gorskega in hribovitega sveta nad 600 m je 10.700 ha ali 59%. Obsežne sklenjene ravne površine so še v Šaleški dolini, ob spodnjem toku Pake, od Gorenja do Šmartnega in na območju Šentilja, v povirju Ložnice in Trnave. Površin z razgibanem reliefom z nakloni 10 do 20% je 4300 ha ali 24%, predvsem na obrobjih prej opisanih površin. Strmih površin od 20 do 40% je 7700ha ali 72%, to je sredogorski svet zahoda in vzhoda občine, zelo strmih površin z nakloni nad 40% pa je 4200 ha ali 23% površin občine. Razgibano površje občine, z obsežnimi gozdovi z relativno ugodnimi geološkimi pogoji, daje prostoru pomembno ekološko kakovost z zdravo mikroklimo, pejsažno pestrost, sončno lego in ugodne pogoje za gradnjo komunikacij.

Po izmeri rabe površin v letu 1985 je gozdnih površin skupno 10.208 ha ali 56%, kmetijske zemlje 6.903 ha ali 38%, zazidanih in drugih neplodnih površin 1131 ha ali 6%. V 1. območje kmetijskih zemljišč oziroma 17,4% vseh površin občine.

Zaradi specifičnega gospodarskega razvoja, ki ga je povzročilo pridobivanje premoga in kasnejši razvoj energetike in kovinsko-predelovalne industrije, smo porabili že velik del tega prostora za poselitev in infrastrukturne objekta in naprave, marsikje tudi najboljša kmetijska zemljišča in v nasprotju s potrebami po varstvu okolja in dobrin splošnega pomena. Preko 500 ha površin, znotraj 1540 ha velikega pridobivalnega prostora rudnika lignita, pa je zalila voda ali pa je porušeni. Zaradi termoelektrarne je ozračje občasno nevarno onesnaženo na obsežnih površinah občine. Pitno vodo uporabljamo tudi v tehnološke namene in kot transportno sredstvo za tekoče odpadke. Tudi nad nevarnimi snovmi v proizvodnji, pri transportu, skladiščenju ni pravega nadzora.

Zato je tem pomembnejše, da nadaljnjo rast mesta in drugih naselij usmerimo skladno z načeli varovanja in smotne rabe dobrin splošnega pomena, med katere štejemo tudi obstoječa naselja in druge grajene strukture. Pri usmerjanju nadaljnje rasti obeh mest in vodilni naselij, pri opredeljevanju medobčinske policentrične zasnove, bomo upoštevali poleg potreb po absolutnem varovanju I. in II. Kategorije kmetijskih zemljišč tudi druga dobra kmetijska zemljišča, trajno varovalne gozdove in gozdove s posebnim pomenom, varstvene režime in naravno kulturno dediščino, pogoje in omejitve varovanja vodnih režimov ter obrambne potrebe in omejitve. Dobrine, ki jih je potrebno varovati, obsegajo skupno razsežne površine občine.

Če upoštevamo tudi zemljišča, neprimerna za poselitev zaradi topografskih in geotehničnih razmer severnih orientacij, ostane za potrebe rasti naselij okoli 300 ha – pretežno znotraj ureditvenih območij

naselij in okoli 700 ha v pretežni meri v bolj odročnih, prometno slabše dostopnih območjih. Predvidevamo, da bomo omejitve, ki jih predstavljajo manj nosilna tla, postopno odpravljali tako, da bomo po letu 2000 lahko poselitev širili na gradbeno-tehnično zahtevnejše lokacije z ustrežno tehnologijo gradnje.

Varovanje dobrin splošnega pomena, ob upoštevanju prostorskih in ekoloških pogojev narekuje, da se Titovo Velenje s Šoštanjem, opredeljena vodilna naselja in vsa obstoječa poselitvena struktura ostalih naselij in zaselkov ne usmerja v ekstenzivni prostorski razvoj, pač pa da se smotrneje izrabi obstoječo urbano strukturo z zgostitvijo, zapolnitvami in prenovo. Rast izven teh opredeljenih meja pa se dopusti le to do tiste mestne in izven mestne poselitvene površine, koder je to glede na prostorske pogoje možno in koder bodo posamezna takšna naselja postopno prevzemala vlogo razvojnih središč.

3. USMERITVE IN STRATEGIJA GLOBALNEGA DOLGOROČNEGA DRUŽBENEGA RAZVOJA NA TEMELJNIH RAZVOJNIH PODROČJIH

3.1. Usmeritve gospodarskega razvoja

Temeljne opredelitve v strategiji razvoja občine so v tem, da se proizvodne sile dvignejo na višjo stopnjo tehnološkega in znanstvenega razvoja. Uresničitev teh opredelitev je omejena ne le s premajhnimi kadrovskimi potenciali, temveč tudi s preslabo opremljenostjo in pomanjkanjem finančnih sredstev. Zaradi omejenosti teh dejavnikov moramo tehnološko in organizacijsko podpirati najsposobnejše in pogojevati integracijske procese vseh temeljnih subjektov tehnološkega razvoja. Zato bomo lahko osvajanje in razvoj novih tehnologij smotrno uresničili samo z izbiro in realizacijo skupnih in enotnih programov, z delitvijo dela, specializacijo in skupnimi vlaganji.

Vse dosedanje izkušnje kažejo, da zahteva hiter tehnološki napredek strnitev moči in sredstev, saj sicer napredka ne bo ali pa bo njegov tempo prepočasen. Pri našem celotnem razvoju smo dosegli raven, na kateri ne moremo spodbujati le kvantiteto pri gospodarjenju, temveč so na prvem mestu kakovost, tehnološka smotrnost, boljše organizacija in produktivnost, ki temelji na uporabi znanja in znanosti. Temelj načrtovanja našega razvoja pa je enotna strategija. Strategija gospodarskega razvoja zahteva, da se sprejmejo določeni konkretni ukrepi za njeno izvajanje. Nekateri od teh ukrepov se nanašajo neposredno na planiranje in na uresničevanje tehnološkega razvoja, nekateri pa na sistemske ukrepe.

Za pospešitev tehnološkega razvoja je treba skupne programe znanstveno-tehničnega razvoja družbeno, organizacijsko in finančno podpreti. Povečati je treba smotrnost vlaganj, čedalje večji del akumulacije pa vlagati v tehnološki razvoj, spodbujanje izvoza in strukturnih sprememb gospodarstva in prekvalifikacijo zaposlenih.

Spodbujati je treba kar največje izkoriščanje in modernizacijo razpoložljivih zmogljivosti, merila za gospodarjenje in konkurenčnost pa približati merilom, ki veljajo v razvitejšem gospodarstvu. Da bi omogočili uresničevanje politike in strategije gospodarskega razvoja, moramo zagotoviti večjo enotnost in integracijo gospodarstva, znanosti, tehnike, informatike ter povečati učinkovitost pri odločanju in poslovanju. V gospodarskem sistemu moramo ustvariti boljše možnosti za ekonomsko motiviranost gospodarskih organizacij za večja vlaganja v znanstveno – raziskovalno in razvojno delo, razvoj nove in perspektivne tehnike in tehnologije, zapirati pa neperspektivne organizacije združenega dela, ki imajo izgube.

Vsak nosilec načrtovanja mora v skladu s svojimi odgovornostmi sodelovati pri sprejemanju in uresničevanju te strategije. Izvajanje strategije je možno samo ob sprejemanju ustreznih in spremembi sedanjih sistemskih rešitev ter ob drugačnem obnašanju subjektov gospodarjenja. Zadrževanje starih rešitev in navad ne sme razvrednotiti ciljev gospodarskega razvoja.

3.2. Usmeritve socialnega razvoja in družbenih dejavnosti

Za celovit družbenoekonomski razvoj je potrebno nemoteno delovanje vrste družbenih funkcij ko so: ohranjanje zdravja in razvijanje delovne sposobnosti in zmogljivosti prebivalstva, prenos in ustvarjanje novega znanja, ohranjanje kulturne dediščine, socializacija ljudi, skrb za delovno nesposobno prebivalstvo, odpravljanje socialne neenakosti ter pomoč ob brezposelnosti. Uresničevanja načela enakopravnosti in enakih razvojnih možnosti posameznika bo potekalo tako, da si bo vsak delavec predvsem z lastnim delom zagotovil socialno varnost.

Programi družbenih dejavnosti bodo usklajeni s potrebami in interesi delavcev, delovnih ljudi in občanov, s programi razvoja gospodarstva ter v skladu z materialnimi možnostmi. Razvoj družbenih dejavnosti bomo načrtovali v smislu njegovega prestrukturiranja, ki naj poteka skladno s predvidenimi spremembami v demografski strukturi občine s spremembo tehnologije ter z njo povezano stopnjo ter v skladu s prostorskimi plani, kar se bo odražalo v manjši sektorski zaptosti in v uspešnejšem reševanju vprašanj, ki segajo na različna področja družbenega življenja.

Vse odločitve bodo izhajale iz usmeritve, da sta delo in rezultat dela osnova ustvarjanja in delitve dohodka, hkrati pa tudi merilo za stopnjo zadovoljevanja osebnih in skupnih potreb. Konkretno stopnjo rasti sredstev skupne porabe in SIS družbenih dejavnosti bomo določali s srednjeročnimi in letnimi planskimi akti.

Razvijali bomo takšne oblike zadovoljevanje potreb, ki bodo čim kakovostnejše in posamezniku čim bolj prilagojene in dostopne. S sredstvi, združenimi v odnosih svobodne menjave dela, bomo prvenstveno zagotavljali uresničevanje z zakoni zagotovljenih programov. Uvedli bomo neposredno svobodno menjavo dela med uporabniki in izvajalci, za tiste potrebe, ki niso več skupne družbene potrebe, ampak predstavljajo dodatne in razširjene programe, ki dopolnjujejo iz zaokrožujejo potrebe delavcev in njihovih družin, kar bo predvsem vplivalo na večjo učinkovitost storitev družbenih dejavnosti.

Iz sredstev, ki se bodo zbirala po določenih prispevnih stopnjah iz BOD in dohodka, se bodo financirale le tiste potrebe oziroma programi, ki so skupnega družbenega pomena in zagotavljajo dogovorjeni osnovni program. S tega vidika bo v naslednjih izredno pomembna ustrezna razmejitev teh potreb in programov ter smotrna uporaba sredstev.

Hitreje bomo razvijali predvsem tiste programe, bolj povečujejo ustvarjalno, intelektualno in s tem gospodarsko moč družbe.

3.3. Usmeritve razvoja v prostoru

Urejanje prostora je v smislu zakona o urejanju prostora varovanje dobrin splošnega pomena in skrb za njihovo smotno rabo, usmerjanje razvoja dejavnosti v prostoru in njihova prostorska organizacija in določanje namenske rabe prostora tako, da je usklajena s prostorskimi možnostmi in družbenimi potrebami.

Pri usmerjanju dejavnosti v prostoru in urejanju prostora bomo največjo skrb posvetili skladnejšemu razvoju mesta in izven mestnih naselij ter varovanju dobrin splošnega pomena; izboljševanju okolja, ustvarjanju enako vrednejših pogojev bivanja in dela in smotnosti celovite družbene reprodukcije.

3.3.1. Poselitev in naselja

Na osnovi poznavanja stanja dolgoročnih razvojnih možnosti in potreb moramo za zadovoljevanje skupnih potreb vseh naselij iskati optimalne povezave naselij z različnimi funkcijami, racionalno organizacijo dejavnosti v prostoru in kar najboljšo prostorsko izrabo. Poselitev bo v prihodnje procese kompleksne urbanizacije; oblikovanje ustrežnejšega omrežja naselij, optimiranje procesa deagrarizacije ter upočasnitev trenda depopulacije. Konkretno ukrepe za usmerjanje poselitve bomo opredeljevali skladno s specifičnimi razmerami v posameznih okoljih.

Bodoča poselitve bo usmerjena pretežno v ureditvena območja naselij, intenzivnejša pa v območjih urejanja z urbanističnimi zasnovami. Skladen in načrten razvoj naselij, njihovo urejanje in graditev bomo zagotavljali predvsem s smotno uporabo obstoječih stavbnih zemljišč in dolgoročno opredelitvijo, pridobivanjem in urejanjem novih, z varovanjem okolja, še posebej ogroženih zemljišč, usklajenim razvojem vseh dejavnosti in opremo naselij, dobro dostopnostjo delovnih mest ter oskrbe in storitev, prenavljanjem in izboljšanjem obstoječega stavbnega sklada ter upoštevanjem možnih posledic in ukrepov za njihovo omiljenje v primeru naravnih in drugih nesreč.

Načrtovanje in urejanje posameznih naselij bomo izvajali na osnovi ocene njihovega obstoječega stanja in ob upoštevanju pričakovanega razvoja ter vloge v omrežju naselij. Zagotovili bomo zlasti komunalno – higiensko izboljšanje naselij, gradbeno – tehnično izboljšanje ali zavarovanje obstoječih zgradb, ohranitev in izboljšanje značilnega oblikovanega izraza s prilagajanjem merilu, gradivu in drugim sredstvom oblikovanja, postopno usklajeno preobrazbo v rabi tal, vključno s širitvijo naselij, na način, ki ne bo ogrožal kvalitativnih kmetijskih zemljišč in drugih osnov gospodarskega in socialnega razvoja.

Razporeditev prebivalcev in zaposlenih

V letu 1981 je živel v občini 38.043 prebivalcev v 39 naseljih oziroma krajevnih skupnostih. Gostota je bila 209 prebivalcev na kvadratni kilometer (v SRS 93 prebivalcev na kvadratni kilometer). Leta 1985 nas je bilo okoli 41.500 ali 228 prebivalcev na kvadratni kilometer, ob koncu 2000 pa nas bo, kljub načrtovani umirjenejšim stopnjam rasti, 48.120 ali že 264 prebivalcev na kvadratni kilometer. Mestnega prebivalstva je že skoraj 70% (v SRS 45%). Razmestitev prebivalstva je v močni soodvisnosti od naravnih pogojev, že dosežene infrastrukturne opremljenosti; dostopnosti delovnih mest in posebej zaradi omejitev v pridobivalnem prostoru rudnika. Na območju Titovega Velenja in Šoštanja je 97,6% delovnih mest, manjše koncentracije pa so še v Gorenju, Šmartnem ob Paki, Topolšici in Paki.

Poselitvene razmere iz dosedanjega obdobja bo potrebno v prihodnosti utrditi, procese pa bistveno spremeniti. Razmestitev prebivalstva je že takšna, da bi nadaljnja deagrarizacija in preslojevanje iz kmečkih v nekmečke poklice ogrozila kmetijsko proizvodnjo in izgled kulturne krajine. Na pretežnem delu podeželja bomo ohranili obstoječo število prebivalstva, enakomerno razpršeno, ki ne bo spreminjalo pokrajinskega vzorca in bo izkoriščalo prirodne (primerjalne) prednosti podeželja. Zmanjšati moramo težnje pretiranega prostorskega prerazporejanja prebivalstva; sedanja nesorazmerja ne moremo spreminjati v prid še večje koncentracije prebivalstva in delovnih mest. Del naravnega prirastka se naj bi selil v centralna naselja (pretežno v isti krajevni skupnosti) in Titovo Velenje, ki bodo postajala jedra urbanizacije z lastno ekonomsko osnovo. Vodilna centralna naselja se bodo krepila hitreje kot ostala centralna naselja, lokalna središča bomo razvijali počasneje, naselja brez funkcij bodo stagnirala. Bistvo policentrične poselitve je usmerjanje in koncentriranje prebivalstva v nekaj perspektivnih naselij, ki bodo postala nosilci urbanizacije in družbenega razvoja v svojem zaledju (glej tabelo I.).

Razvoj stanovanjskih območij, proizvodnih, družbenih, oskrbnih in storitvenih dejavnosti

Družbeno usmerjena gradnja bo prevladujoča oblika gradnje v razvojno pomembnejših naseljih. Razmerja med blokovno gradnjo visokih gostot na eni strani in razpršeno individualno gradnjo na drugi (dve skrajni obliki gradnje, tako značilni na našo občino) se bodo spreminjala v obdobju 1986 do 2000 postopoma, v smeri novih sodobnejših oblik gradnje in boljše izrabe zemljišč ter primerne oblikovanja stanovanjskih območij za gradnjo nižjih gostot (terase, vrste, gruče ipd.). Enodružinsko zazidavo, ki se bo še vedno pojavljala kot gradnja individualnih graditeljev, bomo usmerjali predvsem v območju urejanja z ustrezno urbanistično dokumentacijo, v komunalno opremljena območja. Enako urejevalsko pozornost, kot novim stanovanjskim območjem je potrebno posvetiti naseljem, v katerih prevladuje prenova in nadomestna gradnja. Bivalne in delovne pogoje v pripadajočih delih naselij bo potrebno obnavljati. S prenovo bo zagotovljeno ohranjanje nepremične kulturne dediščine.

Zaradi racionalnosti pri opremljanju prostora, prometnih ureditev, nemotenega dolgoročnega prostorskega razvoja in za zmanjšanje negativnih vplivov na bivalno okolje, bo razvoj industrije prednostno usmerjen v obstoječe in predvidene industrijske cone. Razvoj drobnega gospodarstva in lažje industrije z manjšim številom zaposlenih bo usmerjen tudi v ostala razvojno pomembnejša

naselja občine. Tehnološki razvoj vse bolj omogoča kombiniranje proizvodne in bivalne funkcije. V novih in obstoječih poselitvenih jedrih je potrebno predvideti proizvodno dejavnost: možnost za uvajanje sistema proizvodnih celic, ki omogoča decentralizirano industrijsko proizvodnjo. Tudi v hribovskih predelih bomo omogočili razvoj proizvodnih celic.

Centralne dejavnosti bomo prednostno razvijali v Titovem Velenju ter v skladu z zasnovo omrežja naselij, v oskrbnih centrih (Šoštanj in Šmartno ob Paki ter v Topolšici), kjer bomo razvijali tudi turistične dejavnosti. V centrih krajevnih skupnosti bomo razvijali centralne dejavnosti za lokalno oskrbo. Z ustrežno oskrbno opremljenostjo vseh centrov krajevnih skupnosti, centrov zaposlitve ali gravitacije in primernim razvojem terciarnih in enostavnih dejavnosti v izbranih in lahko dostopnih centrih razvoja, se bomo približali izenačenju pogojev dela in bivanja med mestom in podeželjem. S planskimi ukrepi pa bomo zagotovili ustrezne lokacije, zavarovali površine za etapno gradnjo glede na planska obdobja, upoštevali že doseženi nivo opreme in ponudbo širšega prostora.

Planska tipologija naselja

Prostorski venec poselitve je zasnovan teko, da vključuje naravno in ustvarjeno izročilo in ga dopolnjuje z novimi oblikami in funkcijami, ki zagotavljajo višjo življenjsko raven vsem prebivalcem. Naselja vseh velikosti in različnih leg v prostoru je obravnavati celovito in ustvariti tak sistem omrežja naselij, v katerem bo vsako izmed naselij v tej celoti dobilo svojo ustrežajočo funkcijo. Sistem omrežja naselij pa mora za vsako naselje opredeliti eksistenčne pogoje in možnosti nadaljnega razvoja ob zagotavljanju gospodarsko smotrne prostorske organizacije proizvodne, storitev, oskrbe, bivanja in drugih dejavnosti. Kot (naj)pomembnejše nosilce nadaljnega družbenega in gospodarskega razvoja bomo razvijali

- središče občinskega pomena (tudi središče ožjega regionalnega pomena) Titovo Velenje v svojih razvojnih trendih močno izstopa iz standardnega vzorca razvoja urbanega omrežja SRS, vendar zaradi bližine Celja nima možnosti postati središče nove regije;
- pomembnejša (vodilna) lokalna središča: Šoštanj in Šmartno ob Paki;
- lokalna središča višje stopnje: Škale (Hrastovec), Gaberke, Šentilj, Gorenje in Topolšica kot naselja s posebnimi funkcijami: Gaberke, Šentilj in Gorenje bomo predvsem po letu 2000 razvijali kot pomembnejša lokalna središča;
- lokalna središča nižje stopnje: Bele vode, Zavodnje, ravne (z Zg. Ravnami), Plešivec, Cirkovce, Paka, Lokovica in Florjan ter Kavče in Podhrastnik kot lokalni primestni jedri;
- ostala naselja bodo brez centralnih funkcij in gravitacijskega zaledja.

Ker današnji obseg funkcij v nekaterih primerih odstopa od planske zasnove, bo potrebno manjkajoče dejavnosti postopoma dopolniti, predvsem pa izboljšati kvaliteto oskrbnih in storitvenih dejavnosti. V vodilnih naseljih bomo večali število zaposlitvenih mest, saj bo le tako širjena ekonomska osnova.

Oblikovanje funkcijskih območij

Območje občine obsega tri večja naseljitvena območja – gospodarsko in individualizirane enote s specifično razvojno in prostorsko načrtovalsko problematiko in skupnimi potrebami. Sistem omrežja centralnih naselij narekuje razporeditev centralnih dejavnosti v soodvisnosti od gravitacijskega zaledja in prometne povezanosti naselij. Funkcijska omrežja se ujemajo z matičnimi okoliši in z omrežjem šol. Funkcijsko območje Titovega Velenja veže predvsem kraje vzhodnih predelov občine: Silova, Ložnica, Paški Kozjak, Škalske in Šmartinske Cirkovce ter Šembric, Laze, Podgorje, Bevče, Škale, Šentilj (Arnače), Podkraj, Kavče, Hrastovec in Titovo Velenje kot vodilno naselje.

Funkcijsko območje Šoštanja je po površini zelo veliko, saj vključuje velike hribovske krajevne skupnosti z razloženimi naselji. Pripadajoča naselja so Šentvid pri Zavodnji, Skorno pri Šoštanju, Zavodnje, Bele vode, Plešivec, Florjan, Lokovica, Ravne, Gaberke, Topolšica in Šoštanj. Po prekinitvi direktne cestne povezave Gaberk (vključno s Plešivcem) s Šoštanjem bodo pričele na tem območju prevladovati gravitacijske silnice Titovega Velenja.

Funkcijsko območje Šmartnega ob Paki je tretje, spontano zasnovano omrežje naselij ob spodnjem toku Pake, ki je glede na naravne danosti bolj navezano na Savinjsko dolino. Šaleška dolina pomeni

za to območje le zaposlitveno bazo ter upravno povezavo z občino. Naselja tega območja so Slatine, Skorno, Veliki vrh, Podgora, Gavce, Mali vrh, Paška vas, Rečica ib Paki, Gorenje in Šmartno ob Paki.

Infrastrukturna omrežja

Infrastrukturna omrežja bodo terjala usklajeno načrtovanje, svojstveni gradbeni režim in razmestitev v pokrajini, za kar bomo morali zavarovati relativno razsežna zemljišča. Doseči moramo večjo učinkovitost, zmogljivost in varnost infrastrukturnih sistemov, enakovredno zadovoljevanje potreb vseh uporabnikov in zmanjšanje nezaželenih vplivov na okolje. Zaradi pomembne prometne vloge v Sloveniji je Titovo Velenje s Šoštanjem v modelu urbanega sistema opredeljeno kot ena vodilnih aglomeracij v Sloveniji.

Izkoriščali bomo primerjalne prednosti železnice s cestnim prometom. Načrtovali bomo logistične ureditve v povezavi z železnico in cesto, nove železniške terminale in industrijske ture v industrijske cone v povezavi s prestavitvijo železniške proge Preloge in v območje vzdolž proge Šoštanj-Titovo Velenje. Predvideti je več postajališč in diferencirati promet na železniški postaji v Titovem Velenju. Bistvene spremembe dolgoročnega razvoja cestnega omrežja bodo v spremenjeni hierarhični zasnovi, v diferenciranosti primarne in sekundarne cestne mreže. Zagotovili bomo prostor za tiste ceste oziroma odseke, ki so poznani glede na predvidene prometne tokove kot najpomembnejši za nadaljnji razvoj občine in se vključujejo tudi enakovredno njenemu ekonomskemu potencialu in (tranzitni) legi v slovenski prostor, ob uveljavljanju nekaterih novih, ki jih narekuje eksplozija premoga, zamišljeno omrežje naselij, razmestitev prebivalstva, zaposlenih, izboljšanje povezav z odročnejšimi kraji, tretjim razvojnim središčem Šmartno ob Paki ter s sosednjim občinami, predvsem Mozirjem in Slovenj Gradcem. Javni promet mora postati osnovni nosilec potniškega prometa; temu ustrezno je dopolniti infrastrukturo in v večji meri vključiti železnico.

V letalskem prometu naj bi se uveljavil promet naj bi se uveljavil promet z letali , ki potrebujejo kratko vzletno stezo (takšno je letališče v Lajšah):

Na prostorski razvoj občine bo vplival razvoj telekomunikacijskega omrežja (telefon, RTV, kanalska radio in televideo difuzija) predvsem v smeri razpršene poselitve.

Električno omrežje je zelo prilagodljivo terenskim in družbenim razmeram, vendar je hkrati velik porabnik površin, saj terja obsežne varnostne pasove, pa tudi v pokrajinski podobi zelo dominira, kar narekuje skrbnejše načrtovanje tras.

Omrežje mestnega toplovodnega sistema se bo širilo na območja, kjer bo dosežena ustrezna gostota poselitve. Omrežje bo predvidoma oskrbovano z alternativnimi viri (topli vrelci, plin).

Proučiti in načrtovati je ločena zacetja in razvod tehnoloških vod on čistih jezer, pritokov Pake in Savinje.

Rekreacija v naravnem okolju in počitniška naselja

Rast in razvoj mesta in naselij terja površine v naravnem okolju; za potrebe splošnih in posebnih javnih zelenih površin, za razvoj vrtnarstva, kmetijstva, gozdarstva, rekreacije, vodnega gospodarstva in drugih dejavnosti. Pozorno bomo urejali mejna območja odprtega prostora, gozdne robove, obrežja vodnih površin, značilnosti reliefa, območja in objekte kulturno-zgodovinskih in naravnih značilnosti z značilnim rastlinjem in živalstvom, geološke posebnosti ipd.

Nasprotje med turistično-rekreacijsko in gozdno in kmetijsko rabo bomo reševali selektivno glede na gospodarski učinek, prvobitnost krajine in ekološko zmogljivost okolja. Območja za rekreacijo bodo v predelih, kjer je potrebnih najmanj novih posegov v pokrajino, kjer obstajajo naravni in zgodovinski potenciali in je omogočena dostopnost z že obstoječo infrastrukturo.

Z dolgoročnim planom zagotavljamo ustrezne in zadostne površine za vse vrste rekreacije v naravi, športnih in telesnovzgojnih dejavnosti.

Vedno večja urbanizacija prostora in želja po obdelovanju zemlje terjajo večje površine za vrtničkarstvo. Taka raba pomeni s svojo rekreacijsko funkcijo in funkcijo zelenja, vmesni prostor med urbaniziranim in odprtim prostorom, zato jo bomo uvajali na obrobju zazidalnih površin, vendar ne kot trajno rabo. Površine za začasno rabo bomo oblikovali po časovnih terminih, v skladu s programom prvotne namembnosti, za posamezna srednjeročna planska obdobja. Postopoma bomo odpravljali neprimerne lokacije in zagotavljali nove površine za pogreznjene na območju Starega jaška v Titovem Velenju. Novih območij počitniških hiš ne bomo oblikovali; zaokroževali bomo obstoječa območja, širili obstoječe v mejah dogovorjenih površin in omogočali gradnjo kombiniranih – sekundarnih bivališč v sklopu z ureditvenimi območji naselij.

Ravnanje z odpadki

Sistem ravnanja s komunalnimi odpadki bomo prilagajali sodobnim tehnologijam zbiranja, sortiranja, transporta in odlaganja. Sortiranje odpadkov pri viru bomo intenzivirali za tiste vrste sekundarnih surovin, ki bodo zanimive za gospodarstvo. Organizirali bomo ločeno zbiranje nevarnih odpadkov, ki se pojavljajo v komunalnih odpadkih in poskrbeli za njihovo ustrezno uničevanje.

Komunalne odpadke Titovega Velenja, Šoštanja in naselij v zaledju bomo odlagali na centralno deponijo ob Škalskem jezeru, predvidoma do leta 2000. Z recikliranjem odpadkov pri izvoru, z usmerjanjem nevarnih odpadkov (pepel, žlindra, gradbeni materiali ipd.) na druga ugrezninska območja (vgrajevanje v nasipe) in morebitnim zažiganjem bomo podaljšali življenjsko dobo oziroma čas izkoriščanja deponije. Nadalje bomo proučevali nove načine in mesto dolgoročne dispozicije in odstranjevanja komunalnih in nevarnih posebnih odpadkov v občini in v sklopu regije.

Pepel, ogorki in blato iz čistilnih naprav bodo morali biti strokovno odloženi in neškodljivi. Elektrofitrski pepel bomo odlagali predvsem na rušna območja.

Vzpostavili bomo sistem kontrole proti nevarnim odpadkom od surovin, tehnologij nastanka, skladiščenja, transporta in dokončnega uničenja, odlaganja ali ponovne uporabe. Delovne organizacije bodo uvedle postopke za zmanjšanje škodljivosti odpadkov, reciklažo ali prevrednotenje. Za nevarne odpadke, ki jih ne bo mogoče reciklirati ali prevrednotiti, bomo zgradili deponijo nevarnih odpadkov s spremljajočimi tehnologijami (sežiganje, piroliza, nevtralizacija ipd.). Deponija bo republiški ali regionalni republiški ali regionalno-republiški objekt.

Zmanjšanje ranljivosti omrežij, objektov in naprav

Preprečevali bomo degradacijske pojave vseh vrst in s tem rušilno moč naravnih katastrof. Kot komponente obrambe moramo vrednotiti infrastrukturne sisteme in objekte. Ob pomembnejših prometnicah bomo razvijali dopolnilne, manj ogrožene smeri, usmerjali tranzitni promet mimo naselij, načrtovali izgradnjo podzemnih objektov (predori, podhodi, pokrite garaže, skladišča), vodovode bomo združevali v večje sisteme. Pomembno je urejanje lastne oskrbe in preskrbe vsake pomembnejše točke v omrežju z najmanj dveh strani. Načrtovali bomo vodnogospodarske in druge ureditve, ki zmanjšujejo naravno moč katastrofalnih poplav, potresov, eksplozij, razlitja nevarnih tekočin (regulacije, zajezbe, nasipi) in omogočajo obrambo pred požari (rezervoarji, požarne zapore). Strokovno prostorsko in detajlnejše načrtovanje bo soustvarjalo pogoje za uspešno reševanje in evakuacijo prebivalstva v primeru katastrof; pravilna razporeditev in obseg prostih oziroma zelenih površin, ki lahko služijo kot protipožarna zapora, površine za zbiranje in zaklanjanje prebivalstva zbornih mest za evakuacijo, za izgradnjo improviziranih zaklonišč vodene površine, široke ulice, ki ne omogočajo v primeru rušenj evakuacije, nižje objekte ipd. Strokovna dognanja in dogovorjeni skupni interesi in cilji nadaljnjega razvoja v prostoru občine so izhodišča za pripravo ustrezne (zahtevane) prostorsko in detajlnejše urbanistične dokumentacije s področja splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

3.3.2. Varovanje in razvoj dobrin splošnega pomena in določanje namenske rabe prostora

Območja kmetijskih zemljišč, gozdov, vodnih rezervatov in vodnih površin, območja rudnih nahajališč ter območja naravne in kulturne dediščine, ki so pomembna za dolgoročni razvoj, so posebej opredeljena v dolgoročnem planu ter so pod posebnim varstvom in skrbjo za njihovo smotrno rabo.
Kmetijska zemljišča

Ena temeljnih nalog dolgoročnega družbenega plana občine je ohranitev zemljišč primernih za pridelavo hrane. Primeren odnos do kvalitetnih zemljišč terja skrajno pozoren odnos v iskanju lokacij za naselitve vseh vrst, racionalno vodenje infrastrukturnih koridorev, preprečevanje črne gradnje, nesmotrno odpiranje gramoznic in kamnolomov, neurejeno odlaganje odpadkov in predmetov, sanacijo opuščanih odlagališč, varno prečrpavanje goriv, sanacijo plazov, preprečevanje nastanka novih, preprečevanje erozije z nepravilnimi posegi v zemljišča (melioracije, oranje na strminah itd). Posebej bomo morali varovati najkvalitetnejša zemljišča, ki so po svojih naravnih danostih primerna za njive, na katerih je možna intenzivna rastlinska proizvodnja, zemljišča, ki so že izoblikovana v komplekse in omogočajo sodobno kmetijsko tehnologijo z uporabo mehanizacije, zemljišča, ki so po svojih naravnih danostih primerna za napravo intenzivnih trajnih nasadov in tista, ki jih je potrebno usposobiti za intenzivno kmetijsko proizvodnjo (hidro in agromelioracije, komasacije, namakanje ipd). Ta zemljišča razvrščena v 1. območje kmetijskih zemljišč in so temelj proizvodnje hrane; njihova namenska raba se lahko spremeni le izjemoma.

Razvrstitev kmetijskih zemljišč je podlaga za planiranje kmetijske proizvodnje in razvoja kmetijstva v občini. Na tej osnovi bomo izdelali agrokarto, karto razvojnih usmeritev kmetijstva v občini. Razmerje med kmetijskimi in gozdnimi površinami se v bodoče ne bodo bistveno spreminjalo. Posebej bomo opredelili kmetijska zemljišča, ki se zaraščajo z gozdnim drevjem in določili ukrepe za ohranitev prvotnih ali ovajanje novih funkcij zemljišča.

Gozdna zemljišča

Gozdovi se prostorsko urejajo z gozdno gospodarskimi načrti, s katerimi se določajo načini in cilji gospodarjenja. Vsebina teh načrtov temelji na določbah in ukrepih, s katerimi se zagotavlja ohranjanje primarnih funkcij gozdov in trajnost odnosov in je usklajena z družbenim planom razvoja SRS.

Gozdovi, v katerih bi s posegi ogrozili njihovo varovalno vlogo in obstoj, so uvrščeni v trajno varovane gozdove. Gozdovi, ki so pomembni za rekreacijo, turizem, znanstvena raziskovanja ali za druge namene, so razvrščeni v gozdove s posebnim pomenom. Posegi v gozd in gozdni prostor, morajo zagotoviti naravno podobo krajine in istočasno racionalno gospodarjenje, posebej v razmerah velikih ekoloških problemov v občini. Možnosti spremembe gozdnih površin v širšem obsegu druge zemljiške kulture pridejo v poštev le v gozdovih, ki spadajo v kategorijo slabših gozdov in v gozdove na vzhodni strani Titovega Velenja, v skladu z dolgoročno razvojno zasnovo mesta po letu 2000. Možne so manjše lokalne spremembe namembnosti v slabših gozdovih in v gozdovih s posebnim namenom v skladu z dogovori v DP in načeloma ne v varovalnih gozdovih. Varovalne gozdove in gozdove s posebnim pomenom, bomo širili na ekološko občutljiva območja na območju ureditvenih območij naselij.

V konfliktu med rabo zemljišč za gozdarstvo in kmetijstvo bo imelo kmetijstvo prednost le tam, kjer je mogoče gospodarno izkoriščati obstoječe površine.

Pridobivalni prostor rudnika lignita

Pridobivanje premoga se bo nadaljevalo znotraj meja pridobivalnega prostora za podzemeljsko pridobivanje rudnika lignita, velikosti 1540 ha. Pridobivanje premoga je in ostaja najpomembnejši dejavnik prostorskih dogajanj do leta 2000 in preko; do leta 2033 bodo potekala intenzivna odkopavanja, nakar bo sledilo obdobje postopnega zmanjševanja. Nadaljevala se bodo odkopavanja na območju jam Preloge, Škale in Pesje, ki bodo povzročale velike spremembe v podobi krajine nad njimi. Pretežni del objektov bo porušen (in nadomeščen) do leta 1990. Po letu 1990 (1993) se bodo

pričela odkopavanja v jami Šoštanj. V zaključni fazi bo močno prizadetih 1045 ha, od tega nad 200ha kmetijskih površin 1. območja, 627 ha bo možno rekultivirati, 418 ha pa bo ostalo pod vodo.

Preseliti bo potrebno še okoli 2150 prebivalcev naselij Škale, Gaberke, Družmirje, Šoštanj in Pesje. Porušeni bodo stanovanjski objekti, gospodarska poslopja, družbeni objekti, deponije REK, jaški rudniških jam in vsa pripadajoča infrastruktura na teh območjih, skupaj s cestnimi povezavami Šoštanja s Topolšico, Ravnami in Gabrkami.

Prebivalce bomo poselili pretežno v naselje Titovo Velenje (Pesje), Škale, Hrastovec, Gaberke, Ravne, Topolšica (z Lajšami), Florjan in Šoštanj (Podhrastnik), kjer bomo z ustreznimi prostorskimi izvedbenimi akti zagotovili ustrezne površine. Objekte industrije in rudnika bomo usmerjali v industrijske cone v Titovem Velenju in Šoštanju, objekte centralnih dejavnosti in rekreacijske površine v centralna območja prej omenjenih naselij. Ustrezne nadomestne površine bomo zagotovili v tem dolgoročnem planskem obdobju.

Poleg planiranih nadomestnih naselij za ogroženo prebivalstvo bomo pristopili k programiranju bodočih ureditev preoblikovanih površin ter sprotni sanaciji že umirjenih tal, ob zavestnem opredeljevanju končnih ciljev. Celotno območje ugreznin bo po končanem odkopavanju oziroma vsaki od faz, rekultivirano in namenjeno dejavnosti, v skladu s skupno načrtano dolgoročno prihodnostjo eksploatiranih (degradiranih) površin, neločljivo od ostalega občinskega prostora. Končni cilj je urediti čim več njivskih površin.

Večji del zemljišč na robnih območjih ugrezanj bo v kratkem času po dokopavanju usposobljen (tehnične in agrobiološke sanacije) za nadaljnjo obdelavo: lastniki – kmetje, ki se bodo preselili iz rušnega polja v posebej pripravljena zazidalna območja ali kjerkoli na rob pridobivalnega prostora, bodo lahko zemljo obdelovali naprej.

Območja pridobivanja mineralnih surovin

Pridobivanje surovin bomo dovoljevali le v območjih štirih obstoječih kamnolomov, ki imajo ustrezne razvojne možnosti. Te bomo širili na kmetijska in gozdna zemljišča le pod pogojem, da se zemljišče po eksploataciji vrne v prvotno ali ustrezno rabo. Iz projektov sanacije kamnolomov morajo biti razvidna končna namembnost prostora, usklajena z usmeritvami družbenega plana občine. Rekultivacijo je izvajati takoj.

Območja varovanja vodnih virov in vzdrževanja voda

Poleg glavnega vodotoka – neuravnovešenega potoka- reke Pake in velikih, že onesnaženih akumulacij – moramo na področju občine ščititi predvsem izvire in podzemne vode v kamninah z delno kraško poroznostjo, v katerih so najpomembnejši viri podzemne vode. Sorazmerno skromne so zaloge talne vode in nestabilna je tudi triadna voda iz rudnika. Za vse vire pitne vode, tudi manjše, bomo določili varstveni pas. Zaščita bo izpeljana z omejitvijo posameznih dejavnosti in določitvijo varstvenih ukrepov; na teh (ožjih in najožjih) območjih ima varstvo voda prednost, tudi pred kmetijstvom.

Ugodnih razmer za izgradnjo večjih zadrževalnikov skoraj ni, je pa mogoče urediti nekaj manjših za potrebe izboljšanja vodostajev, predvsem zaradi porabe TE Šoštanj in za zaščito večjih poplavnih zemljišč izven naše občine.

3.3.3. Varstvo naravnih in z delom pridobljenih vrednot okolja

Dosedanji razvoj industrializacije in urbanizacije v občini je zaradi specifičnih pokrajinskih razmer in naravnih danosti, posebej premoga, potekal intenzivno na manjšem delu teritorija. Zaradi celovitega načrtovanja razvoja v ozko zamejenem prostoru, ki ni vključevalo enakovredno varovalne planske postopke, zaradi podcenjevanja problema in neuresničevanja zakonskih zahtev varovanja, je stanje v okolju občine kritično in se na prehodu v novo plansko obdobje še poslabšuje. Pri tem je v ospredju energetika- osnovna gospodarska dejavnost občine, panoga posebnega družbenega pomena. Nastale razmere, ki ogrožajo načrtovan dolgoročni družbeni razvoj, zahtevajo nov odnos, novo zavest

in učinkovitejšo politiko, bolj smotrno in racionalno urejanja prostora in dosledno uveljavljanje ukrepa za varovanje okolja.

Ekologija

Na spreminjanje kakovosti okolja bo še naprej vplivala vrsta dejavnikov. Nepredvidljivih ali težko predvidljivih bo vrsta dogajanj v pridobivalnem prostoru rudnika do leta 2000 in po njem. Mogoče je slabšanje kakovosti zaradi predvidene rasti rabe vode in naraščanja količin odpadnih voda. Večja poraba kemičnih snovi v kmetijstvu bo, ob njihovi neustrezni rabi, dodatno ogrožala kakovost površinskih in podtalnih voda. Na slabšanje kakovosti zraka lahko vpliva spremenjena struktura v porabi goriv in njihova večja poraba. Zaradi slabšega gospodarskega položaja ostaja bojazen odlaganja investicijskih vlaganj v sanacije velikih onesnaževalcev zraka (predvsem TEŠ) in zastoja hitrejšega širjenja daljinskega ogrevanja. Z gospodarsko rastjo in rastjo prebivalstva bodo naraščale količine posebnih komunalnih odpadkov. S porastom prometa se pričakuje tudi porast hrupa. Možen je pojav neznanih substanc v okolju, raznih sevanj, vibracij ipd. Na drugi strani pa lahko pričakujemo izboljšanje kakovosti okolja ob doslednem uvajanju dogovorjenih ukrepov.

V gozdarstvu bomo v prihodnjih letih krepili splošne koristne funkcije gozdov. Spoprijeli se bomo z že prisotnim pojavom propadanja gozdov zaradi onesnaženega zraka. Gozd je življenjski prostor velikega števila živali, katerim velja posebna skrb.

V kmetijstvu, zlasti pri agro in hidromelioracijah ter v tehnologiji pridelovanja, bomo upoštevali varovanje okolja, še posebej v območjih pitne vode. Izogibali se bomo velikim koncentracijam živine. Uporabljali bomo manj škodljiva sredstva za zaščito rastlin in živali ter biotehnološke metode za spreminjanje odpadkov v živalsko krmo, kompost in druge koristne snovi.

Sproti bomo sanirali razsežne površine ugreznin nad rudnikom in jih namenjali predvsem pridelovanju hrane. Odkrivko bomo skrbno varovali in jo vračali na že umirjene površine. V času večjih deformacij (v času pogrezanj) s tehničnimi ukrepi ni mogoče usposobiti tal za intenzivno proizvodnjo, z manjšimi ukrepi pa ustvarimo pogoje za gospodarno izrabo prostora. Na rušnem polju in izven, na ogroženih območjih v kamnolomih, bomo izvajali zaščitne ukrepe proti eroziji in plazovom.

Vse odpadne vode, komunalne in industrijske, skupaj z onesnaženo vodo iz Velenjskega jezera, se zbirajo v Paki. V Velenjsko jezero neprekinjeno doteka 280 litrov pepelne brozge na sekundo in vse odpadne vode TEŠ. Jezerska voda je lužnata, z visoko PH vrednostjo, brez faune in flore, biološko mrtva. Takšna je Paka od izliva jezera do izliva v Savinjo. Odpadne vode iz TUŠ onesnažujejo Pako toliko, kot vsi ostali prebivalci občine skupaj.

Termoelektrarna bo prenehala odlagati pepel v jezero in poiskala alternativne rešitve. Predvsem bo pepel uporabljen za sanacijo rudniških ugreznin. Izdelati je projekt sanacije onesnaženega Velenjskega jezera, ob istočasni sanaciji opuščene odlagališča komunalnih odpadkov ter prenehanju odlaganja oziroma sanaciji obeh, še aktivnih odlagališč nad jezeri. Bistveno bomo zmanjšali onesnaževanje voda z doslednim čiščenjem odplak, s premišljenim lociranjem novih proizvedenih in spreminjanjem ekološko škodljivih tehnologij., z uvajanjem zaprtih tokokrogov in racionalizacijo rabe vode. Onesnažene vode bomo izboljšali vsaj za 1 razred kakovosti; posebna pozornost bo veljala Paka in Velenjskemu jezeru.

Čiščenje v čistilnih napravah naj bo čim učinkovitejše z ozirom na zelo nizke sušne pretoke v odvodnikih, ter potrebe po pitni vodi v Spodnji Savinjski dolini, kjer se podtalnica obogati iz površinskih voda tudi naše občine. Kjer ni možno prečiščevanje v skupnih napravah, bomo gradili čistilne naprave za industrijske odplake posebej. Izbrana tehnologija čistilnih naprav mora zagotoviti največjo varnost pred onesnaženjem zraka. Gradnjo zbiralnih kanalizacijskih mrež – kolektorjev – je potrebno časovno uskladiti z gradnjo čistilnih naprav. Gradnja čistilnih naprav bo potekala v daljšem obdobju, kar terjaja dosledno preprečevanje slabšanja stanja voda. Vodili bomo kataster onesnaževalcev in onesnaženja voda.

K zavarovanju kakovosti voda bo prispevalo tudi strokovno ravnanje z odpadnimi snovmi in še posebej z nevarnimi snovmi. Izkoristili bomo možnost za koristno uporabo odpadkov in preprečevali škodljive vplive njihove predelave in odlaganje na okolje. Preprečevali bomo vsakršno divje odlaganje v prostoru, takšne prostore pa ustrezno sanirali.

Bistveno je potrebno zmanjšati škodljive emisije iz TEŠ (prah, SO₂, NO in ogljikov monoksid, toplota oziroma megla), TUŠ (saje iz dimnika) in drugih žarišč onesnaževanja zraka. Izdelati in sprejeti je sanacijske programe za območja največje ogroženosti onesnaženosti, TEŠ mora usmeriti vse napore v zmanjšanje porabe slabših premogov, z večjo vsebnostjo žvepla iz tujih premogovnikov. Načrtovalska naloga je taka razmestitev in oprema novih objektov in naprav elektrarne, da bodo izboljšali stanje v okolju.

Širili bomo daljinsko ogrevanje, usmerjali porabo goriv, dopolnjevali, vzdrževali in širili bomo mestne zelene površine in primestne gozdove in dosledno izvajali program urejanja prometnega režima z izgradnjo obvoznic, parkirišč na vpadnicah, širjenjem zaprtih con in urejanjem javnega prevoza potnikov in blaga. S katastrofom virov onesnaževanja zraka bomo ugotovili in usmerjali ostale (prikrite) onesnaževalce zraka.

Z načrtovalskimi ukrepi in uvajanjem sodobne tehnologije bomo preprečevali nastajanje novih žarišč prekomernega hrupa (hrup klasičnice in transportnih naprav vseh vrst na območju naselja in IC Pesje in naprav termoelektrarne v Šoštanju). Pri načrtovanju in gradnji cest bomo dosledneje upoštevali predpise o ogroženosti okolja s hrupom. Lahko pričakujemo, da se bo do leta 2000 zmanjšala hrupnost motornih vozil. Uveljavljal se bo prevoz z javnimi prometnimi sredstvi, kolesi in peš hoja. Skrbeli bomo za preventivne ukrepe pri prevozu posebnih tovorov. V sklopu požarne varnosti bo delovala strokovno usposobljena in ustrezno opremljena skupina, ki bo v primerih nezgod in namernega razlitja oziroma razsutja nevarnih snovi hitro in učinkovito ukrepala ter odstranila tovor, ki bi lahko ogrozil zemljo, vodo ali zrak.

Postrili bomo nadzor nad onesnaževalci in onesnaževanjem ter odgovornost za ogrožanje okolja. Pripravili bomo popolnejšo ekološko bilanco stanja okolja v občini in skupaj s sosednjimi občinami za širši prostor, še natančnejše opredelili cilje in naloge varovanja okolja, temelječe na pozitivni zakonodaji varstva okolja, ter z njimi zadolžili odgovorne onesnaževalce za konkretne ukrepe v posameznih srednjeročnih obdobjih do leta 2000. Še posebno pozornost bomo posvečali najbolj ogroženim okoljem (gozdovi, delovna in bivalna okolja Pesja, TE Šoštanj, jezera in reka Paka). Razvijali bomo učinkovito informativno službo, ki bo ob sodelovanju s civilno zaščito omogočila hitro ukrepanje v primerih ekoloških nesreč. Spodbujali bomo razvoj sodobnih energetskih in surovinsko varčevanih, čistih tehnologij. Vse naložbe bomo presojali s stališča vpliva na okolje. Naložbe v tehnologije, ki zmanjšuje onesnaževanje okolja, bomo obravnavali kot prednostne. Veliko pozornost bomo posvetili ekološkemu izobraževanju in osveščanju občanov, tako preko rednih izobraževalnih programov, katerih posreden vpliv njihovih dejavnosti je velik za ekološko ravnotežje (čebelarji, ribiči, lovci itd.).

Delovno in bivalno okolje

Neprijetnost bivalnih področij, kjer prevladuje kolektivna stanovanjska gradnja, usmerja v iskanje novih rešitev. Potrebno bo zapolniti vrzel med individualno hišo in velikimi stanovanjskimi objekti, kjer bo možno uveljaviti kvalitete in prednosti individualne kolektivne stanovanjske hiše. Višino blokov moramo zmanjšati na največ pritličje in 4 nadstropja, z največ 20 stanovanji na vhod, ki bo skrbno urejen skupni prostor za zbiranje, igro in pogovore. Načrtovati moramo stanovanja, ki omogočajo skupno in hkrati ločeno prebivanje različnih generacij. Pri projektiranju neposrednega stanovanjskega okolja (stanovanj) je že sedaj potrebno upoštevati bodoče presežanje polaritete, delovno – bivalno okolje, kar predstavlja selitev določenih delovnih funkcij v bivalno oziroma stanovanjsko okolje. Kolektivne stanovanjske zgradbe je prilagoditi delovnim funkcijam; predvideti večnamenske prostore za igro in dejavnosti mladih, prostore za razna moteča popravila in opravila ipd.

Prebivalcem kolektivnih naselij moramo zagotoviti prostor za udejstvovanje v naravnem okolju. Vzdrževati, obnavljati in načrtovati moramo parke, nasade, zelenice, varovati in širiti rekreacijska območja. Občanu moramo zagotoviti vse pogoje varnega gibanja v prostoru, urejati peš poti, oblikovati in varovati zelene površine, otroška igrišča, nameščati in varovati elemente mestne – urbane opreme. Odstranjevati moramo nepravilno postavljene ograje, žice, škarpe in druge ovire nevarne okolju.

Konkretno prostorsko urejanje in planiranje mora upoštevati potrebo po zmanjšanju dominacije občinskega središča. Z izboljšanjem dostopnosti bo privilegirana na osnovi prostorske pozicije izginjala. Ne glede na razvojne dileme je urejanju naselij in mest potrebno posvečati več pozornosti, predvsem zaradi veliko spontanosti in brezobličnosti nekaterih naselij ali delovnih okolij. V prihodnje

moramo v večji meri upoštevati krajinske in historične ter etnološke vrednote občine Velenje. Vse to bi dalo našim naseljem več topline, humanosti in občutka skupnosti. Upoštevati je, da so vrednote v urbanem okolju hitro spreminjajo in tako mnoge urbanistične rešitve naglo zastarevajo. Naselja moramo graditi tako, da jih lahko prilagajamo novim potrebam, lzenačevati je bivalne pogoje za vse kategorije prebivalcev, ne dovoljevati oblikovanje socialne diferenciacije okolja. Urejanje stanovanjskega in delovnega okolja naj v večji meri kot doslej izhaja iz človekovih bioloških, psiholoških in kreativnih potreb.

Varstvo naravne in kulturne dediščine

Naravna in kulturna dediščina sta realni dobrini, ki ju bomo varovali ne le kot materialno danost, ampak kot tudi dobrino za zadovoljevanje specifičnih, duhovnih in kulturnih potreb naših ljudi.

Naravno in kulturno dediščino bomo smiselno vključevali v celovito urejanje prostora in iskali možnosti za poglobitev stikov med interesi družbenega razvoja ter potrebo po njeni ohranitvi in vzdrževanju, saj zgolj z normativnimi akti ni možno zagotoviti varovanja dediščine kot celote. S prostorskimi sestavinami planskih dokumentov bomo zavarovali površine in objekte – širša in ožja območja – s posebnim pomenom (krajinski parki, kulturni spomeniki, naravne znamenitosti). S prostorskimi izvedbenimi akti pa bomo zagotavljali smotrno programsko in tehnično izvajanje načrtovanih ukrepov; utrjevati in izboljšati stanje naravnih in kulturnih spomenikov in jim dati trajno mesto v prostoru občine. Nova strokovna spoznanja in raziskovanja bomo stalno vnašali v ustrezne dokumente.

Razvid nad vsem spomeniškim fondom še vedno ni popoln, zato bo v naslednjih letih potrebno nadaljevati s sistematičnim preverjanjem objektov, ki imajo lahko svojstvo kulturnih spomenikov in jih predlagati za razglasitev. Razglašenim spomenikom bo še nadalje veljala naša posebna skrb. Varovali bomo tudi spomenike, ki niso posebej razglašeni, a so neločljiv sestavni del naše kulturne dediščine.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju bomo morali opraviti celovito vrednotenje spomenikov naravne dediščine in jih predlagati za razglasitev, predvsem pa bomo več moči usmerjati v dejansko varovanje že močno ogrožene dediščine. Poleg teh bomo varovali območja naravnih spomenikov, ki so locirani v sosednjih občinah, a gre za skupne krajinske enote.

Ustanavljali bomo večja zavarovana območja, območja posebno redkih in ogroženih tipov naravne dediščine pa razglasili za naravne rezervate. Zavarovali bomo površine nad kraškimi jamami, odseke posameznih vodnih tokov, skrbno bomo obravnavali vse regulacije rek in potokov. Preprečevali bomo zaraščanje kulturne krajine, ohranjali ekološke značilnosti prostora. Za nove pomnike in obeležje NOB in ljudske revolucije bomo določili avtentične lokacije ter ustanovili njihovo nenačrtno postavljanje. V ureditvene programe bomo vključevali raziskave in predstavitve arheološke dediščine. Ohranjali bomo prostorske kakovosti in značilnosti, ki so pomembne za identiteto mesta in naselja in ohranjali historične zazidalne linije, parcelacijo in ustrezno izrabili historični stavbni sklad, ga vključili v prenovo kot sestavni del mestnega tkiva in dragocen dokument mestnega razvoja. Ohranjali bomo fragmente kakovostnih urbanističnih in krajinskih ureditev iz preteklosti ter vidne dosežke naših pomembnih sodobnejših arhitektov. Pri vseh posegih v prostor bomo upoštevali opozorila in mnenja strokovnih služb za varstvo naravne in kulturne dediščine.

V proces družbene skrbi za naravno in kulturno dediščino bomo vključili tudi tiste delovne organizacije, družbene organizacije in društva, ki imajo v svojih programih vključeno tudi skrb za naravno in kulturno dediščino in ki lahko s svojim vzgojnim raziskovalnim in popularizacijskim delom pomembno prispevajo k oblikovanju in uveljavljanju vrednot na tem področju.

Kulturna krajina

Urejanje krajine bomo usmerjali skladno s pogoji in omejitvami, ki izhajajo iz raznolikosti kulturno krajinskih sistemov, kot zaokroženih naravnih in antropogenih socioekoloških in planskih enot (celot). V okviru posameznih kulturno krajinskih sistemov bomo načrtovali razvoj, upoštevavaje njihovo specifično ekološko zgradbo, kulturno-zgodovinski kontekst ter produkcijske, ambientalne in krajinske značilnosti prostora.

Pri usmerjanju prostorskega razvoja v teh različnih prostorskih sistemih bomo težili k varovanju njihovih krajinskih značilnosti in naravno ustvarjenih enot. V ta namen bomo poudarjali različnosti prostora in meje nad posameznimi tipi ter naslanjali na nove posege v prostor na izročila kulturno – zgodovinskega in naravnega konteksta. V prostoru bomo valorizirali učinke nameravanih posegov, tako z vidika regionalnega merila krajine, kot tudi z nivoja srednjih krajinskih scen posameznih prostorskih sekvenc ter z vidika mikroambientalnih sprememb.

Razvoj v izven mestnem prostoru bomo načrtovali v skladu s spoznanjem, da veljajo znotraj posameznega kulturno-krajinskega tipa (sistema) zakonitosti tipološkega kompleksa, po katerem predstavlja podoba kulturne krajine celoto, h kateri in v kateri se osmišlja niz vzajemnih povezav in izmenjav kulturno – krajinskih prvin, sklopov in prostorov. Zato bomo usmerjali oblike naselij in oblikovanje krajine kot celote v medsebojno prepleteni soodvisnosti in k tem težili k ohranjanju kulturno krajinske identitete in kontinuitete, varovanju dobrin splošnega družbenega pomena ter varovanju in kvalitetni preobrazbi naravnega in grajenega okolja.

Težili bomo k celotni rekonstrukciji podeželja, tako s preobrazbo proizvodnih površin in z revitalizacijo ruralnih naselij in zaselkov. Pri tem bomo izhajali iz vaških zaselkov in njihovih funkcionalnih zemljišč kot osnovnih planskih enot. Predmet urejanja bodo torej vaške gospodarske enote, v katerih veže prebivalce moralna solidarnost ob skupnem urejanju vaške infrastrukture in proizvodnje. Novo urbano strukturo bomo v skladu s tradicionalnim oblikovanjem vasi vklopili v obstoječe zaselke in prometno omrežje.

3.4. Usmeritve SLO in DS

Nadaljnjo krepitev obrambne in samozaščitne pripravljenosti ter njeno podružabljanje bomo razvijali kot sestavni del družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v OZD in skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, družbenih organizacijah in društvih. Za to bomo zagotavljali potrebna sredstva v okviru republiških usmeritev.

Množično vključevanje delovnih ljudi in občanov v obrambne in samozaščitne priprave ostaja tudi dolgoročno ena od stalnih in temeljnih nalog. Pri tem pa bomo še posebno skrb namenili njihovem učinkovitemu in kvalitetnemu usposabljanju, za kar bomo zagotavljali kadrovske, prostorske in materialne pogoje.

Da bi zagotovili hiter in usklajen prehod gospodarskih in družbenih dejavnosti na vojno organiziranost in delo v primeru agresije, bomo pri zasnovi in uresničevanju družbenoekonomskega razvoja med drugim uporabljali tudi obrambno zaščitna merila, še posebej pri razvoju infrastrukture, proizvodnji hrane, bazične in pridelovalne industrije ter v razvoju prometa in zvez.

Pri razvijanju civilne zaščite bo težišče delovanja na področju preventive, povezovanju vseh subjektov in sredstev v enoten sistem zaščite in reševanja v občini, nadaljnjem usposabljanju delovnih ljudi in občanov ter enot civilne zaščite za uspešno delovanje v vseh možnih nesrečah in najtežjih vojnih situacijah.

Pri urejanju prostora za potrebe SLO in DS bo potrebno v največji meri upoštevati interese zaščite in reševanja, vodenja oboroženega dela in potrebe preskrbe prebivalstva in oboroženih sil.

Teritorialno obrambo v občini bomo razvijali z upoštevanjem značilnosti njene vloge in funkcije v celotnem obrambnem samozaščitnem sistemu ter potrebam sodobne doktrine in prakse oboroženega boja.

Hkrati bomo zagotovili njeno tehnično opremljanje, usposabljanje in mobilnost.

Posebno skrb bomo tudi v bodoče namenjali organiziranju, delovanju in usposabljanju narodne zaščite, še posebej za naloge, ki jih ima narodna zaščita ob naravnih in drugih nesrečah, ob izrednih razmerah in neposredni vojni nevarnosti in vojni. Tako bomo z njenim razvojem, skladnim z razvojem teritorialne obrambe, povečali skupno samozaščito in obrambno moč ter povečali sposobnost za

vodenje oboroženega splošnega ljudskega odpora na celotnem teritoriju tudi v najtežjih razmerah dolgotrajne vojne.

Družbeno samozaščito bomo uresničevali kot sestavni del skupne idejno-politične, samoupravne in družbene aktivnosti. S stalnim spremljanjem varnostnih razmer v vseh okoljih in na vseh ravneh ter z ocenjevanjem pojavov, ki na te razmere lahko vplivajo, bomo s sprejemanjem konkretnih odločitev v samoupravnih organizacijah in skupnostih in v vseh drugih okolja zagotavljali varovanje našega samoupravnega socialističnega sistema in pridobitev revolucije, izvajanje samoupravnih pravic, varovanje družbenega ter zasebnega premoženja in zagotavljali osebno in splošno varnost.

3.5. Usmeritve družbenega sistema informiranja

Vlogi informatike pripisujejo razvite države, kot so Japonska, ZDA in druge, velik pomen oziroma jo smatrajo za ekonomsko kategorijo, ki ima svojo vrednost in ceno. Izgradnja sodobnega informacijskega sistema je draga, zahteva tudi visoko specializiranega znanja, zato bi bilo potrebno na nivoju občine preveriti:

- razpoložljivo aparaturno opremo
- razpoložljive programske pakete
- znanja iz tega področja

Znanje in proste kapacitete je potrebno združiti in uporabiti tam, kjer so potrebe. V šolah je potrebno, ne glede na smer izobraževanja, dodajati elemente informatike, tudi v praktični obliki, v delovnih organizacijah pa vpeljati permanentno izobraževanje delavcev. Za uspešno premagovanje tehnološkega in družbenega zaostanka bo potrebno zagotoviti organizacijske, kadrovske, tehnično-tehnološke in druge materialne pogoje za izgradnjo racionalno organiziranega in učinkovitega družbenega sistema informiranja. Potrebno bo proučiti možnosti in ustvariti pogoje za racionalno uporabo enotnih programskih rešitev in skupno nabavo tehničnih naprav. Nujna je standardizacija dela na informacijske področju ob upoštevanju družbenega dogovora o informiranju.

Dosledno bo treba izvesti delitev dela pri zadovoljevanju organizacijskih potreb subjektov družbenega sistema informiranja, pripraviti in sprejeti usklajene kratkoročne in dolgoročne razvojne programe ter jih organizirati in prilagoditi za zbiranje, obdelavo, izkazovanje in prenos podatkov ter informacij v skladu s potrebami združenega dela, občine ter drugih uporabnikov na vseh področjih in vseh ravneh.

3.6. Usmeritve regionalnega razvoja

Prostorski razvoj SR Slovenije do leta 2000 sloni na policentričnem urbanem sistemu razvoja. Vsi, za dolgoročni razvoj celjske regije relativni dejavniki opozarjajo, da ta prostor potrebuje tesno povezanost med nosilci planiranja, ki morajo sloneti na rezultatih razvojno raziskovalnega dela. K skupnemu cilju razvoja posameznega področja oziroma dejavnosti v regiji, glede na specifičnost posamezne občine, lahko vodijo različno intenzivne, toda medsebojno usklajene usmeritve. To narekuje na ne le potrebo po usklajevanju med občani v regiji, temveč tudi usklajevanje regionalnega vidika razvoja posameznih dejavnosti znotraj občine.

Pri sodelovanju med občinami celjske regije bomo izhajali iz nujnosti obvladovanja razvojnih neskladij v smeri tesnejšega povezovanja in skupnega reševanja razvojnih vprašanj na gospodarskem, socialnem, prostorskem in drugih področjih, predvsem na dolgoročnih osnovah in v smeri krepitev združevanja dela in sredstev v regijskih okvirih, ob nujnosti širšega vključevanja v slovenske, jugoslovanske in mednarodne razvojne tokove.

Na osnovi dosedanjih izhodišč se kot področja skupnega pomena v regiji nakazujejo predvsem naslednja:

- zasnova poselitve
- projekcija prebivalstva in zaposlovanja

- -reprodukcijsko in razvojno povezovanje gospodarstva v smeri zaokroževanja reprodukcijskih verig, skupnega razvoja in enotnega nastopanja na domačem in tujem trgu, pri čemer je še posebej poudarjen pomen razvojno-tehnološko intenzivnih in izvozno usmerjenih dejavnosti:
- -agroživilski kompleks in oskrba prebivalstva
- -trgovina na veliko
- -integralni transport
- -zaščita vodnih virov in varovanje podtalnice
- -turizem
- -družbene dejavnosti regionalnega značaja (še posebej izobraževanje, zdravstvo, kultura idr.)
- -prometna, energetska in komunalna infrastruktura
- -varstvo okolja, ravnanje z odpadki
- -informatika

Poglabljanje regijskega sodelovanja ne vidimo samo na nivoju družbenopolitične skupnosti, temveč tudi v konkretnih povezavah gospodarskih subjektov v regiji in izven nje. Takšno sodelovanje bomo krepili tudi v prihodnje. Pri tem bodo pomembno vlogo odigrale že obstoječe oblike asociacij gospodarstva, medobčinske gospodarske zbornice in ustrezne politične strukture na regijskem nivoju. Zastavljeno regijsko povezovanje bomo podrobneje razčlenjevali skozi srednjeročne družbene plane in raziskovalne programe občinskih raziskovalnih skupnosti.

4. DOLGOROČNI RAZVOJ PO DEJAVNOSTIH

4.1. Kmetijstvo

Glede na strateški pomen hrane je temeljna naloga kmetijstva v občini Velenje povečati proizvodnjo in s tem v večji meri kot doslej pokrivati lastne potrebe po hrani.

Specifični dolgoročni razvojni pogoji v občini Velenje se v kmetijstvu navezujejo na zmanjševanje kmetijskih obdelovalnih površin. Glavni cilj rekultivacij je urediti čim več njivskih površin. Po končanem odkopavanju na območju RLV bodo površine jezer znašale skupaj 418 ha , površine porušenega bazena pa 710ha. Dolgoročni program predvideva vrnitev kmetijstvu 465 ha kmetijskih zemljišč. Osnovne razvojne usmeritve v občini v kratkoročnem obdobju bodo:

- a) borba za ohranitev kvalitetnih zemljiških zemljišč pred pozidavo in drugim spreminjanjem namembnosti
- b) pridobivanje novih obdelovalnih površin in izboljšava rodnosti obstoječih zemljišč z agrarnimi operacijami (agromelioracije, krčitve, hidromelioracije, rekultoviranje) ter vključevanje slabo obdelanih površin z intenzivno proizvodnjo
- c) krepitev družbenega sektorja kmetijstva na saniranih površinah po izkopanem premogu
- d) oblikovanje kmetij optimalne velikosti in boj proti spreminjanju čistih kmetov v polkmete
- e) povečanje kmetijske proizvodnje z doseganjem večjih hektarskih pridelkov
- f) osrednja proizvodna smer bo še naprej živinoreja-govedoreja zaradi naravnih pogojev ob ustrezni skladnosti poljedelstva in postopnem uvajanju sadjarstva v zasebnem sektorju
- g) govedoreja mora temeljiti na doma pridelani krmi z nizkim deležem močne krme, prašičerejo pa bomo širili postopoma u uveljavljanjem kmečke reje kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah in na osnovi doma pridelane krme
- h) zagotovitev materialnih pogojev za nadaljnji razvoj kmetijstva z ustrezno ekonomsko politiko ob hkratnem prizadevanju za povečanje produktivnosti dela in zmanjševanju stroškov proizvodnje znotraj kmetijske proizvodnje
- i) pospešeno vnašanje znanja v kmetijsko proizvodnjo
- j) zaustaviti proces deagrarizacije glede na izvedbeno slabo starostno strukturo kmečkih prebivalcev, z večjo socialno varnostjo kmetov, kar naj bi pripomoglo k ostajanju mladih na kmetijah.
- k) Posebno pozornost posvetiti oživiljanju hribovitega sveta in še hitreje uvajati stimulatивne oblike za pospeševanje proizvodnje na tem območju.

Poudarek razvoja bo še naprej na živinoreji, kar narekujejo naravni pogoji in struktura zemljiških površin. Poleg tega pa bomo glavno dejavnost dopolnjevali s hmeljarstvom, brojlerji, prašiči, ribezom in delno postopoma s sadjarstvom.

Poleg utemeljenih ukrepov pri nosilcih kmetijske proizvodnje bodo za izvedbo dolgoročnega plana pomembni ukrepi na nivoju družbenopolitične skupnosti. Glavni bodo naslednji:

- zagotoviti ukrepe za boljše izkoriščanje kmetijskih zemljišč (odvzem in dajanje v najem slabo izkoriščena kmetijska zemljišča)
- urediti vse elemente za ohranjanje kmetijskih zemljišč; ker predpostavljamo, da se bodo izgubljena kmetijska zemljišča za urbanizacijo nadomeščala z drugimi, bo potrebno urediti zakonodajo, sisteme financiranja urejanja zemljišč in ukrepe za preprečevanje zaraščanja kmetijskih zemljišč z gozdom na področjih, kjer je možno kmetovati
- sanacija ugreznin za kmetijske namene
- preprečiti nadaljnji padec kmečkega prebivalstva, ki naj bi postopoma naraščal: izvedbenih ukrepov je več:
- zagotovitev ukrepov socialne varnosti kmečkega prebivalstva
- izpostavitvev dolgoročnih osnov razvoja in ekonomičnosti proizvodnje v obeh sektorjih proizvodnje
- ureditev stimuliranja učencev šolah za to dejavnost
- izpostaviti normalne pogoje za izobraževanje kadrov za kmetijstvo ter pogoje za razvoj kmetijske znanosti
- zagotoviti v širši družbeni skupnosti dotok sredstev za razvoj, saj predvidevamo, da s primarno delitvijo (cene) ne bo možno kmetijstvu zagotavljati normalne akumulacije
- zagotoviti normalne pogoje za razvoj z aktivnostmi na področju:
- davčne politike
- opremljanja in tehnologije
- prenos znanosti v proizvodnjo

Naravni pogoji bodo ugodni za razvoj ribištva, če pri tem upoštevamo predvideno povečanje jezer na 418 ha. Hkrati s prizadevanji za zmanjševanje onesnaževanje bomo v prihodnjih letih vode bogatili z vodnim življenjem. Zato bomo z doslednim predčiščevanjem in spremembo tehnologije pri onesnaževalcih zmanjšali onesnaženost glavnih vodotokov Pake. Varstvo vodnega živilja bo upoštevano tudi pri vseh načrtovanih regulacijah vodotokov ter hudournikov in pri hidromelioracijah. Ribiške družine bodo z vodami gospodarile tako, da bodo bogatejše. Ker imamo v občini za čebelarstvo dokaj ugodne naravne pogoje, bomo to panogo še nadalje širili kot dopolnilno kmetijsko dejavnost, s tem da se bodo pridelovalci medu kooperacijsko on tržno povezovali s specializiranimi OZD v tej panogi.

4.2. Gozdarstvo

Gozdovi pokrivajo 56,8% skupne površine občine.

Površine gozdov so se povečale za 1759 ha, skupaj z zemljišči, ki so se zarasla z gozdom, ki jih je po zadnjih podatkih 335 ha. V občini je 7688 ha ali 75% gozdov v zasebni lasti in 2522 ha ali 25% v družbeni lasti. Gozdovi leže v pretežni večini na hribovitem svetu, kjer varujejo tla pred erozijo, vplivajo na ugodnejše mikroklimatske razmere in ohranjajo biološko ravnovesje. Prirastek za občino znaša 4,57 kv.metrov na hektar, v sedanjem obdobju se poseka približno 83% etata.

Za boljše gospodarjenje z gozdovi bo potrebno:

- omejiti vzroke za ekološko odmiranje gozdov
- obnavljanje gozdov
- pogozdovanje površin, ki so za kmetijsko proizvodnjo neprimerne

Za dolgoročno obdobje bodo pomembni predvsem naslednji cilji:

1. Kvalitativno izboljšanje gozdarske proizvodnje t.j. prilagoditev blagovne proizvodnje z razpoložljivimi fondi prirasta lesne mase
2. Zagotoviti proces uvajanja tehnološko zahtevnejše proizvodnje, s tehnično višjo stopnjo opremljenosti in večjo produktivnostjo

3. Intenziviranje gospodarjenja v gozdovih na osnovi sodobne organizacije dela in podružbljenja gozdne proizvodnje
4. Vizija dolgoročnega razvoja gozdarstva bo morala upoštevati tudi dejstvo, da bo les kot energetski vir potrebno pridobivati tudi v slabših eksplutacijskih pogojih.
- 5.

Uspešna realizacija načrtovanja dolgoročnega razvoja je v neposredni odvisnosti od uveljavitve naslednjih pogojev in ukrepov:

- razvoj gozdarstva naj tudi v bodoče sloni na dosedanjih izhodiščih temeljnih normativnih aktov, ki v naših družbenih pogojih urejajo gospodarjenje z gozdovi;
- v nadaljnjem razvoju se morajo območne samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvu hitreje uveljaviti zlasti pri skrbi za ohranitev in varstvo gozdov ter krepitev splošno koristnih funkcij gozdov; prevzeti morajo tudi odgovornost za zagotavljanje sredstev za enostavno in razširjeno gozdno biološko reprodukcijo ter gradnjo gozdnih prometnic;
- za nadaljnji razvoj gospodarjenja z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo;
- zaradi prevladujočega deleža zasebnih gozdov bo potrebno posebno pozornost posvetiti družbenoekonomskim odnosom v temeljni organizaciji kooperantov; gozdnega posestnika bo potrebno vključiti v organizirano proizvodnjo v njegovem in drugem gozdu;
- tudi v zasebnem sektorju bo potrebno uveljaviti proizvodno načrtovanje; to pa zahteva oddelčno gospodarjenje, ki predstavlja eno izmed nadaljnjih faz podružbljenja zasebne gozdne proizvodnje;
- zagotoviti obvezno izvrševanje vseh nalog in ukrepov, ki jih vsebujejo gozdnogospodarski načrti, posebej še varovati gozdove pred požari;
- s porabniki lesa urediti medsebojne odnose na podlagi samoupravnih dogovorov; to bo osnova in pogoj za odpravljanje strukturnih neskladnosti, optimizacijo programov gozdarstva in lesne industrije, za nemoten potek proizvodnje in optimalno izkoriščanje naravnih možnosti.

Pretežno gozdnata, travniška in poljska območja občine so življenjski prostor za divjad, ki je razdeljen na lovišča, s katerimi gospodarijo in upravljajo po lovsko-gospodarskih načrtih lovske družine: Velenje 6342 ha, Škale 2782 ha, Šoštanj 6298 ha, Šmartno ob Paki 2498 ha. Možnosti za gojenje divjadi bodo v mnogočem odvisne od ukrepov v gozdarstvu in kmetijstvu. Intenzivno gojenje gozdov in gostejša prepredenost z gozdnimi cestami in vlakami bosta omejitveno vplivali na gojenje divjadi. Zato bo lovstvo sodelovalo pri sprejemanju programa gozdarstva, vodnega gospodarstva, kmetijstva in ob graditvah infrastrukturnih objektov. Ker je gojitev divjadi povsem odvisna od naravnih danosti, de bo lovstvo vključevalo v prizadevanja za varstvo in izboljšanje naravnega okolja. Z gozdarji in kmetijci se bo dogovarjalo ne samo o staležu divjadi, ampak o ohranjanju naravnih biotipov.

V prihodnjih letih se bo lovstvo v sklopu Celjske regije razvijalo skladno z opredeljenimi lovsko-gojitvenimi območji po lovsko-gospodarskih načrtih, ki bodo poleg podatkov o lovišču divjadi in odstrelu, vsebovali tudi gojitvene smernice, programe preventivnih in drugih ukrepov, naložb, sodelovanje z drugimi uporabniki prostora, lovskega turizma, gojitveno-čuvajne službe in finančno-gospodarski načrt upravljanja z loviščem za posamezna planska obdobja.

4.3. Industrija

Razvojna strategija in presnova bosta globoko posegli v strukturo gospodarskih in drugih dejavnosti. Višjo dinamiko v razvoju bodo imele tiste organizacije združenega dela, ki bodo v svoje programe vključevale tehnološko in razvojno intenzivne programe. V takšnih razmerah bodo organizacije združenega dela mnoge obstoječe programe opuščale in uvajale nove, s katerimi si bodo v poostreni konkurenci na domačih in tujih trgih zagotovile obstoj in razvoj.

V devetdesetih letih bodo vse večji del družbenega proizvoda morali ustvarjati proizvodni programi, ki bodo temeljili na uporabi visokih tehnologij v proizvodnih in delovnih procesih, znanju, sodobni organizaciji dela in informatiki. Uvajanje takšnih programov bodo spodbujali kriteriji produktivnosti in učinkovitosti razvitejših ekonomij, s katerimi se bodo na domačih in tujih trgih srečevale naše, vse bolj v mednarodno menjavo usmerjene organizacije združenega dela. Pri tem bodo visoke dohodkovne in devizne učinke dosegle zlasti le tiste organizacije združenega dela, ki bodo s sodobno in originalno zasnovo ter visoko kakovostjo svojih izdelkov s posebnostmi v oblikovanju, s sposobnostjo po hitrem

prilagajanju tržnim razmeram ter sodobnimi metodami trženja uspele dohitevati in prehitevati druge v svetu širših, mednarodnih kriterijev gospodarske uspešnosti in razvoja, morali zagotoviti znanju ustrezno ekonomsko in družbeno ceno ter pospešiti družbeno uveljavitev nosilcev znanja in ustvarjalnosti.

Proces prestrukturiranja gospodarskih dejavnosti kot temeljna materialna podlaga gospodarske stabilizacije bo dolgoročni proces prilagajanja, proizvodnih, kadrovskih, organizacijskih in drugih zmogljivosti in sposobnosti obstoječim in novim proizvodnim razmeram, da bi posodobili proizvodno strukturo, zagotovili polno zaposlenost ter bistveno izboljšali kakovost in učinkovitost gospodarjenja. Na ta način bomo dosegali ključne razvojne cilje pri večevanju izvoza in tehnološkega napredka kot temeljnih pogojev gospodarske rasti.

Razvoj industrije bomo usmerjali v intenzivno gospodarjenje, ki dolgoročno zagotavlja visok dohodek na zaposlenega in vložena sredstva. Zato bomo prestrukturirali sedanje proizvodne programe v smeri večanja deleža razvojno-intenzivnih proizvodenj in spreminjanja delovno-intenzivnih v razvojno-intenzivne proizvodnje, z uveljavljanjem kvalitativnih dejavnikov razvoja v vseh proizvodnjah in na teh osnovah povečali izvozne rezultate. Za uresničitev teh ciljev bomo v industriji uvajali prodorne proizvodne programe, ki temeljijo na večji uporabi znanja, na varčevanju s surovinami in energijo, na visoki avtomatizaciji proizvodnje in na visoki stopnji predelave. Rezultate raziskav pa bodo nakazali možnosti povezovanja teh programov.

Druge, predvsem tradicionalno delovno intenzivne proizvodnje bomo v prvi vrsti tehnološko posodobili, da ne bodo pričele izgubljati svojega položaja na domačem in tujem trgu.

Organizacije združenega dela bomo usposobili za realizacijo celovite ponudbe. Udeležence v izvajanju kompleksnih projektov bomo dohodkovno povezali preko skupnega proizvoda. S tem bomo ustvarjalno in intelektualno delo povezali preko skupnega proizvoda. S tem bomo ustvarjalno in intelektualno delo povezali z rezultati dela in ga integrirali v gospodarska dogajanja.

V industrijskem razvoju bodo imele pomembno mesto male proizvodnje (družbene in zasebne), tako z vidika dopolnitve asortimana proizvodnega programa kot tudi delitve dela. Sodobne tehnologije vse bolj omogočajo proizvodnjo malih serij visokokakovostnih izdelkov. Z razširitvijo sfere malih proizvodenj in z medsebojnim povezovanjem bomo učinkoviteje izkoriščali proizvodno opremo, združevali znanje in sredstva.

Industrijske panoge, ki so že do sedaj močno prispevale k razvoju in izvozu, bomo posodobili, da bi ohranile oziroma izboljšale svoj konkurenčni položaj na mednarodnih trgih, opuščali pa proizvodno opremo, združevali pa znanje in sredstva.

Industrijske panoge, ki so do sedaj že močno prispevale k razvoju in izvozu, bomo posodobili, da bi ohranile oziroma izboljšale svoj konkurenčni položaj, na mednarodnih trgih, opuščali pa proizvodne programe, ki tem usmeritvam ne ustrezajo.

V skladu z temi razvojnimi usmeritvami bodo posamezne panoge industrije razvojno krepile predvsem naslednje programe:

1. Kovinsko predelovalni kompleks se uvršča med razvojno najbolj propulzivne dejavnosti, saj je pomemben tako zaradi svojega obsega, kot zaradi voliva na povečanje produktivnosti in učinkovitosti drugih industrijskih panog in celotnega gospodarstva.

Razvojne usmeritve elektroindustrije se kažejo v povečanju deleža zahtevnejših proizvodnih programov. To velja še posebej za najvitalnejši del – elektroniko. Skupaj s strojogradnjo bo elektroindustrijski kompleks razvijal programe, ki bodo namenjali avtomatizacijski kompleks razvijal programe, ki bodo namenjeni avtomatizaciji obdelovalnih strojev in vodenju procesnih tehnologij. Tudi obstoječi proizvodni program bo potrebno selekcionirati, se razvojno usposobiti za vključevanje v kompleksne programe na osnovi večjega dela znanja.

Elektroindustrija je izrazita industrija znanja, zato je za nadaljnji razvoj tega kompleksa bistvenega pomena uveljavljanje znanja in raziskovalno-razvojne dejavnosti (še posebej povečevanja vlaganj v smeri dolgoročno zasnovanih raziskovalno-razvojnih projektov). Program procesne opreme s

poudarkom na večji avtomatizaciji in z možnostjo vključevanje v večje proizvodne komplekse ima možnost, da se vključi v propulzivne razvojne usmeritve na ravni Slovenije in Jugoslavije.

V SOZD Gorenje se z vidika sanacijskih prizadevanj nahajajo v drugi fazi sanacije, kjer ni več osnovni smoter ureditev razmer poslovanja in pokrite izgube, temveč tudi saniranje skozi nadaljnjo rast in razvoj. Gre za iskanje razvojno programskih možnosti, zlasti v srednjem razvojno-programskem spektru, ki ni razvojno, tehnološko, materialno in delovno preveč intenziven, hkrati pa vanj sodi znaten del sedanjih proizvodnih programov. To pomeni, da ne bodo razvijali bazične mikroelektronske tehnologije, temveč pospeševali kombiniranje teh elementov in komponent oziroma njihovo aplikacijo v obstoječe izdelke in v nove programe. Prizadevali si bodo, da bodo čimveč težkega fizičnega dela mehanizirali, avtomatizirali in robotizirali. Novi proizvodni programi bodo temeljili na večji uporabi znanja ter na varčevanju s surovinami in energijo. Bistvena lastnost tehnično-tehnološkega napredka bo selekcija, ki bo izločevala zastarele strukture. V procesu razvojne preobrazbe Gorenja bodo dajali rezultati kriterijalnega vrednotenja osnovo za razvojno selekcijo med programi, kot tudi za selekcijo med proizvajalci v posameznih programih. Izhajali bodo iz marketinškega koncepta, po katerem se bodo prilagajali potrebam na tržišču. Zagotovili si bodo prodajne deleže na novih tržiščih, kot so : latinsko-ameriške države, deleže v razvoju in vzhodnoevropske socialistične dežele.

Pomembno področje nadaljnjega delovanja bo povezovanje v celovito ponudbo in sodelovanje z drugimi asociacijami združenega dela, zlasti Iskro in drugimi izven sestave SOZD. Z vidika razvojne preobrazbe bodo dolgoročno težili za reprodukcijsko, tehnološko in programsko prestrukturiranje. Kakor celotno trženje, tako bo tudi politika mednarodnega izdelka v SOZD Gorenje usmerjena v doseganje kakovosti Gorenja.

Nekatere dejavnosti SOZD REK bodo z razširitvijo dejavnosti in specializacijo zavzele pomembno mesto v proizvodnem programu z novimi izdelki in storitvami s področja strojogradnje in elektrotehničnih strojev in naprav ter proizvodnje opreme za energetske objekte.

S stališča dolgoročnega razvoja občine je RLV družbeno-ekonomski sistem – pomemben za to dolino v takšni meri, kolikor mu uspeva preusmerjati, programsko razvijati in aktivirati tiste razvojne potenciale, ki niso ozko tehnološko vezani za velenjski lignit. Pomen eksploatacije premoga je dolgoročno pomemben za dolino v toliko, kolikor lahko zagotavljamo prelivanje akumulacije in razvoj potencialov za druge dejavnosti.

Vsaka smiselna gospodarska dejavnost mora imeti cilj nenehnega pridobivanja dobrin in reproduciranja, kar v primeru REK pomeni prestrukturiranje, to je razvoj potencialov, ki bodo enakovredni nadomestili ekonomsko in naravno odmiranje obstoječih gospodarskih programov. Sistem REK pomeni danes okoli 35% ekonomskega in kadrovskega potenciala občine in mora sodelovati v dolgoročnem razvoju občine v približnem sorazmerju, kar bi pomenilo poenostavljeno, pa vendar, da mora sistem REK razviti dejavnosti, ki bodo po prenehanju premoga imele enak pomen v dolini kot sedaj energetika.

Za izpolnitev takšne razvojne vloge v občini je nujno:

-dokončna utrditev SOZD REK kot enotnega družbeno-ekonomskega sistema, ki je sposoben koncentrirati kadrovske, finančne in druge razvojne potenciale in jih usmerjati na podlagi tehnološko in kadrovske zahtevnih programov v finalno industrijo;

-racionalizacija in koncentracija izvajanja poslovnih funkcij na nivoju SOZD REK.

SOZD REK ni toliko potreben republiko, saj je možno elektroenergetski sistem organizirati racionalno tudi drugače, toda SOZD REK je zelo potreben dolini kot trden poslovni sistem in je nepogrešljiv dejavnik gospodarskega razvoja, dela in življenja v dolini.

2. Kemična industrija se uvršča v svetu in doma med propulzivne panoge. Dolgoročni razvojni cilji industrije za predelavo plastičnih mas v občini Velenje upoštevajo tehnološki razvoj v svetu ter bodo sledili dosednji usmeritvi v predelavo plastičnih mas za potrebe široke potrošnje ter industrijske izdelke. Strategija dolgoročnega razvoja bo v prihodnje morala upoštevati nadaljnjo diverzifikacijo proizvodnje v smislu uvajanja novih izdelkov z višjo stopnjo predelave oziroma opuščanja nizko akumulativnih izdelkov in programov. Z namenom hitrejšega prilagajanja zahtevam domačega in zlasti še tujega tržišča.

Na osnovi preteklega razvoja ter programskih usmerjenosti te panoge ocenjujemo, da se bo tudi v prihodnjem dolgoročnem obdobju delež kemične industrije v gospodarski strukturi občine povečal. V njeni proizvodni strukturi so predvidene pozitivne spremembe, ki se kažejo v zmanjševanju deleža tehnološko manj zahtevnih programov ter povečanja deleža tehnološko zahtevnejših programov. Takšna proizvodnja pa si bo tudi utrla pot na zahtevna konvertibilna tržišča. Velik del obstoječih programov te industrijske veje bo dolgoročno aktualen.

3. Dosedanji vzpodbudni rezultati s proizvodnje usnjene konfekcije se bodo še nadaljevali, konfekcija bo dosegla večjo udeležbo v proizvodnem programu. Med usmeritvami ostaja še dopolnilni program, ki ima realne možnosti razvoja na področju predelave odpadkov pri proizvodnji usnja v finalne izdelke. Upošteva doseženo stopnjo razvoja, strukturo proizvodnje, dosedanjo usmerjenost na domače in tuje tržišče ter velike sposobnosti za kvalitativno usmeritev, je tej gospodarski panogi tudi dolgoročno namenjena vloga velikega izvoznika na konvertibilna tržišča ob upoštevanju ekoloških razmer.

4. Za dolgoročni razvoj oblačilne industrije je bistvenega pomena doseganje visoke kvalitete proizvodov na osnovi uveljavljanja znanja, pri tem pa izstopa pomen fleksibilnosti in prilagajanja potrebam tržišča, večjega in hitrejšega kreiranja novitet z upoštevanjem modnih zahtev, večjega poudarka oblikovanju, izvoznemu marketingu ter izboljšanju strokovne strukture na osnovi višje produktivnosti.

Oblačilna industrija v občini je delovno intenzivna industrija, ki ima tradicijo in je konkurenčna na tujih tržiščih. Narekujejo se možnosti, da ostaja v sedanjih okvirih z nadaljnjim posodabljanjem opreme in razvojem asortimana proizvodov, ki se bodo stalno prilagajali zahtevam trga.

5. Od delovno intenzivne industrije ima razvojne možnosti še lesno-predelovalna industrija. Njeno akumulativnost bi se dalo povečati z nadaljnjo tehnološko usmeritvijo v finalizacijo predelave lesa na lastni surovinski osnovi ter racionalnem izkoriščanju le-te.

Pri strategiji dolgoročnega razvoja lesne predelave bo v pogojih velenjske občine koristno upoštevati tudi nekatere komparativne prednosti: znanje v tehnologiji lesa, velike površine zarasle s kvalitetnim gozdom, doseženo raven in afirmacijo lesne predelave doma in v tujini.

6. Na področju grafične dejavnosti bo cilj povečanje obsega storitev za potrebe v dolini in uvajanje novih dohodkovno zanimivih programov.

Za doseg navedenih ciljev je potrebno razvijati ofset tisk in barvno reprodukcijo ter povečati kvaliteto storitev.

Za povečanje obsega storitev v dolini bo verjetno potrebno razviti program tiskane visokokvalitetne embalaže, za katero so potrebe v dolini velike in se sedaj kupujejo drugje. S sprotnim nadomeščanjem zastarele izrabljene opreme s sodobno opremo in z zaposlovanjem visokokvalificiranega kadra bo mogoče doseči večjo produktivnost, boljše kvaliteto izdelkov in lažje delo proizvodnih delavcev, kar bo pozitivno vplivalo na konkurenčnost izdelkov ter racionalno izkoriščanje kapacitet.

Posebej je poudariti, da je to čista dejavnost in bi bila s tega stališča primerna za odpiranje novih delovnih mest.

4.4. Gradbeništvo

Povečana investicijska aktivnost v preteklih obdobjih z izrednim porastom izgradnje gospodarskih in negospodarskih objektov, je ugodno vplivala na razvoj in rast te dejavnosti. Bistveno zožene materialne možnosti, predvsem pa usmeritev v povečanje investicije, v opremo in tehnologijo, predstavljajo dolgoročno omejitvene dejavnike razvoja te dejavnosti. Tako ocenjujemo, da bo delež gradbeništva v gospodarski strukturi v prihodnjem dolgoročnem obdobju ostal na isti ravni, razvoj pa bo potekal v smeri čim večje specializacije in delitve dela, izboljšanju gradbene tehnologije ter povečanju produktivnosti.

V primerjavi s stanjem in razvojnimi možnostmi gradbeništva v SR Sloveniji ima gradbeništvo v Občini Velenje komparativno prednost s konceptom razvijanja disperzionalnih obratov v prostoru SFRJ. Odločilen faktor v strategiji razvoja ostaja tudi dolgoročna skrb za razvoj in raziskave ter aplikacijo znanja v strokovnih teamih tehnikov, inženirjev in drugih strokovnjakov, ki jih bodo sestavljali interdisciplinirani, sodobno izobraženi kadri, v povezavi s fakultetami in inštituti doma in v svetu. Osrednji strateški cilj na področju gradbeništva je usmeitev v kvaliteto razvoja, ki dolgoročno

zagotavlja gradbeništvu v občini Velenje razvoj v center intelektualnih storitev celotnega sistema, ki bo disperziran po TOZD in DE v SFRJ in tujini. Razvojna strategija gradbeništvu v občini Velenje bo morala maksimalno upoštevati in razvijati elemente, ki omogočajo domicilnim gradbenim organizacijam konkurenčne prednosti tudi dolgoročno.

Dolgoročni razvoj gradbeništvu temelji na naslednjih tehničnih, organizacijskih in finančnih dolgoročnih ciljih.

1. Cilj vseh proizvodnih enot je tehnološka in tehnična razvitost.
2. Izpopolniti inženiring sistem s pomočjo računalniško vodenega projektiranja, planiranja in kalkuliranja (CAD) za domači in tuji trg.
3. Povečati vlaganje v lasten razvoj in prenos primernih tujih tehnologij.
4. Nadaljevati z marketinškim pristopom na trgu in se povezati z razvitimi DO v SRS in SFRJ ter v tujini.
5. Razviti učinkovit servis garancijskih popravil za adaptacije in rekonstrukcije objektov.
6. V občini bi morali težiti razvoj gradbeništvu k združevanju dela in sredstev vseh gradbeniških kapacitet in IGM za skupni nastop na trgih izven občine, medtem ko se bo potrebna konkurenca ustvarjala med regijsko prisotnimi delovnimi organizacijami (Gradis, TOZD Celje, Nivo, Vegrad) oziroma veliki sistemi: Gradis, SCT, SOZD, IMOS, GIPPOS, GIP BETON na velikih projektih.
7. Zagotoviti dolgoročno zanesljivo oskrbo s surovinami in gradbenimi materiali.
8. S primernimi strokovnimi kadri zasesti vsa ključna delovna mesta, nekvalificirane kadre pa v skladu s sezonskimi fluktuacijami prerazporejati znotraj občine in izven nje.

4.5. Drobno gospodarstvo

Sestavni del procesa prestrukturiranja in racionalizacije našega gospodarstva, ki je pogosto osnova za nastajanje novih in selekcioniranje obstoječih programov ter organske rasti obstoječih organizacij združenega dela. V ta namen bo treba v razvojne in investicijske programe, zlasti v organizacijah združenega dela industrije, vključevati takšne usmeritve, ki bodo pospeševale kooperacijo in zmanjšale potrebna vlaganja za obnovo svojih tehnoloških zmogljivosti. To bo mogoče doseči z razvojno politiko in ob ustreznih družbenih podpori za hitrejši razvoj drobnega gospodarstva s področja proizvodnje, ki se vključuje v mednarodno delitev dela s povečanjem izvoza ali nadomeščanjem uvoza.

V naši občini je drobno gospodarstvo sedaj slabo razvito in beleži v primerjavi s SR Slovenijo podpovprečno stopnjo razvitosti.

Obstoječa proizvodna sfera v drobnem gospodarstvu je sicer v nekoliko boljšem položaju, vsaj kar zadeva možnosti za nadaljnji razvoj in povezavo z ostalimi subjekti v gospodarstvu. Vendar pa proizvodni del drobnega gospodarstva tako po številu enot kot po asortimentu ponudbe za proizvodnjo ali končno potrošnjo, še zdaleč ne izkorišča možnosti, ki mu jih omogoča nivo razvitosti industrije in gradbeništvu v občini in v širšem območju. Še slabše pa je stanje na področju proizvodnje izdelkov za končno potrošnjo, saj se ta segment skoraj sploh ne pojavlja kot dopolnilo velikoserijski industrijski proizvodnji.

Drobno gospodarstvo pridobiva v prihodnjem razvoju jugoslovanskega in slovenskega in s tem tudi velenjskega gospodarstva poudarjen pomen, ki se odraža po eni strani v prispevku drobnega gospodarstva k oblikovanju skladnejše gospodarske strukture, po drugi strani pa daje velike možnosti zaposlovanja.

Razvoj drobnega gospodarstva mora prispevati k dinamizaciji proizvodnje, produktivnosti in rasti skupne produktivnosti dela ter širšemu vključevanju našega gospodarstva v mednarodno menjavo. Z njegovim razvojem bo dan prispevek k povečanju specializacije in kooperacije v proizvodnji in delitvi dela, širjenju proizvodnje polproizvodov, bogatitvi in dopolnitvi dela, širjenju proizvodnje polproizvodov, bogatitvi in dopolnitvi izbire proizvodnje velikih proizvajalcev, nadomestitvi uvoza ter popolnejšemu izkoriščanju že zgrajenih zmogljivosti. Hkrati se bo omogočila širša razprostranjenost proizvodnih enot, kar bo prispevalo k skladnejšemu gospodarskemu razvoju in boljšemu izkoriščanju razpoložljivih človeških in materialnih potencialov.

Z vidika prestrukturiranja gospodarstva predstavljajo najpomembnejši del drobnega gospodarstva male proizvodnje, katerih temeljni cilji razvoja so:

- prispevek k odpravljanju strukturnih neskladij v gospodarstvu,
- vključevanje v mednarodno menjavo,
- produktivnejše, racionalnejše zaposlovanje,
- doseganje gospodarskih učinkov, ob relativno manjši vrednosti vloženih sredstev.

Navedene cilje bo možno doseči na osnovi:

- tehnično tehnološkega razvoja, prilagojenega za potrebe malih proizvajalcev,
- optimalne kombinacije fleksibilnosti in produktivnosti proizvodnje,
- usmerjanje malih proizvajalcev v deficitarne panoge,
- povezovanje malih proizvajalcev z velikimi OZD,
- enakopravnosti z veliko industrijo,
- oblikovanje novih OZD in POZD s področja malih proizvajalcev.

Možnosti povezovanja malih proizvajalcev z velikimi industrijskimi OZD so na celotnem področju programskih usmeritev v smeri proizvodnje posamičnih delov za velikoserijsko proizvodnjo ter za okroževanje ponudb na domačem in tujem trgu.

Osrednji cilji dolgoročnega razvoja storitvenih dejavnosti bo odprava sedanjega deficita dejavnosti zlasti na področju osebnih storitev in storitev gospodinjstvom, ki zadovoljujejo potrebe prebivalstva občine ter dopolnjevanje regijske trgovinske ponudbe. Pri deficitarnih dejavnostih, ki dopolnjujejo ponudbo trgovine za dnevno oskrbo prebivalstva, bo potrebno zasledovati cilj njihove enakomerne distribucije v prostoru občine, kar zahteva planiranje njihovih kapacitet ter ustreznih poslovnih prostorov skladno in sočasno z usmerjanjem poselitve prebivalstva. V strategiji za realizacijo osrednjega cilja razvoja storitvenih dejavnosti drobnega gospodarstva bodo ukrepi usmerjeni v razreševanje problemov organiziranosti zlasti zasebnega sektorja, v izgradnjo ustrezne diferencialne davčne politike cen, v izobraževanje potrebnih kadrov, v nudenje pomoči pri izbiri ustreznih programov ipd.

Več pozornosti kot doslej bomo dolgoročno posvetili vprašanju zagotavljanja poslovnih prostorov. Za dolgoročni razvoj samostojnega osebnega dela bo potrebno odpraviti nekatere probleme že v naslednjem srednjeročnem obdobju na področju davčne politike, kreditiranja, obsega deficitarnih obrtnih dejavnosti, lokacij za obrtne delavnice in podobno.

Čim prej je potrebno uskladiti sklad za pospeševanje drobnega gospodarstva pri MGZ, ki bi bil namenjen predvsem za pomoč začetnikom pri odpiranju novih obratovalnic.

4.6. Trgovina

Temeljna usmeritev dolgoročnega razvoja trgovine bo krepitev njenih materialnih, organizacijskih, kadrovskih in drugih osnov, da bo lahko uspešneje opravljala svoje gospodarske funkcije. Osnova za uresničevanje te usmeritve bo ureditev medsebojnih odnosov med trgovino in proizvodnjo na podlagi skupno opredeljene razvojne in poslovne politike ter z združevanjem dela in sredstev ob upoštevanju ekonomskih in tržnih zakonitosti. Trgovino je potrebno obravnavati, kot eno izmed faz družbenega procesa reprodukcije. Usklajen razvoj trgovine mora omogočiti nižanje stroškov blagovnega prometa, razvijanje proizvodnje za trg, širjenje proizvodnje področja plasmaja artiklov.

Trgovina, kot podaljšanje proizvodnega procesa, ima zelo močan povratni učinek na proizvodnjo. Možne dolgoročne razvojne usmeritve trgovine na drobno z vidika kvalitete in kvantitete ponudbe ter distribucije v prostoru občine Velenje so vezane na realizacijo potrebnega razvoja kapacitet ter na predpostavke demografskega razvoja in predvidenih sprememb v strukturi potrošnje. Za trgovino to pomeni, da se bo zagotavljala osnovna preskrba prebivalstva v novih soseskah, posamezne specializirane trgovine pa bomo centralizirali v okviru osrednjega trgovskega centra občine. Poleg novogradnje je kakovosten premik v trgovini potrebno zagotoviti z izboljšanjem oziroma modernizacijo obstoječega prodajnega prostora in s povečanjem produktivnosti v trgovini.

Trgovina na drobno bo modernizirala svoje poslovanje tako, da bodo njene storitve čim lažje dostopne, nudila bo vse izdelke in storitve, ki so potrebni za vsakdanje življenje, vključno s servisnimi dejavnostmi, storitvami za gospodinjstvo in gostinstvo.

Vsekakor bi morala velenjska trgovina zasledovati cilj povprečne ponudbe Slovenije v letu 2000 ali ga nekoliko preseči.

Večja kvaliteta in kvantiteta trgovinske ponudbe je pogojena z usmeritvami:

- v izpopolnjevanju oziroma uvajanju sodobnih prodajnih metod,
- v dopolnjevanju ponudbe s storitvami drugih dejavnosti, zlasti turizma,
- v že omenjeno polno zadovoljevanje povpraševanje po osnovnih prehrabnih artiklih periodičnega in trajnega pomena, in sicer tako, da bo dosežena največja stopnja diverzifikacije proizvodov, ki ne bo le rezultat povpraševanja, temveč bo tudi povratno vplivala na razvoj potreb itd.

Trgovina na debelo bo imela v reprodukcijskih celotah svoj delokrog v povezovanju in organiziranju najučinkovitejšega sodelovanja posameznih članov reprodukcijske verige.

Osnovna usmeritev občinske trgovine na debelo bo prav gotovo morala iti v smeri, da trgovino na debelo usposobimo za plasiranje proizvodov občinskega gospodarstva na slovensko, jugoslovansko in tuje tržišče.

Na drugi strani pa bo morala trgovina na debelo v večji meri oskrbovati drobno gospodarstvo in manjšo proizvodnjo s surovinami in repromateriali.

4.7. Turizem

Na področju razvoja turizma bomo ohranili in razvijali pogoje za razvoj turizma. V skladu z možnostmi razvoja turističnega gospodarstva na območju občine Velenje bodo razvojne usmeritve po prioriteti naslednje:

a) nemudoma bo potrebno opraviti konkurentne razvoja turistične ponudbe, da bi dosegli:

- večje izkoriščanje kapacitet izgradnje infrastrukture
- povečanje sposobnosti za fleksibilno ponudbo gostinskih in turističnih storitev v družbenem sektorju in zasebnem sektorju (specializacija, obogatitev ponudbe, posodobitev ponudbe, povečati sodelovanje med družbenim in zasebnim sektorjem),
- povezavo gostinstva in turizma v občini in vključitev v širši družbeni prostor (regijski, republiški in širše),
- uspešen prodor na inozemsko tržišče na osnovi celovite turistične ponudbe.

b) Pogoji, ki so odločilni za razvoj gostinstva v občini, so časovno različni za področje osnovnega gostinstva za gostinsko turistične objekte oziroma za centralne gostinske funkcije v večjih naseljih občine.

Razvoj osnovnega gostinstva bo v veliki meri odvisen od družbeno-gospodarskega razvoja občine v prihodnjem obdobju in sprememb v starostni strukturi prebivalstva.

Med pogoje za večje povpraševanje v osnovnem gostinstvu spada še kupna moč prebivalstva, saj sedanjega kriznega obdobja ni mogoče upoštevati kot trajno osnovo dolgoročnega razvoja.

Kot omejitveni faktor pri dosedanjem razvoju gostinsko-turistične infrastrukture bo zaradi gospodarskih razmer v prihodnje še vedno problem investiranja v zgradbe in opremo. Zato ni realne možnosti za bistveno večjo razširitev omrežja objektov osnovnega gostinstva v Velenju in Šoštanju, skrb za optimalno izkoriščanje obstoječih kapacitet bo zato prioritarna naloga.

b) Razvoj turističnega gospodarstva se bo razlikoval tudi glede na prostorske možnosti, kjer je stopnja razvitosti gostinstva in turizma dosegla različno raven in se tudi razvojni cilji medsebojno razlikujejo.

Primarni centri (večja naselja, zdravilišče Topolšica) bodo razvijala gostinske funkcije in turistične dejavnosti glede na že obstoječe in pričakovane pogoje (stacionarni, poslovni, izletniški, rekreacijski, zdraviliški turizem, storitve turističnih agencij itd.).

Sekundarni centri (jezera, rekreacijski centri, planinske postojanke), bodo razvijali gostinstvo s poudarjeno vlogo razvijanja izletniškega, rekreacijskega oziroma športnega turizma, Velenjsko jezero, Trebeliško in podobno).

Večje kapacitete, ki bodo pomembne za osnovno preskrbo in hkrati za povečanje centralne funkcije gostinstva, bodo nujne v večjih naseljih občine in frekventnejših lokacijah. Tu bomo morali razvijati specializirane lokale (slaščičarne, zajtrkovalnice, restavracije za mladino, mlečne restavracije, pizzerije in podobno).

Opozarjamo, da se funkcije osnovnega gostinstva s centralnimi funkcijami večkrat prepletajo. Modernizirane in nove kapacitete gostinstva za osnovno preskrbo bodo vedno bolj pomembne tudi za razvoj poslovnega, izletniško-rekreacijskega in tranzitnega turizma.

Turistično gospodarstvo Velenja bi moralo tudi v prihodnje krepiti kvantativne in kvalitativne možnosti razvoja poslovnega turizma. Predvsem je posebno ustrezno razvijati pogoje za razvoj »kongresnega« turizma, poleg tega pa tudi pogoje za sejemske, športne in kulturne prireditve. V zvezi s poslovnim turizmom in ostalimi navedenimi je potrebno opozoriti na nastanitvene konice.

Zato bi turistični delavci morali upoštevati tudi možnosti nastanitve gostov v zasebnih sobah (ta oblika je primerna ob večjih prireditvah in kadar ni dovolj sredstev za investicije v posteljne zmogljivosti).

V programu razvoja turističnega gospodarstva bo pomembno sodelovanje v celoviti ponudbi turističnih storitev regije, kjer bo možno izravnati kapacitete in povpraševanje v širšem prostoru.

d) Specializacija gostinsko-turistične ponudbe je za njeno boljše kvaliteto bistvenega pomena. Ta specializacija bo potekala po nosilcih glede na posamezne zvrsti turizma.

Obdelava tržišča je pokazala, da lahko realno pričakujemo goste, glede na nakazane zvrsti turizma. Tudi v naslednjem obdobju bodo prevladovali domači gostje z izletniško-rekreacijskimi motivi, z motivom zdravljenja in rekreacije in gostje s poslovnim motivom (sklepanje poslovnih razmerij, simpoziji, posvetovanja, sejmi, športne in kulturne prireditve).

Pričakujemo prav tako večji delež inozemskih gostov s prej naštetimi motivi.

V kolikor v bližnji prihodnosti lahko pričakujemo izboljšanje prometne povezanosti v smeri Avstrija-Velenje-Letuš-Ljubljana in Avstrija-Velenje-Arja vas, imamo velike možnosti za razvoj tranzitnega turizma. Delež inozemskih gostov pa bi se bistveno povečal.

Pospešeno bo potrebno razvijati turizem na podeželju in na kmetijah, zlasti v hribovitem svetu, s pomočjo usmerjene naložbene politike in organizirane ponudbe.

Bistven pogoj za poslovno uspešnost turizma v dolgoročnem razvoju občine Velenje je prav gotovo izboljšanje izobrazbene, kulturne ravni in strokovne usposobljenosti delavcev v turizmu in tudi v spremljajočih dejavnostih, ki se vključujejo v turistično ponudbo. Na tem področju je potrebno ustvariti možnosti za stalno zaposlenost kakovostnih kadrov vseh profilov v turizmu. Pospešeno bo potrebno razvijati turizem na podeželju na kmetijah, zlasti v hribovitem svetu s pomočjo usmerjene naložbene politike in organizirane ponudbe.

4.8. Energetika

V energetskega gospodarstvu Slovenije predstavlja proizvodnja v energetskega delu REK visok delež (okoli 50%) v celotni proizvodnji energije. Ta delež se bo v prihodnje nekoliko znižal, vendar pa bo vloga REK v energetskega bilanci Slovenije še naprej velika.

Po energetskega bilanci SR Slovenije za obdobje od leta 1981 do 2000 in po dogovoru o temeljnih družbenega plana SRS za obdobje 1981 – 1985, je bila predvidena proizvodnja lignita v velenjskega rudniku 4,7 mio ton letno.

Do leta 2000 se planira skoraj 84% nakopanega lignita za potrebe energetike, približno 4% za industrijo in 12% za ostalo porabo.

Bilančne rezerve znašajo okoli 219 mio ton, kar bi ob redni letni proizvodnji 4,9 mio ton zadoščalo za 45 let, to je do leta 2030, z upoštevanjem današnjega izkoristka, ki po zadnjih izračunih znaša 46,5%. To pa pomeni, da so eksploabilne zaloge veliko večje.

Izračunane zaloge pod vodonosno krovino znašajo 124 mio ton in s prekategorizacijo le-teh v bilančne zaloge, bi se že ob 50% izkoristku sprostito 60 mio ton dodatnih količin, kar bi zadostovalo za okoli 12 let.

Nadaljnje razpoložljive rezerve bodo dosegljive s sprostitvijo zalog v varovanih stebrih, v teku je že izgradnja nadomestnih objektov Preloge in raziskovalno-odpiralna dela za jamo Šoštanj.

Poleg tega RLV sodeluje pri raziskavah in pripravah za odpiralna dela novega rudnika rjavega premoga v severovzhodni Sloveniji – premogovnika Lendava.

Dolgoročni razvojni cilji RLV so naslednji:

1. Prizadevali si bomo za zagotavljanje kontinuitete doseženega nivoja proizvodnje lignita, to je 4,9 mio ton oziroma v količini ekvivalentne toplotne vrednosti 45.000 TJ letno.

2. Zagotavljanje kontinuitete oskrbe TEŠ z lignitom

3. Zagotoviti maksimalno možno podaljšanje eksplozijske dobe rudnika, kar dejansko pomeni ob konstantni proizvodnji stremeti za čim boljšim izkoristkom razpoložljivih zalog.

4. Sprotna, in kjer je možno preventivna sanacija oziroma rekultivacija rušnega področja in s tem ustvarjanje možnosti koriščenja teh površin v druge gospodarske namena.

Zastavljeni cilji bodo doseženi z naslednjimi razvojnimi usmeritvami oziroma aktivnostmi:

1. Z nenehnim izpopolnjevanjem tehnologije odkopavanja:

-ustrezen sistem priprave odkopnih polj

-utrjevanje odkopnih plošč

2. Z vsestranskim uvajanjem mehanizacije in nenehno modernizacijo opreme.

3. S sodelovanjem pri pospeševanju lastnega razvoja in izdelave opreme, ki jo sedaj uvažamo.

4. Z maksimalno možno izrabo zalog, to je:

-s stalnim raziskovanjem zalog in prekategorizacijo izvenbilančnih v bilančne zaloge

-s strokovnim dolgoročnim projektiranjem odkopnih front

-z odkopavanjem tudi v težje dostopnih predelih in pod vodonosnimi peski.

5. S pobiranjem premoga nižje toplotne vrednosti (do meje 7500mj/tono).

6. Z nenehnim spremljanjem razvoja v svetu in lastnimi raziskavami možnih novih metod eksplozije premoga, na primer:

-vplinjavanje pod zemljo

-možnosti izkoriščanja premoga, ki ostane pri današnjem načinu rudarjenja pod zemljo.

7. S stalnim izpopolnjevanjem organizacije dela, to je:

-težnja za maksimalnim izkoriščanjem delovnega časa in uveljavitev 42-urnega tednika

-težnja za maksimalnim izkoriščanjem rudarske opreme

-z načrtnim preventivnim vzdrževanjem opreme

-z nenehno skrbjo za varno delo in humanizacijo dela

-z uporabo sodobnega proizvodno-tehničnega informacijskega sistema.

Na obseg proizvodnje in s tem življenjsko dobo rudnika vplivajo njegovi največji porabniki – zlasti TEŠ, ki z racionalno porabo nakopanega lignita posredno vpliva na izrabo zalog. V bodoče bodo imele vse večji vpliv strateške usmeritve o tempu izkoriščanja zalog in se bo eksplozija prilagajala zvezni energetske politiki, na katero bodo odločilno vplivale svetovne razmere. Vedno večji poudarek bodo zato imele študije o optimalni transformaciji in namembnosti primarnih energetskih virov.

Problem saniranja rušnega področja pa je povezan tudi z ekološkimi problemi in ima takšen širši družbeni pomen. Skupna naloga vseh zainteresiranih je v prihodnje iskanje možnosti učinkovite rekultivacije saniranega ali začasno konsolidiranega območja v gospodarske namena – poljedelstvo, živinoreja, turizem.

DO TEŠ bo tudi dolgoročno v sestavu del elektroenergetskega sistema Slovenije.

DO TEŠ sestavlja pet izvoznih blokov in dve toplotni postaji. Začetek obratovanja in predvidena življenjska doba posameznih blokov je razvidna iz naslednje tabele:

Blok številka	Moč (MW)	Začetek obratov	Št.obr.ur konec I.1984	Predvidena življenj.doba	Št.obrat.ur
I.	30	1956	185.000	1993	217.000
II.	30	1956	191.000	1993	223.000
III.	75	1960	167.000	1995	211.000
IV.	275	1972	84.000	2000	200.000
V.	345	1997	50.000	2007	210.000

Toplotni postaji I in II imata instalirano toplotno moč 70 MW in 81 MW. S povečanjem toplotne postaje I za 10 MW bo skupna instalirana moč po predvidevanjih zadoščala do leta 1994.

Z ozirom na tehnološko povezanost in soodvisnost celotnega energetskega sistema letna proizvodnja TEŠ ni odvisna od možne proizvodnje, pač pa od situacije v elektroenergetskem sistemu (hidrologija, izpad proizvodnje v drugih agregatih v sistemu, vključitev novih kapacitet in prodaja drugim republikam). Glede na situacijo v elektroenergetskem sistemu se je spreminjal tudi delež proizvodnje TEŠ v skupni proizvodnji sistema (TE+HE) od 50% do 43%. Do sedaj je bila rekordna proizvodnja leta 1983 (4076,7 GWh), ko je bila dosežena tudi zelo visoka izkoriščenost možne proizvodnje (80,5%).

V prihodnjem obdobju mora TEŠ stremeti za uresničitev naslednjih ciljev:

- zagotavljanje kontinuirane porabe lignita iz RLV – tudi lignita s spodnjo kurilno vrednostjo 7500 kJ/kg; ker prehaja RLV na izkop tudi slabših lignitov, je toliko bolj smotrna predelava v električno in toplotno energijo v TEŠ – brez daljših transportov,;
- zagotavljanje kontinuirane proizvodnje električne energije;
- zagotavljanje ogrevanja Šaleške doline z upoštevanjem priključne moči toplotnih potrošnikov;
- zagotavljanje varstva okolja (vode, zraka, hrupa);
- vzgoja obratovalnih in vzdrževalnih kadrov;
- plasma znanja na področju stavljanja termoobjektov v pogon in projektiranja organizacije vzdrževalnih del.

Za dosego teh ciljev so potrebne naslednje aktivnosti:

- zagotovitev kontinuirane porabe lignita, kontinuirane proizvodnje električne energije in zagotovitev ogrevanja Šaleške doline dosežemo z zamenjavo dotrajanih blokov I, II in III z novim nadomestnim kombiniranim objektom TEŠ V; idejna rešitev nadomestnega objekta je narejena, nadaljevati pa je potrebno z aktivnostmi po zakonu o graditvi objektov (prehodna dela), investicijski program;
- pred iztekom predvidene življenjske dobe blokov IV in V je potrebno narediti študijo o možnosti podaljšanja življenjske dobe (revitalizacija) in se na podlagi te študije odločiti o nadaljnji usodi teh blokov;
- zelo pomemben cilj je zagotovitev varstva okolja; sedanje odlaganje pepela v jezero je največji onesnaževalec voda; dosedanje raziskave so pokazale, da je možno s spremembo odpepeljevanja zmanjšati onesnaževanje na minimum, zato je potrebno proučiti vse možne načine odpepeljevanja in se na podlagi izsledkov odločiti za najprimernejšega; drugi veliki onesnaževalec so dimni plini; obstoječi bloki nimajo vgrajenih naprav z razžveplevanje in redukcijo NO (dušikovih oksidov); proučiti je potrebno možnost vgraditev takšnih naprav pri nadomestnem objektu; pri izgradnji novega energetskega objekta TEŠ V bo pred pričetkom obratovanja morala biti vgrajena popolna čistilna naprava.
- TEŠ mora še naprej skrbeti za vzgojo obratovalnih in vzdrževalnih kadrov, da obdrži oziroma večja dosežen visoki nivo obratovalne pripravljenosti.

4.9. Promet in zveze

Na področju prometa in zvez bomo težili k uresničevanju specifičnih ciljev, značilnih za posamezno panogo tega območja.

Železniški promet

Železniški promet ima pred seboj zelo zahtevne razvojne cilje, tako glede prevoza potnikov, še bolj pa glede prevoza blaga. Po eni strani se kaže kot nujnost povečanje prevoznih kapacitet, po drugi strani pa v blagovnem prometu boljše izkoriščanje vseh proizvodnih in prekladalno-skladiščnih zmogljivosti ter vključevanje v organizacijo integralnega transporta.

V naslednjem srednjeročnem obdobju bodo potekale naslednje aktivnosti za etapno realizacijo dolgoročnih usmeritev:

-izgradnja in železniško-prometna ureditev na odseku Šoštanj-Pesje-Titovo Velenje ob preselitvi klasirnice premoga iz Prelog v Pesje in izgradnjo nove deponije za tuje premore za potrebe Termoelektrarne Šoštanj;
-izgradnja industrijskih tirov za Ero, Intereuropo s carinarnico, GIP Vegrad in skladišče državnih rezerv na postaji Šmartno ob Paki.

Cestni promet

Lokalni potniški promet bo še nadalje družbenega pomena in primerno organiziran. V mestnem prometu bomo upoštevali koncept mreže prog javnega mestnega potniškega prevoza, s čimer bomo dosegli:

-izboljšano kakovost prometnih storitev,
-večjo dostopnost z vidika prostora in časa.

V medkrajevnem avtobusnem prometu se bomo še nadalje vključevali v slovenski prometni cestni križ. Skrbeli bomo za večjo povezanost medkrajevega, primestnega in železniškega prevoza potnikov, s posebnim poudarkom na zmanjšani uporabi individualnih motornih vozil.

V cestnem prevozu blaga bo potrebno, ob primerni ekonomski in prometni politiki Jugoslavije in Slovenije, pospeševati javni transport, prevoze za lastne potrebe delovnih organizacij pa omejiti na krajše relacije. Preusmerjanje tovorov s ceste na železnico bo še nadalje razvojni cilj. Špedtrans, organizacija za javni blagovni promet, bo še nadalje stremela k cilju prestrukturiranja prevozne storitve in povečala skrb za nekatere organizacijsko-tehnične vidike razvijanja integralnega transporta. Cestno infrastrukturo občine razdelimo glede na kategorizacijo prometa na:

-magistralne ceste,
-regionalne in lokalne ceste,
-mestne ceste v Titovem Velenju in Šoštanju.

Temeljne naloge dolgoročne strategije razmestitve in diferenciacije cestnega omrežja so:

-prestrukturiranje med regionalne cestne povezave med Koroško, Celjsko in Dolenjsko regijo (Dravograd-Titovo Velenje-Celje-Radeče-Mokronog-Novo mesto-Metlika-Karlovac) v magistralno in povečanje propustnosti (1. etapa) in izvesti povezavo, ki se bo izognila mestnemu središču (2. etapa) predvidoma po letu 2000;

-sklenitev gradnje severne obvoznice z izgradnjo odseka od Lajš do Topolšice (1.56 km v gradnji) ter od Topolšice do Šoštanja (2.4 km), ki bo prevzel funkcijo odseka regionalne ceste Šoštanj-Sleme-Črna (varianta I);

-sklenitev gradnje obvoznice z odseka od Lajš do Topolšice (1.56 km v gradnji) ter od Topolšice do Podhrastnika (1.8 km).

Že zgrajeni del ceste od Titovega Velenja bo prevzel funkcijo regionalne ceste Titovo Velenje –Sleme-Črna, z izgradnjo novega priključka na Partizansko cesto mimo Starega jaška in skozi podvoz med IC II in IC I v dveh etapah;

-nadaljevanje Šaleške magistrale (že zgrajena 1. etapa v dolžini 4.8 km) Titovo Velenje-Gorenje-Mozirje, regionalne cestne povezave, z obvozom v vasi Gorenje skozi območje kamnoloma do ceste v Savinjsko dolino;

-gradnja odcepa Šaleške magistrale od vasi Gorenje do Šmartnega ob Paki (1.etapa), Rečice in Šentruperta v občini Žalec (2. etapa) v dolžini 3.8 km;

-gradnja regionalne ceste Titovo Velenje-Polzela (1. etapa v realizaciji), ki ima poleg regionalnega, poseben občinski pomen za naselja južno od Titovega Velenja;

-usposabljanje cest, ki so strateške alternative najbolj ranljivih cest primarnega medobčinskega ali regionalnega sistema: ceste čez Graško goro ali (iz) skozi Velunjski graben v občino Slovenj Gradec, čez Bele vode v Mozirje, čez Lopatnik v Žalec in čez Paški Kozjak v občino Celje;

-usposabljanje omrežja cest, ki bodo zmanjšala ranljivost notranjih občinskih cest;

-usposabljanje in razvijanje omrežja cest, ki ga bo omogočalo razvoj javnega prometa.

V okviru prometne študije je pripravljen nov dolgoročni program izgradnje cest, ki ga bomo izvajali v okviru finančnih možnosti in na podlagi prometnih potreb.

Kolesarske steze, peš poti in parkirne površine bomo gradili vzporedno s prometnim omrežjem.

PTT promet

PTT promet se bo razvijal v skladu z lokalnimi potrebami in ob upoštevanju tehniških novosti na področju prenosa govornih in pisanih obvestil ter prenosa podatkov. Hitrost uvajanja novih načinov zvez bo odvisna od gradnje ustreznih sistemov v Sloveniji in Jugoslaviji. Temeljna sodobna komunikacijska zmožnost bo v tem obdobju še nadalje odvisna od telefonskega omrežja in priključkov. Program razvoja PTT zmožljivosti načrtuje investicijska dela za telefonsko omrežje, kabelsko TV in prenos podatkov.

Predvidena je povezava ATC Titovo Velenje – ATC Mislinja.

Načrtujemo pošte (ekspoziture) v naseljih ali delih (KS) mesta Titovega Velenja: centralna območja mesta (KS center-levi in desni breg), Šalek III (vključno Selo in Konovo) in Hrastovcu (s Škalami) v prvi etapi in v Pesjem, Gaberkah (z Ravnami), Podhrastniku (s Florjanom), Kavčah (s Podkrajem), Gorenju, Lokovici ter Šentilju v drugi etapi.

Z razvojem telefonskega omrežja bomo zagotovili kapacitete v skladu z republiški normativi. Ob upoštevanju zmanjševanja razlik med občinami, se predvideva za občino Velenje v letu 2000 36,5 telefonskih priključkov na 100 prebivalcev.

Elektroprenosno omrežje

Predvidena je podvojitev sistema 110 kV od RTP Velenje do Dravograda (11,8 km na teritoriju občine) prestavitvev odseka tega daljnovoda ter vzankanje v novo RTP Titovo Velenje (v gradnji) v IC I: S prestavitvijo RTP Titovo Velenje na novo lokacijo je dana nova izhodiščna delilna točka za DV in kablovode 10 (20kV) z območja rušnega polja REK na stabilno obrobje pridobivalnih površin. Na severovzhodnem delu Titovega Velenja je predvidena še ena delilna RTP 110/20 kV za mestno omrežje.

4.10. Vodno gospodarstvo

Naraščanje števila prebivalstva, urbanizacije in družbenogospodarski razvoj nasploh, imajo za posledico tudi nenehno naraščanje potreb po vodi. Te pa ne naraščajo samo v absolutnem smislu glede na večanje števila prebivalstva, povečanje proizvodnje in podobno, ampak tudi v relativnem smislu glede na naraščanje osebne in družbenega standarda. Zato so najpomembnejše dolgoročne naloge vodnega gospodarstva naslednje:

- racionalizacija obstoječih vodnih virov in sanacija obstoječih sistemov,
- zagotavljanje zadostnih količin kakovostne pitne vode na vseh območjih, ob vsakem času, ob ekonomsko sprejemljivih načinih oskrbe ter ob hkratnem varovanju podtalnice,
- sanacija dotrajanega vodovodnega omrežja,
- Uresničevanje dolgoročnih in večnamenskih vodno gospodarskih rešitev za varstvo pred poplavami, hidromelioracije, izsuševanje, morebitno energetska izraba, šport in rekreacijo, ribištvo, oskrba s pitno vodo in tehnološko in drugo,
- usmerjeno zaustavljanje in zmanjševanje posledic erozije in hudourniškega delovanja z obnovo, dograditvijo in novogradnjo zaježitvenih objektov in s sočasnimi gozdno gospodarskimi kmetijskimi in krajinskimi rešitvami.

Po predvidevanjih bo specifična poraba pitne vode naraščala do leta 2000 po povprečni letni stopnji 3%. Absolutna raba vse pitne vode v industriji pa se bo do leta 2000 povečala takole:

- pri upoštevanju, da bodo vse termo in jedrske elektrarne oskrbovane s hladilno vodo po pretočnem sistemu, bo naraščanje porabe po 6% povprečni letni stopnji.
- če pa bodo uvajali zaprti hladilni sistem (z recirkulacijo), upoštevamo naraščanje porabe po 3% povprečni letni stopnji.

Primerjava med količinami napovedane porabe vode za leto 2000 in razpoložljivimi kapacitetami kaže, da bomo takrat na meji zmogljivosti vodnih virov. Brez dvoma se bomo morali odločiti za tak tehnični in tehnološki razvoj, ki bo zmanjševal v prihodnje potrebe po vodi. Preusmeriti bo treba industrijo v rabo vode iz manj kvalitetnih virov tako, da bo prebivalstvu na razpolago naravna, ne pa umetno čiščena voda.

Hkrati bomo morali uvajati ukrepe za ohranitev in izboljšanje kakovosti sedanjih virov (gradnja zadrževalnikov, dosledno čiščenje odpadnih voda, regionalno načrtovanje vodne oskrbe in podobno).

Zadrževalniki

Zelo majhne so možnosti zadrževanja za izboljšanje – povečanje najmanjših voda, ki ne zadostujejo potrebam, posebej dolgoročnim. Pretežni del ureditev je mogoče urediti zajeze Lesnik (1 mio kubičnih metrov zajezitenega prostora z možnostjo pridobivanja električne energije), na Velunji 2 zajezbi (250.000 kub. metrov in 35.000 kub. metrov ali 1,1 milijon kub. metrov) in na Ložnici (170.000 kub. Metrov).

Regulacije

V skladu s celovito zasnovo urejanja vodotokov v občini je izdelana vrsta načrtov, ki predvidevajo regulacijo Pake, tako, da bo urejen celoten tok od Penka navzgor na območju občine; regulacijo Pake od izliva v Savinjo do železniškega mostu v Sp. Rečici (0.9 km), regulacija Pake od mostu pri Grudnu do oziroma skozi Paško vas (2,02 km), regulacijo Šentflorjanskega potoka pred izlivom v Pako, popravke struge Lepene, Ljubele, Velunje in Toplice po umirjanju tal in v času velikih sprememb v pridobivalnem prostoru rudnika in regulacija Trebušnice (1.2 km). Načrtujemo še ureditev Velunje skozi Gaberke (0,5) in Trebušnice do meje z občino Žalec.

Čistilne naprave

Temeljna naloga je izgradnja centralne čistilne naprave Šaleške doline (80.000 PE prečiščevalne kapacitete). Načrtujemo še gradnjo čistilne naprave za naselja Škale-Hrastovec (v dveh etapah 1000+1000PE), za Gaberke (800+500PE), za Ravne (1000PE), Topolšico (2000PE) in za območje Šmartna ob Paki z Gorenjem (5000PE). Zaradi programiranih akumulacij na Ložnici bo potrebno ustrezno čistiti odplake naselij južno od Titovega Velenja (Kavče, Podkraj) in podvodju Trnave (Šentilj). Predvidevamo enostavnejše manjše čistilne naprave (do 500PE), podobno za naselji Zavodnje in Lokovica, ter v bolj odmaknjenem obdobju za manjše zgoščene poselitve naselij Bevče, Laze, Florjan, Bele vode, Lajše, Plešivec in Škale. Čistilne naprave za predčiščenje industrijskih odplak so predvidene v območjih industrij.

Primerjava današnje in prihodnje porabe vode ter razpoložljivih količin:

Predvidena poraba v letu 2000 Kapaciteta							
	Poraba 1977	pri 3% narašč.	pri 6%vsa narašč.voda	čista voda	podtal.	komun.vodov.	
Pitne vode	7,50	14,77	14,77				
Ind. vode	17,90	35,26	68,38				
Skupno m3/s	25,40	50,03	83,15	135	50	38	12,5
mio m3 /leto	801	1557	2622	4257	1577	1198	394

Povsem drugačne ocene dobimo ob upoštevanju 3% letne rasti.

Taka rast bi pomenila 70% povečanje potreb (porabe) do leta 2000 oziroma porast s sedanjih 5.5 mio m3/letno na 9.30 mio m3 pitne vode ali v 1/s s sedanjih 250/l na 425l/s v letu 2000.

Zasnovo vodooskrbnega sistema bomo širili v izvornem delu (zajetja in povezava z obstoječim sistemom) in v oskrbnih razsežnostih.

Z zajetjem novih 120 l/s (zajetja v Topolšici, Mazejevi izviri s Strmino in Hudi potok na vzhodu vodozbirnega območja, zajetja podtalnice v Rečici ob Paki oziroma Podgori in zajetje potoka Ljubela) in istočasno gradnja 11.1 km primarnih cevovodov bo zaokrožen temeljni vodooskrbni sistem do leta 2000. Na osnovi te meje bomo naselja severnega roba pridobivalnega prostora postopoma povezali v sistem Šoštanj-Titovo Velenje; od Topolšice preko Lajš, Raven, Gaberk, Škal, Hrastovca do Titovega Velenja. Ta povezava bo zmanjšala ranljivost celotnega sistema. Od Šoštanja do rezervoarja R2 nad Starim Velenjem (5.5 ha) bo zgrajen nov cevovod velike propustnosti. Vodooskrbni sistem bomo razširili na območje Šentilj-Arnače u naselji Laze, Silova in Ložnica (v prvi fazi bo zgrajen nov cevovod do Kavč dolžine 0,97 km in povečan rezervoar, v drugi fazi do Šentilja 2.8 km). Vodovodni sistem Šmartno ob Paki bomo dolgoročno povezali s sistemom Titovo Velenje-Šoštanj preko Velikega vrha in Lokovice (v varianti preko Tajne, Podkraja, v Kavče). Raziskali bomo možnosti oskrbe območja Vinske gore z vodo in vodooskrbnega sistema občine Velenje.

Poleg zajemanja virov je še vrsta ukrepov, s katerimi bi pridobili dragoceno pitno vodo oziroma zmanjšali njeno potratno uporabo:

-Glede na izredno veliko porabo pitne vode za tehnološke in druge nepitne namena, za kar porabimo najmanj 1/3 okoli 100 l/s pitne vode, je potrebno raziskati možnosti izgradnje industrijskega vodovoda iz razpoložljive jezerske akumulacije ali iz enega od pritokov Pake.

-Glede na sorazmerno velike izgube v obstoječem vodooskrbovalnem sistemu, ki predstavlja okoli 40 l/s, se mora v naslednjih letih pristopiti k intenzivnemu obnavljanju in modernizaciji omrežja.

-Več sredstev je namenjati za vzdrževanje internih vodovodnih instalacij v tistih stanovanjskih objektih, ki posebej izstopajo.

-Glede na pričakovan primanjkljaj vodnih virov že ob koncu tega srednjeročnega obdobja in možne izpade nekaterih nezanesljivih virov (jamske vode, viški TEŠ) je potrebno nadaljevati s pridobivanjem novih vodnih virov, ki so opisani v predhodnem poglavju.

Prednost naj imajo vodni viri, ki so tako glede na potreben čas izgradnje, kot na potrebna investicijska sredstva najugodnejši.

-Uveljavljanje reciklaže in prehod na uporabo nepitnih (manj kvalitetnih virov vode, tam kjer je to mogoče).

-Uveljavljanje ekonomskih ukrepov (ustrezna cena in podobno).

4.11. Stanovanjsko gospodarstvo

Kakovostno in varno bivanje je življenjska nuja, katere zadovoljevanje mora biti skrb predvsem vsakega posameznika in šele potem celotne družbe. Dolgoročne usmeritve razvoja stanovanjskega gospodarstva so predvsem: izboljšanje kakovosti stanovanj, boljše izkoriščanje ter racionalnejše gospodarjenje z obstoječim stanovanjskim skladom in zmanjševanjem stanovanjskega primanjkljaja.

Ob postopnem zmanjševanju obsega novogradnje se bodo razpoložljiva sredstva preusmerila v pospešitev del na prenovi zastarelega in dotrajanega stanovanjskega sklada; racionalizacija obratovalnih stroškov v stanovanjskih objektih s poudarkom na zniževanju energetske porabe.

V letu 1981 je bilo v občini 11.163 stanovanj, kjer je prebivalo 38.041 prebivalcev ali 3,40 na stanovanje (družbeno stanovanje -3,23 preb./stan., zasebna 3,60 preb./stan.). Konec leta 1985 je v občini okoli 12.900 stanovanj, v katerih živi blizu 41.500 prebivalcev (3.22 preb./stan.).

Za naravni in priselitveni prirast (6638 preb.) bo potrebno do leta 2000 zagotoviti okoli 2.140 stanovanj (v 15.040 stanovanjih bo v letu 2000 stanovalo 48.120 prebivalcev ali 3,20 preb./stan.). V letih 1986 do 1990 bomo morali zgraditi okoli 1000 stanovanj, od leta 1995 600 in do 2000 še okoli 540 stanovanj.

Zaradi dogajanj v pridobivalnem prostoru rudnika bo potrebno nadomestiti do leta 2000 540 stanovanj; v Hrastovcu s Škalami se bodo porušili (ugreznili) predvidoma en individualni objekt in dve kmetiji, v Pesjem 3+6, v Gaberkah 42+17, v Šoštanju 103+209 stanovanj v blokih, v Metlečah 56+2+38, v Florjanu 17 individualnih hiš +3 kmetije in Topolšici 32+14 kmetij.

Do leta 2000 bomo morali iz urbanističnih in tehničnih razlogov porušiti še okoli 300 stanovanj (pretežni del v Titovem Velenju, okoli 30 pa v ostalih naseljih). Časovno je zaporedje rušitev težje določiti. Predvidena pa je rušitev pretežnega dela objektov na območju Škal, Pesjega in Družmirja s Sp.Gaberkami do leta 1987.

Odkopavanja, v jami Šoštanj, ki bodo zajela območja pod ostalimi naselji, pa se bodo pričela predvidoma v letu 1993.

Nadomestna gradnja dotrajanih objektov bo postopoma zajela vse objekte starejše od 60let (zgrajeni pred drugo sv. vojno, še ne obnovljeni).

Z večjo intenzivnostjo kot doslej se bomo lotevali zgoščevanja stanovanjske zazidave že zgrajenih mestnih predelov. S tem bomo tudi izkoriščali prednosti, ki jih daje že prisotna komunalna in družbena infrastruktura na teh območjih, jasno pa je, da so stopnje, ko se ne bi zniževal na ta način bivalni standard obstoječim prebivalcem.

Z adaptacijo in revitalizacijo podstrešij in raznih neizkoriščenih prostorov bomo pridobili nove stanovanjske enote, hkrati pa razbremenili stroške vzdrževanja obstoječih stanovanjskih objektov. Stanovanjska gradnja bo morala potekati usklajeno s sočasnim zagotavljanjem komunale, energetske in prometne infrastrukture, servisnih in oskrbnih dejavnosti ter delovnih mest.

Uveljavili bomo prehod na ekonomske stanarine kot bistven element novih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu in materialne osnove za odločanje pri gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini.

Na področju urejanje stavbnih zemljišč bomo postopoma prehajali na realno vrednost stavbnega zemljišča. To bomo dosegli z oblikovanjem celovitega sistema za urejanje prostora, izpolnjevanjem pogojev za oddajo stavbnih zemljišč, ki bodo v skladu s politiko stanovanjske in druge graditve na območju občine.

Urejanje stavbnih zemljišč bo potekalo:

- Na območju mesta na novih površinah za potrebe usmerjene stanovanjske gradnje ter za potrebe industrijskega razvoja;
- v obstoječih naseljih v skladu z novimi potrebami in razvojem;
- na območjih, kjer je predvidena nadomestna gradnja za prebivalce z rušnega področja.

4.12. Komunalno gospodarstvo

Pri dolgoročnih razvojnih usmeritvah komunalnega gospodarstva moramo izhajati iz spoznanja, da je učinkovit sistem financiranja oziroma svobodna menjava dela osnova in pogoj za potreben razvoj dejavnost, ki predstavlja kompleksen sistem delovanja širšega urbanega prostora. Najpomembnejši dejavniki strategije razvoja na področju komunalnega gospodarstva so:

- zagotovitev potrebnih virov oskrbe (voda, toplota);
- širitev magistralnega in primarnega omrežja za razvoj gospodarstva ter za potrebe stanovanjske izgradnje;
- zaščita vodnih virov in prečiščevanje odplak;
- usposobitev oskrbe v izrednih razmerah;
- zagotovitev zanesljive in kvalitetne oskrbe;
- prevzem novozgrajenih in obstoječih komunalnih objektov in naprav v upravljanju in vzdrževanje;
- razvijanje tehnologije, usposabljanje kadrov;
- zagotovitev racionalnejšega in učinkovitejšega delovanja, preko povezovanja v večje sisteme (poslovno-tehnično sodelovanje, ostalo)

V prvi etaži dolgoročnega obdobja bomo zgradili kolektorje naselij, za katere predvidevamo močnejši razvoj in sočasno gradnjo čistilne naprave: Škale-Hrastovec dolžine 1,8 km, Gaberke dolžine 1,02 km, Topolšica 0,58 km in Podkraj v drugi etapi Šmartno ob Paki od vasi Gorenje do Savinje, Podhrastnik,

Ravne, Šentilj ter podaljšanje primarne kanalizacije mesta Titovo Velenje na nova poselitvena območja, predvsem v smeri Bevč in vzdolž Trebuše.

Toplotno omrežje se bo ob zadovoljitvi osnovnega pogoja širitve, to je povečanje priključne moči od 183 MW v letu 1985 na 343 MW (ocenjene dolgoročne potrebe), širile na nove in že poseljene površine oziroma primestna naselja Titovega Velenja in Šoštanja v Podhrastnik, Topolšico in Hrastovec. Na območju vseh ostalih večjih naselij bomo montirali mobilne kotlovnice, prav tako v primestnih naseljih, kjer lahko po dosegu zadostnega toplotnega konzuma (30MW/km²) priključimo omrežje na centralni sistem. Za Topolšico je raziskati možnosti ogrevanja iz virov toplih voda na območju Lajš. Predvideno je bistveno povečanje pokopališča v Podkraju, ureditev novega pokopališča v Šmartnem ob Paki in opustitev obstoječega, širitev in postopno opuščanje pokopališča v Gorenju ter manjše širitve pokopališč v Zavodnjah, Belih vodah, Šentilju in nekaj večje širitve v Škalah. Na vseh pokopališčih, kjer to še ni, bodo zgrajene mrliške vežice.

Vse to zahteva večja sredstva, kar bo mogoče doseči z tako s cenovno politiko, ki bo omogočila tudi delno razširjeno reprodukcijo komunalnih delovnih organizacij, s prestrukturiranjem sredstev v korist komunalne dejavnosti na račun drugih oblik porabe in celovite izterjave sredstev ter realizacije večjega obsega komunalnih proizvodov in storitev.

S tako politiko cen, dosledno izterjavo dogovorjenih obveznosti in delnim prestrukturiranjem programov, bomo zagotovili višjo rast sredstev za dogovorjeno prioritete programe komunalnih dejavnosti.

4.13. Raziskovalna dejavnost

Razvojno raziskovalno dejavnost moramo obravnavati kot dejavnost, ki je tesno povezana z vsemi dejavniki, ki vplivajo na razvoj družbe. Zato bomo temu področju prednostno namenjali in podrejali vse možne razvojne in potencialne – sredstva in organizacijo dela s ciljem, da čim prej dvignemo tehnološko proizvodnjo in poslovanje v gospodarstvu in drugih sferah združenega dela. Razvojno raziskovalni oddelki, skupine in službe v posameznih OZD se bodo s svojim delovanjem vključile v pripravo skupnih razvojnih projektov v občini.

V vseh tistih OZD, kjer za to obstajajo pogoji, bo potrebno ustanoviti raziskovalna jedra ali raziskovalne organizacije. Vsebina raziskav bo temeljila na programih, ki bodo usmerjeni k tehnologiji informatike in v tem okviru mikrotehnike, biologije, avtomatizacije proizvodnje in razvoju novih proizvodov.

Predvsem bomo vzpodbujali raziskovalno delo mladih in pospeševali inventivno dejavnost. Prednost bomo dajali tistim raziskavam, ki imajo večjo uporabno vrednost, spodbujali bomo proces teh dognanj v prakso.

Prestrukturiranje kot pogoj dolgoročne eksistence pomeni uvajanje višjih nivojev dela, višjih tehnologij in reševanje mnogo kompleksnejših nalog, kar povzroča potreba po koncentraciji znanja, opreme in sredstev. Pomeni tudi potrebo po razmahu razvojno raziskovalne dejavnosti, saj že zgolj uporaba tujih produktov višjih in visokih tehnologij zahteva prevzemanje metodologij in elementov RR dela (programiranje računalnikov za lastne potrebe, avtomatizacijo in robotizacijo lastnih tehnologij). Reševati bomo morali vedno kompleksnejše interdisciplinane naloge, v katere bo potrebno vključiti vedno več visokih specialistov za posamezna področja.

OZD bodo morale v prihodnje izvajati vedno večji delež sredstev za razvojno raziskovalno dejavnost, do leta 1990 se predlaga povečanje na najmanj 2% od celotnega prihodka, do leta 2000 pa v velikih sistemih povečanje vlaganj na 6,7% od celotnega prihodka.

4.14. Vzgoja in izobraževanje

Razvoj vzgojno-izobraževalne dejavnosti bomo usmerjali tako, da bomo na vseh nivojih dosegali čim večjo kvaliteto in učinkovitost vzgojno izobraževalnega sistema. Prednost bomo dajali tistim vzgojno

izobraževalnim programom, tistim vsebinam in oblikam, ki bodo največ prispevale k gospodarskemu in kulturnemu razvoju družbe kot celote, kakor tudi k razvoju posameznika. Gradili bomo sistem permanentnega izobraževanja, ki omogoča stalno obnavljanje, izpopolnjevanje in dograjevanje pridobljenega znanja v skladu z razvojem znanosti, tehnike, tehnologije, kulture in socialističnih samoupravnih odnosov. Poglobljali bomo sodelovanje vzgojno izobraževalnih organizacij z okoljem in povezovanje izobraževanja dela. Pogoji za uresničevanje teh ciljev bo ustrezen družbeno ekonomski položaj vzgoje in izobraževanja, ki bo omogočal. Da bomo začeli v pedagoško delo usmerjati najboljše kadre.

V osnovnem šolstvu si bomo v skladu z materialnimi možnostmi družbe prizadevali za povečanje obsega enoizemskega pouka in za zmanjšanje števila učencev v oddelku, vendar na račun materialne opremljenosti šol ali na račun osebnih dohodkov učiteljev. Takšna usmeritev bo omogočila nadaljnji razvoj individualizacije in notranje diferenciacije pouka, krepitev vzgojne vloge šole ter razvoj sposobnosti in interesov učencev. Interesne dejavnosti učencev bodo poleg osebnega razvoja omogočale tudi kvalitetnejšo poklicno vzgojo in usmerjanje.

Na področju glasbenega izobraževanja bomo razvijali vse dosedanje oblike dejavnosti in poglobljeno sodelovali z osnovnimi in srednjimi šolami v nekaterih skupnih kulturnih programih. V povezavi s celjsko glasbeno šolo bomo poskušali priti do dislociranega oddelka srednjega glasbenega izobraževanja.

Programska struktura usmerjenega izobraževanja v domačem Centru srednjih šol v globalu ustreza razvojnim usmeritvam velenjskega gospodarstva in je ne bo potrebno spreminjati. Zato si bomo prizadevali, da se v programe Centra srednjih šol in kasneje v produktivno zaposlitev vključi tudi čim večji delež ženske populacije. Letna stopnja rasti števila otrok, ki se bodo vključevali v usmerjeno izobraževanje, bo najmanj do leta 1995 za približno trikrat večja, kakor povprečno v Sloveniji. Zato bomo morali poskrbeti za razširitev prostorskih kapacitet Centra srednjih šol, in to tako, da bomo 1,5 izmenskemu pouku zadovoljevali naraščajoče vpisne potrebe. Zainteresirane OZD bodo morale posebno skrb posvečati opremljenosti srednjih šol z opremljeno tehnologijo.

Izobraževanje odraslih za potrebe spreminjajočih se zahtev dela in tehnologije postaja vsa večja gospodarska nuja. Takemu funkcionalnemu izobraževanju bodo posvečale vso pozornost OZD same v svojih izobraževalnih centrih in službah, ugotovljene skupne potrebe po tovrstnem izobraževanju pa bosta lahko zadovoljevala tudi Delavska univerza in Center srednjih šol. Kapacitete Doma učencev zadoščajo za pokrivanje potreb po namestitvi učencev.

4.15. Otroško varstvo

Zagotavljanje približno enakih možnosti za celovit razvoj vseh otrok bo najpomembnejša naloga otroškega varstva. Predvsem si bomo prizadevali, da do leta 2000 vključimo 60% vseh predšolskih otrok v družbeno organizirane oblike otroškega varstva. Z izobraževanjem pedagoških delavcev na višji stopnji, s permanentnim izobraževanjem vzgojiteljic in sodobno didaktično opremo bomo izboljšali kvaliteto dela. Sprotna nesorazmerja, ki nastanejo med koncentracijo potreb na posameznih področjih in razmestitvijo vzgojno varstvenih organizacij bomo uravnavali z racionalnim izkoriščanjem zmogljivosti (razmeščanje otrok). Razvijali bomo dopolnilne, občasne ter cenejše oblike dnevnega varstva, kamor bomo zajeli čim več otrok od treh let dalje. V skladu s finančnimi možnostmi bomo zmanjševali normativ za število otrok v oddelkih.

V program priprave na šolo, ki bo trajal skozi vso leto, bodo vključeni vsi otroci eno leto pred vstopom v šolo. Posebno družbeno skrb bomo posvečali otrokom z omejenimi telesnimi duševnimi sposobnostmi.

Otrokom, ki jim starši ne bodo mogli zagotavljati socialne varnosti z lastnim delom, bomo nudili družbeno pomoč praviloma v funkcionalni obliki.

4.16. Zdravstveno varstvo

Zdravstveno varstvo je ena najpomembnejših sestavin zagotavljanja varnosti občanov. Njegov razvoj mora slediti potrebam občanov in združenemu delu, demografskim značilnostim prebivalstva v naši občini, predvideni obolevnosti v prihodnje in različnim ogroženostim tudi razvoju stroke pri nas in v svetu. Poleg tega moramo v tem času zaostanek razvoja zdravstva iz srednjeročnega obdobja 1981-1985.

V okviru osnovnega zdravstvenega varstva bomo posvečali prednost zdravstvenemu varstvu delavcev, razvoju preventivne medicine, vseh oblik dispanzerske dejavnosti ter zdravstveni vzgoji vsega prebivalstva. Še naprej se bo razvijala služba zdravljenja in nege na domu. Organizirali bomo dispanzerske oblike zdravstvenega varstva starostnikov (gerontološki oddelek), razvijala pa se bo tudi higiensko epidemiološka dejavnost. Osnovno zdravstvo se mora razvijati v smeri ambulantno poliklinične oblike z utrjevanjem že obstoječih specialističnih dejavnosti ter uvajanjem novih (travmatologija, mentalna higiena s pedopsihiatrijo, epidemiologija) ter razvoj zdravstveno informacijskega sistema.

V okviru zobozdravstva se bo predvsem razvijalo otroško šolsko zobozdravstvo s poudarkom na preventivnem zobozdravstvu in zobozdravstveni vzgoji, uvajali bomo tudi obratne zobozdravstvene ambulante.

Specialistično dejavnost bomo morali razvijati zaradi oddaljenosti od sosednjih bolnišnic, predvsem pa zaradi specifičnosti obolenj v našem prostoru, ki je posledica obstoječega razvoja gospodarstva. V dolgoročnem obdobju bomo morali zagotoviti takšno število zdravnikov na prebivalca, da bo kadrovski normativ za 20% nad slovenskim povprečjem, predvsem zaradi specifičnosti industrije občine. Z ustrežno kadrovsko politiko in štipendijsko politiko bomo zadostili potrebam po kadrih.

Za nemoteno poslovanje na področju zdravstva je nujna prostorska rešitev, za kar bo potrebnih še 5500 m² prostora.

Za učinkovitejše zdravstveno varstvo bo nujna zamenjava in nakup novih medicinskih aparatov; s posodobitvijo medicinske opreme, bomo skušali slediti razvoju medicinske tehnologije v svetu.

Razvoj bolnišničnega zdravstvenega varstva v Topolšici temelji na obstoju pljučnega in internega oddelka, in sicer za potrebe velenjskega, mozirskega in širšega slovenskega prebivalstva.

Pljučni oddelek bomo krepili v kadrovskem in tehničnem pogledu, med tem ko so razvojne možnosti internega oddelka v razširitvi funkcionalne diagnostike srca in ožilja ter v aktivnejšem poseganju na področje preventivne dejavnosti v smislu zgodnjega odkrivanja, zdravljenja in rehabilitacije teh obolenj. Zdraviliška dejavnost v Topolšici se bo razvijala skladno s potrebami tukajšnjega prebivalstva, ob vključevanju v širši jugoslovanski in svetovni prostor. Opravljala bo dejavnosti v skladu z indikacijskim območjem, za katerega je registrirana. Krepili bomo predvsem zdravstveni del zdraviliške dejavnosti.

Na področju lekarniške dejavnosti bomo zaradi obstoječe prostorske stiske zagotovili dodatne prostore, kadrovska krepitev pa bo potekala skladno z razvojem ostalega zdravstvenega varstva.

4.17. Socialno varstvo

Socialno skrbstvo se bo moralo v prihodnje bolj uveljaviti kot pomemben dejavnik socialnega razvoja, predvsem na področju preventivnega in svetovalnega dela s tesnejšim sodelovanjem vseh, ki lahko pripomorejo k reševanju socialnih problemov in k boljši socialni varnosti. Za reševanje določenih socialnih vprašanj bomo bolj razvijali prostovoljno delo, ki bo moralo dobiti večjo družbeno veljavo in ugled.

Posebna pozornost bo veljala celoviti družbeni skrbi za ostarele in duševno in telesno prizadete osebe, pa tudi otroke, prikrajšane za normalno družinsko življenje. Socialno skrbstvo bo ustrezno višino denarnih pomoči zagotavljalo socialno varnost tistim občanom in družinam, ki si je ne morejo zagotoviti s svojim delom.

Na področju varstva starejših občanov si bomo prizadevali, da bodo ti čim dlje ostali v svojem bivalnem okolju s pomočjo službe zdravljenja in nege na domu. Z izgradnjo novega socialnega zavoda za varstvo starostnikov pa bomo zagotovili domsko varstvo za posebne kategorije občanov in invalidov.

Upošteva je pričakovane socialne razmere do konca tega tisočletja in iz teh izvirajoče posledice, bo nujno potrebno predvsem kvalitetno svetovanje in ustrezna pomoč pri urejanju osebnih in družinskih zadev pri otrocih, mladini in odraslih.

Vsa dejavnost bo usmerjena v preprečevanje nastanka socialne ogroženosti in padanje ravni socialne varnosti, kar bo doseženo predvsem z možnostmi za produktivno zaposlovanje občanov. Skupaj z OZD bomo vzpodbujali aktivnosti za preprečevanje invalidnosti ter uveljavili ukrepe za prekvalifikacijo invalidov.

4.18. Kultura

Kultura kot osnovna vrednota družbene nadstavbe predstavlja tisto področje ustvarjalnosti, ki s svojo vsebino pogojuje nadaljnji razvoj proizvodnih odnosov in proizvodjalnih sredstev ter je osnova družbenemu napredku. Na področju knjižničarstva bomo izpopolnili in povečali knjižni fond in zagotovili kadrovske razvoj v skladu z normativi in standardi. Muzejska dejavnost se bo razvijala tako, da bo krojila kulturno izobraževalno vlogo v občini in regiji. Na področju varstva kulturne dediščine se bo nadaljevala obnova, vzdrževanje in restavracija kulturnih spomenikov. Na galerijskem področju bo potrebno zagotoviti nove prostore. Na področju gledališke dejavnosti, plesne, glasbene in ostalih ljubiteljskih dejavnosti pa bomo podpirali izvirno ustvarjalnost ter povečali število gostovanj. Izboljšali bomo pogoje delovanja kinematografov v občini ter zagotovili predvajanje kvalitetnejših filmov. Posebno pozornost bomo namenili usposabljanju, pridobivanju in štipendiranju strokovnega kadra na področju kulturne dejavnosti.

4.19. Telesna kultura

Telesna kultura in v tem okviru rekreacija bosta v prihodnosti pomembnejši v zavesti in delovanju ljudi, kot do sedaj. Izraziteje se bo pokazala potreba po telesni kulturi kot obliki aktivne izrabe prostega časa ter utrjevanja fizične kondicije in zdravja ljudi. Ob tem se kažejo nove poti razvoja telesne kulture in rekreacije, predvsem v odvisnosti od življenjskega standarda, zato bomo bolj prilagajali organizacijo teh dejavnosti in odločitvam ljudem samih. Ljudje se bodo udeleževali kolektivnih, družinskih in individualnih oblik telesne kulture in s tem ustvarjali pogoje za odkrivanje in razvoj športnih talentov, ki bodo kot vrhunski športniki tudi v mednarodni konkurenci dosegali vidne rezultate in povratno vplivali na množičnost telesnokulturnih aktivnosti.

Različne oblike telesne kulture bomo tudi bolj povezovali z drugimi dejavnostmi, predvsem z zdravstvom, socialnim skrbstvom in turizmom. Nadaljnji razvoj telesne kulture bomo tudi bolj povezovali z načrtnimi posegi v prostor, z zdravim okoljem ter delovnim procesom. Zaradi boljše izrabe obstoječih in novih objektov bomo povečevali površine, namenjene telesni kulturi, ob upoštevanju naravne danosti v povezavi z okoljem in drugimi dejavnostmi v večnamenskih objektih. Tako bo organizacija telesne kulture usklajena na ravni organizacije združenega dela, šole in krajevne skupnosti.

Novo besedilo točk 5-8 (Ur vestnik MOV 7/2001, izšel dne 7.11.2001, dopolnitve in spremembe v Ur.vestniku MOV št. 13/04, izšel 22.6.2004):

5. ZASNOVA DEJAVNOSTI V PROSTORU

Mestna občina Velenje (v nadaljevanju MO Velenje) je bila ustanovljena 01.01.1995 na osnovi Zakona o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij (Uradni list RS, št. 60/94 in 69/94).

MO Velenje je nastala z delitvijo prejšnje občine Velenje na tri samostojne lokalne skupnosti; k MO Velenje je bilo ob razdelitvi istočasno priključeno tudi območje Krajevne skupnosti Vinske gore, ki je bila prej sestavni del občine Žalec. MO Velenje je ena izmed 11 mestnih občin v Sloveniji. Po številu

prebivalstva med slovenskimi mestnimi občinami zaseda deveto mesto, samo mesto Velenje pa peto mesto.

Območje MO Velenje predstavlja prostor, ki ga pokriva 16 katastrskih občin: Bevče(0955), Cirkovce (0952), Črnova (0976), Hrastovec (0951), Kavče (0967), Laze (0965), Lipje (0954), Ložnica (0966), Paka (0953), Paški Kozjak (2669), Plešivec (0950), Podkraj (0968), Prelska (0974), Škale (0957), Vinska gora (0975) in Velenje (0964). Na osnovi računalniške obdelave skeniranih PKN5 oziroma DKN5 (stanje 1990) je izmerjena velikost območja MO Velenje 83,88 km² (8.388 ha 03 a 10 m²).

Večino prostora MO Velenje predstavlja vzhodni del Šaleške doline, kjer vstopa Paka v njen osrednji tok. Najvišja točka občine je skrajni vzhodni del Paškega Kozjaka z vrhom Špik (1100 m), njena najnižja točka pa je v naselju Črnova ob potoku Pirešica (315 m). V južnem delu sega v Ložniško gričevje, ki je nadaljevanje nižanega sveta ob šoštanjski prelomnici. Zahodna meja občine je najmanj naravna, saj prečka osrednji del Šaleške doline zahodno od Velenjskega jezera. Severno mejo občine predstavlja razvodnica med Šaleško in Mislinjsko dolino, ki poteka po obronkih Graške gore in Stropnice. Meja občinskega prostora se nadaljuje na vzhodu po zahodnem grebenu Paškega Kozjaka proti Lopatniku, Janškovemu selu in Črnovi ter preko Ponikevske planote v Ložniško gričevje.

Po izmeri rabe površin v letu 1990 je za MO Velenje značilna sorazmerno visoka stopnja gozdnatosti (50,8 %) ob precej nizki udeležbi kmetijskih zemljišč (31,2 %) ter ob visoki stopnji urbaniziranosti (skoraj 16 % stavbnih zemljišč). Nemajhen delež zemljišč zavzemajo jezera (kar 1,8% občinskega prostora). Takšno razmerje osnovne rabe zemljišč v občini kaže na porušeno ravnovesje v rabi zemljišč predvsem zaradi rudarjenja in njegovih posledic (degradacija zemljišč, pospešena urbanizacija).

Po letu 1955 so se predvsem v osrednjem delu Šaleške doline dogajale intenzivne in obsežne prostorske preobrazbe. Dotedanje občinsko središče Šoštanj je zaradi prostorskih omejitev prepustilo vodilno vlogo Velenju, porajajočemu mestu na vzhodnem robu Šaleške doline. V osrednjem delu so se pričele ugrezati razsežne površine in prebivalstvo se je postopoma preseljevalo na robna območja ob pridobivalnem prostoru Premogovnika Velenje. Sočasno se je v Velenje preseljevala vsa pripadajoča družbena in komunalna infrastruktura.

Globalni razvoj sta regulirala dva temeljna prostorska dokumenta, sprejeta v letu 1956 in 1957 (regionalni plan Šaleške doline in generalni urbanistični plan Velenja). Z družbenim planom občine 1972 do 1980 so bili začrtani temelji za policentrični razvoj. Velenju in Šoštanju se je pridružilo Šmartno ob Paki kot tretje razvojno središče v prejšnji občini Velenje. Na severnem obrobju občine se je razvilo več krajev, ki so postopoma dobivala pomembnejšo vlogo v omrežju naselij prejšnje občine Velenje.

V letu 1998 (Vir: Statistika o občanih za leto 1998, RS, UE Velenje, 31.12.1998) je bilo v MO Velenje 31.547 prebivalcev v 25 naseljih oziroma v 18 krajevnih skupnostih. Povprečna poseljenost občine je srednja (4 prebivalci na hektar), vendar pa dosega v mestu Velenje visoke vrednosti (povprečna gostota v celotnem ureditvenem območju mesta Velenje je 20 prebivalcev na hektar, najvišja gostota pa je na predelu blokovne stanovanjske gradnje Gorica, kjer doseže 455 prebivalcev na hektar). Za razmestitev prebivalstva je značilna koncentracija prebivalstva v občinskem središču Velenje, kjer je v letu 1998 živel 80 % vsega občinskega prebivalstva. Za večino preostalih naselij je značilno manjše število prebivalcev (povprečno od 200 do 400), razen naselij Podkraj in Škale, kjer število presega 500 prebivalcev.

Prostorski razvoj bo še naprej izhajal iz policentrične zasnove, ki predvideva zmernejšo rast mesta Velenje, ob prenovi in zapolnitvi posameznih delov znotraj ureditvenega območja mesta, in intenzivnejše usmerjanje prebivalstva v izbrana ureditvena območja za poselitev, izven občinskega središča. To pomeni usmerjeno, še dopustno, zgostitev urbanega prostora v smeri proti Šoštanju, v prostoru, ki obkroža pridobivalni prostor rudnika in h kateremu se navezujejo bolj oddaljene krajevne skupnosti, ter v južnem delu občine na območju Podkrajja, Kavč in Šentilja-Arnač. Tu je načrtovana poselitev predvsem v ureditvena območja posameznih naselij, v preostalem prostoru pa bo razvoj urbanizacije upočasnen zaradi izrazitejšega agrarnega značaja območja. Na širše območje KS Vinske gore bo usmerjana predvsem individualna stanovanjska gradnja nižjih gostot, v za to določena ureditvena območja za poselitev. Obstoječi značilni vzorec poselitve, ki je tipičen za to območje, bo nadgrajevan in dopolnjen s širitvami obstoječih stavbnih zemljišč razpršene gradnje, na lokacijah, ki

to omogočajo pa v končno obliko združevanja manjših skupin stavbnih zemljišč v večja ureditvena območja.

Takšna zasnova poselitve (ekonomsko aktivnejši prostor) je utemeljena tudi z vidika specifičnega, prostorsko omejenega, razvoja osrednjega občinskega prostora ter dopušča oziroma ustvarja več možnosti razvoja v bolj oddaljeni bodočnosti.

5.1. ZASNOVA ORGANIZACIJE DEJAVNOSTI

5.1.1. Omrežje naselij

V MO Velenje je 25 naselij, ki so po številu prebivalcev razvrščena v:

- naselja do 200 prebivalcev (10 naselij): Janškovo selo, Lopatnik, Lopatnik pri Velenju, Ložnica, Pirešica, Podgorje, Šenbric, Silova, Škalske Cirkovce in Šmartinske Cirkovce,
- naselja od 201 do 500 prebivalcev (12 naselij): Arnače, Bevče, Črnova, Hrastovec, Kavče, Laze, Lipje, Paka pri Velenju, Paški Kozjak, Plešivec, Prelska in Vinska gora,
- naselja od 501 do 1500 prebivalcev (2 naselji): Podkraj pri Velenju in Škale,
- naselja nad 1500 prebivalcev (1 naselje): Velenje.

Občinsko središče Velenje je obenem tudi središče regionalnega pomena. Prevlada urbanega prebivalstva z objektivno večjimi zahtevami in potrebami je pogojevala močan razvoj raznovrstnih storitvenih in centralnih dejavnosti, zaradi katerega se Velenje lahko enači z najpomembnejšimi regionalnimi središči v državi. Velenje se bo še naprej razvijalo kot občinsko centralno oskrbno, stanovanjsko in zaposlitveno središče in istočasno središče regionalnega pomena.

Lokalno središče za zaledje vzhodnega dela občine je Vinska Gora. Kot prevladujoče urbano naselje je zahtevnejše, v izrabi prostora konfliktno in poselitveno pomembnejše razvojno območje. Zaradi močne agrarne dediščine je potrebno v razvojne zasnove naselja pazljivo vključevati kmetijske funkcije območja. Kot lokalni središči sta opredeljeni tudi naselji Škale-Hrastovec in Šentilj. Značilno za ti naselji, predvsem za Škale-Hrastovec, je priseljevanje prebivalcev iz neposrednega zaledja in vnašanje elementov usmerjene gradnje. Posebej na območju Šentilja bo kmetijstvo ostalo še naprej pomemben dejavnik. V primestno poselitveno območje Kavče (Podkraj) bo usmerjana individualna gradnja, osnovna preskrba in servisne dejavnosti.

Manjša lokalna središča nižje stopnje v izvenmestnem območju (Cirkovce, Paka pri Velenju, Plešivec) imajo ali bodo pridobila nekaj osnovnih funkcij oskrbne in družbene dejavnosti zaradi svoje specifične ali središčne lege, dobre dostopnosti in dosežene velikosti. V ta naselja bosta usmerjena poseljevanje in razvoj manjših obrti.

V skupini naselij agrarno bivalnih in pretežno bivalnih z mešanim gospodarstvom, ki ne bodo preseгла 300 do 400 prebivalcev in nimajo pravega zaledja, so uvrščena naselja Arnače, Bevče, Črnova, Laze, Lipje, Paški Kozjak, Plešivec in Prelska. V teh naseljih bo predvidoma večina zaposlenih prebivalcev delala izven domačega naselja. Ta naselja praviloma gravitirajo k višje razvitim in bolje opremljenim centrom. Prostor za razvoj je opredeljen znotraj ureditvenih območij teh naselij. Prostorski posegi bodo podrejeni kmetijski dejavnosti in izboljševanju bivalnih pogojev domačega prebivalstva.

V skupino najmanjših naselij brez posebnih razvojnih možnosti zaradi prostorskih omejitev sodijo Šenbric in Lopatnik in oddaljenejši zaselki. Kmetijska proizvodnja je poleg bivalne funkcije vodilna in pogojuje nadaljnji razvoj. Naseljem pripadajoča kmetijska in gozdna zemljišča pa v spremenjenih pogojih povezovanja s širšim evropskim prostorom verjetno ne bodo več zagotavljala razvojno naravnane kmetijstva in gozdarstva za vse prebivalce v teh naseljih. Z ustvarjanjem pogojev (dopolnilna gradnja z dodatnimi funkcijami za ustvarjanje drugačne ekonomske osnove za preživetje) naj bi ohranjali poseljenost teh območij.

5.1.2. Zasnova razporeditve stanovanj

Stanovanjska gradnja v prostoru občine bo usmerjena v novogradnjo stanovanj obenem pa bo potekala tudi v smislu izboljševanja obstoječega stavbnega fonda (nadomestna gradnja, dozidave, rekonstrukcije) ter prenove posameznih delov mesta Velenje. Razmerje med objekti večdružinske in enodružinske gradnje bo v občinskem središču Velenje (v okviru mej ureditvenega območja urbanističnih zasnov) v prid enodružinski gradnji strnjene tipa, v preostalih ureditvenih območjih pa bo prevladovala predvsem enodružinska individualna gradnja. Razmestitev stanovanjskih objektov v prostoru pa mora upoštevati razpoložljiv opredeljen prostor za gradnjo ter možnosti za smotrno komunalno opremljanje zemljišč za gradnjo v za to opredeljenih območjih. To pogojuje na razpoložljivih površinah bolj strnjene, bolj racionalne in bivalno kvalitetnejše vzorce individualne gradnje.

Gradnja in obnova stanovanjskega fonda bo v MO Velenje usmerjena predvsem v opredeljena ureditvena območja mesta Velenje ter naselij Škale-Hrastovec, Podkraj, Kavče, Šentilj, Laze in Lipje. V 12 ureditvenih območjih na širšem predelu Vinske gore bo potekala predvsem gradnja individualnih stanovanjskih objektov na nekoliko večjih parcelah (konfiguracija terena, sekundarna kmetijska obdelava).

Individualna stanovanjska gradnja izven ureditvenih območij naselij (razpršena gradnja glede na usmeritve državnega plana RS ni več dovoljena, razen na območjih občine, kjer takšna poselitve predstavlja značilen vzorec) je predvidena le na območju Vinske gore in v hribovitih predelih MO Velenje. Na teh območjih je evidentiran velik trend depopulacije oz. praznjenja podeželja.

V teh primerih je takšna gradnja učinkovit način zadrževanja prebivalstva v manj poseljenih območjih občine obenem pa tudi način reševanja stanovanjske problematike. Vsekakor pa bo potrebno z vidika smotnejše komunalne in druge oskrbe, takšno gradnjo omejiti na najnižji, še sprejemljiv obseg.

Pri načrtovanju in razmestitvi stanovanj v občinskem prostoru bodo upoštevana naslednja priporočila:

- a) normativ za površino stanovanj :
  - povprečno 3,2 prebivalcev / 1stanovanjsko enoto
  - povprečno 20 m² – 40 m² / 1 prebivalca
- b) razmerje glede na udeležbo večstanovanjskih objektov (blokova gradnja) ter enostanovanjskih objektov (individualna gradnja):
  - 40 % večstanovanjska gradnje - 60 % individualne gradnje v mestu Velenje (strnjeni vzorci poselitve)
  - individualna gradnja v ostalih ureditvenih območjih za poselitve
- c) priporočena gostota prebivalcev na ha :
  - individualna gradnja: 30 - 60 preb./1ha = 9 - 18 stan. enot/1ha = 1000 m²- 500 m²/1 parc.
  - blokova gradnja: 80 - 150 preb. /1ha = 25 - 47 stan. enot /1ha .

»Predvidena stanovanjska gradnja bo usmerjena predvsem v izbrana poselitvena - ureditvena območja naselij v občini na osnovi zgornjih priporočil. Znotraj ureditvenega območja mesta Velenje (območje Urbanističnih zasnov) je opredeljenih 34 območij urejanja, ki so namenjena stanovanjski funkciji. V drugih naseljih v MO Velenje je še 51 ureditvenih območij, s spremembami in dopolnitvami planskih aktov MO Velenje v letu 2009 pa se opredelita še 2 novi ureditveni območji naselij.«

»Na osnovi razpoložljivih podatkov o ureditvenih območjih je ocenjeno, da je mogoče z zapolnitvami ter novogradnjo v opredeljenih ureditvenih območjih naselij zagotoviti možnosti za izgradnjo 370 do 600 novih stanovanjskih enot.«

5.1.3. Zasnova razporeditve družbenih, oskrbnih in storitvenih dejavnosti

Večje koncentracije centralnih območij (območja z objekti in površinami družbenih dejavnosti) so predvsem v Velenju (območja za centralne dejavnosti 47,2 ha ter pogojno mešana območja 82,7 ha oziroma skupaj 129,9 ha ali 9 % ureditvenega območja mesta). V ostalih naseljih se pojavljajo pretežno posamezni objekti teh dejavnosti.

Hierarhija omrežja naselij je z vidika funkcij oskrbe, storitev in družbenih dejavnosti naslednja:

- središče občinskega in regionalnega pomena: Velenje,
- lokalna središča: Škale - Hrastovec, Šentilj in Vinska Gora,
- lokalna središča nižje stopnje: Bevče, Škalske Cirkovce, Šmartinske Cirkovce, Janškovo selo, Kavče, Lopatnik, Paka pri Velenju, Paški Kozjak, Pirešica, Plešivec, Prelska in Šenbric.

Mesto Velenje je in ostaja središče za zadovoljevanje potreb meščanov in prebivalcev neposrednega mestnega zaledja in pripadajočega funkcijskega območja, občinsko središče za zaledje celotne MO Velenje in z nekaterimi uveljavljenimi in predvidenimi funkcijami regionalno središče. Dejavnosti v takem središču so: izobraževalne institucije od osnovnega šolstva do visokošolskih institucij, predšolsko varstvo otrok, dvorana za zahtevnejše kulturne prireditve, muzej, galerija, mediji (časopisi, radijske in televizijske postaje), specialna športna igrišča, kopališča, večje športne dvorane, zdravstveni zavod s specifičnimi ambulantami, raziskovalne institucije, nekatere medobčinske funkcije, temeljno sodišče, trgovske in obrtne dejavnosti, sejmišča, banke, zavarovalnice, turistične agencije, idr..

V zasnovi se v lokalnih središčih Vinska gora, Škale-Hrastovec in Šentilj nahajajo naslednje dejavnosti: predšolsko varstvo otrok, osnovna šola, trgovina osnovne preskrbe, nekatere storitvene obrti, dvorana za kulturne in druge namene s prostori za krajevno upravo, rekreativne in druge površine in gasilska dejavnost.

V lokalnih središčih nižje stopnje so načrtovane praviloma tiste funkcije, ki so za prebivalce najnujnejše in ki jih potrebujejo dnevno, zato morajo biti lahko dostopne: osnovna šola z nižjimi razredi, vrtci, trgovina z živili in manjša dvorana za kulturne prireditve in druge namene. V naseljih, ki so v neposredni bližini naselij višje stopnje, se vse dejavnosti ne bodo razvijale.

Za ostala naselja v MO Velenje bo občina zagotavljala predvsem dobro povezavo oziroma dostopnost do centrov višje stopnje.

5.1.4. Razporeditev proizvodnih dejavnosti

Proizvodne dejavnosti so v MO Velenje razporejene v območjih proizvodnih dejavnosti oziroma ob robu mesta Velenja. Znotraj meje ureditvenega območja Velenje je za proizvodne dejavnosti namenjenih 6 proizvodnih območij s skupno površino 134,82 ha, od tega je še nezazidanih okrog 14,10ha na lokaciji zahodno od Gorenja (P4/4). Predvidena je tudi zapolnitev in posodobitev obstoječih proizvodnih con.

Prednostno bodo zagotovljene prostorske možnosti za razvoj dvema osrednjima nosilcema gospodarskega razvoja v MO Velenje, Gorenju in Premogovniku Velenje predvsem v prostoru sedanjih opredeljenih lokacij (P4/3 in P4/5). Kovinsko predelovalna industrija je koncentrirana na območju Industrijske cone I (P4/3), kjer so razpoložljive površine namenjene predvsem razvoju Gorenja in logističnim ureditvam. V Industrijski coni Selo (P4/1) je skoncentrirana gradbena dejavnost; dolgoročno bo k tem površinam priključena nova površina, ki bo pridobljena po eksploataciji kamna v kamnolomu Selo. Industrijska cona II (P4/2) je namenjena skladiščni, transportni, trgovski in poslovni dejavnosti v povezavi s transportno dejavnostjo železnice.

Druga območja, ki so bila dosedaj opredeljena za proizvodne dejavnosti so s temi spremembami prostorskih sestavin opredeljena kot mešana območja (obratna, obrtno-proizvodna, poslovna, trgovska, servisna, storitvena dejavnost ter dejavnosti, ki so vezane na dobre prometne povezave, ob tem pa še površine za prometno infrastrukturne objekte in podobno); to so območja Trebuš (M4/6a z možnostjo širitve proti vzhodu ob regionalni cesti - M4/6b), avtobusne postaje (M4/5), Sela (M4/7, M4/8), Starega jaška (M4/2), Stare vasi (M4/1, 3, 4, 9, 10 in 11) v skupni površini 82,4 ha.

V proizvodne cone (P) bodo usmerjane delovno intenzivnejše industrije, v mešana območja (M) pa poleg drugih, prej navedenih možnih dejavnosti, tudi proizvodni del malega gospodarstva. V okviru celovite prenovе bodo sanirani, rekonstruirani oziroma prelocirani dotrajani industrijski objekti ter objekti, ki so ekološko neustrezni ali izkazujejo neracionalno rabo prostora in ki povzročajo neskladja oziroma konflikte z dejavnostmi v neposredni bližini (proizvodni objekti na območju Starega jaška).

5.1.5. Infrastrukturno omrežje in povezave ter vodnogospodarske ureditve

Z zasnovo razvoja prometne, energetske in komunalne infrastrukture zagotavljamo predvsem ustrezno povezanost in čimbolj enakomerno oskrbo vseh naselij in proizvodnih območij v občini.

5.1.5.1. Zasnova prometnega omrežja

5.1.5.1.1. Cestni promet

Cestna infrastruktura občine sestoji iz obstoječe kategorizirane cestne mreže (državne in občinske):

Tabela 1: DRŽAVNE CESTE:

KATEGORIJA A CESTE	ŠT. CESTE	DOLŽINA /km (v celoti)	DOLŽINA /m (v občini)	POTEK
G1	4	51,665		Dravograd - Slovenj Gradec-Velenje - Arja vas
R2	425	46,470		Poljana - Črna - Šantvid - Šoštanj - Velenje
R2	426	11,755		Pesje - Gorenje - Letuš
R2	429	10,920		Višnja vas - Dobrna - Črnova
R3	694	15,490		Velenje - Dobrteša vas
R3	696	29,169		Velenje - Škale - Graška gora - Šmiklavž -....
SKUPAJ				

Tabela 2: OBČINSKE- LOKALNE CESTE (med naselji v občini in naselji v sosednjih občinah):

ŠT. CESTE ali ODSEKA	DOLŽINA /m	POTEK
450010	3.097	Zg. Črnova – Sp. Črnova
450020	2.542	Vinska gora - Prelska - Lokovina
450030	1.943	Potočnik - Prelska
450040	4.687	Dobrna - Janškovo selo - Vinska gora
450050	6.774	Paka – Lopatnik - Lipje
450060	3.077	Gorica – Bevče
450070	4.678	Sp. Lipje - Šalek
450080	5.235	Paka - Loke - Vraček - Dobrna
450090	6.275	Paka - Paški Kozjak - Gornji Dolič
450100	4.521	Škale - Hrastovec - Škalske Cirkovce
450110	4.211	Konovo - Šenbric - Šmartinske Cirkovce
450120	4.340	Sopota - Plešivec
410122	750	S. obvoz. - Velunja - MO Velenje - S. Grad.
408012	2.512	Stanovšek - Podgorje
450130	2.741	Konovska - Škalska cesta
490500	2.955	Andraž - Podkraj pri Velenju
450140	3.140	Staro Velenje - Podkraj
450150	2.021	Zg. Kavče - Sp. Kavče
450160	2.436	Podkraj - Arnače
450170	2.283	Zg. Črnova - Arnače
450180	2.629	Zg. Laze - Sp. Laze
261010	2.176	Megalec - Pik - Graška gora
450190	2.877	Klasirnica - Jezero
SKUPAJ	77.900	

Ostale občinske lokalne ceste so skladno s kategorizacijo občinskih cest uvrščene v podkategorije: zbirne mestne (LZ) in mestne ceste (LK). Občinsko cestno mrežo dopolnjujejo javne poti (JP) v naseljih in med naselji.

Temeljne naloge dolgoročne strategije razvoja cestnega omrežja so:

- usposabljanje omrežja cest, ki bodo zmanjšale ranljivost notranje občinske cestne mreže, in omogočale razvoj javnega prometa;
- varovanje rezervata trase za gradnjo nadomestne povezne ceste iz smeri Celja v smer proti Slovenj Gradcu (cesta G1-4) za razbremenitev prometa skozi mestno jedro Velenja v dveh variantah:
  - po vzhodnem obrobju ureditvenega območja mesta Velenje v povezavi na Goriško cesto,
  - tunnelska povezava pod hribom, na katerem je locirana vila Herberstein,

Za obe varianti je potrebno predhodno izdelati prometno študijo, ki mora biti usklajena z Ministrstvom za promet in zveze RS - Direkcijo Republike Slovenije za ceste.

- gradnja povezne ceste Cesto Simona Blatnika in Partizansko cesto na zahodnem delu ureditvenega območja mesta Velenje, s podvozom pod železniško progo, kot zaključek mestnega ringa;
- rakonstrukcija cestnih odsekov na Šaleški cesti (G1-4) v dolžini 1200 m, na Kidričevi cesti (R3-969) v dolžini 450 m in 500 m in na Cesti Františka Foita (R2-425) v dolžini 450 m;
- rekonstrukcija cestnih križišč po prioritetah:
  - a) prioriteta 1:
    - križišče Šaleške ceste, Celjske ceste in Ceste Františka Foita (G1-4),
    - križišče Šaleške ceste in Kidričeve ceste (G1-4),
    - križišče Koroške - Kidričeve ceste in Ceste na jezero (R3-696),
    - križišče - odcep s ceste G1-4 Celje - Velenje proti Bevčam,
  - b) prioriteta 2:
    - križišče Ceste Františka Foita - Partizanske ceste in Ceste talcev (R2-425),
    - križišče – odcep na cesti G1-4 proti območju za trgovske dejavnosti P4/2,
    - križišče - odcep na cesti R2-425 (Velenje-Šoštanj) proti Prelogam in Velenjskemu jezeru,
    - križišče - odcep s ceste G1-4 Celje - Velenje v Vinski gori,
    - križišče na Kidričevi cesti - odcep proti pošti in sodišču (R3-696),
    - ostala križišča na cesti G1-4 Celje – Velenje na trasi od Velenja do odcepa za Dobrno.

Kolesarske steze, peš poti in parkirne površine bodo dograjevane vzporedno s cestnim omrežjem. Predvidena je ureditev kolesarskih stez tako v območju Urbanističnih zasnov mesta Velenje kot tudi v ostalih predelih MO Velenje (turistične kolesarske poti, vinske poti in podobno).

5.1.5.1.2. Železniški promet

Železniški promet ima pred seboj zelo zahtevne razvojne cilje, tako glede prevoza potnikov, še bolj pa glede prevoza blaga. Po eni strani se kaže kot nujnost povečanje prevoznih kapacitet, po drugi strani pa v blagovnem prometu boljše izkoriščanje proizvodnih in prekladalno skladiščnih zmogljivosti ter vključevanje v organizacijo integralnega transporta.

Po dolgoročnem planu Republike Slovenije in Slovenskih železnic je do leta 2000 železniška proga Celje – Velenje predvidena za elektrifikacijo. Križanja cest z železniško progo bodo urejena v smislu gradnje povezovalnih cest in izvenivojskih križanj.

Po Odloku o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana RS je na trasah opuščenih železniških prog možna le taka raba zemljišč, ki bo dolgoročno omogočila gradnjo prog za primestni in medmestni železniški promet. V zasnovah železniškega omrežja sta prikazani dve varianti trase poteka železniške proge Velenje, Slovenj Gradec - Dravograd, na osnovi Programskih zasnov, ki jih je izdelalo SŽ-projektivno podjetje Ljubljana d.d. v januarju 1999. Za ponovno aktiviranje železniške povezave Velenje – Slovenj Gradec po stari trasi proge v centralnih predelih mesta Velenje ni več možnosti razen v primeru, da bi proga potekala izven

nivoja terena. Varianta trase, ki poteka preko območja pridobivalnega prostora premogovnika Velenje pa je vprašljiva zaradi geoloških razmer (ugrezninsko območje premogovnika).

5.1.5.1.3. Zračni promet

V prostoru MO Velenje niso predvideni posegi v prostor, ki bi bili vezani na letališko infrastrukturo niti ni planirana izgradnja letališke infrastrukture republiškega pomena.

Celotno območje MO Velenje leži pod zračnimi potmi, zato je potrebno pri graditvi, postavljanju in zaznamovanju objektov, ki utegnejo s svojo višino vplivati na varnost zračne plovbe, za take objekte predhodno pridobiti ustrezno soglasje Ministrstva za promet in zveze, Uprave RS za zračno plovbo k lokaciji oziroma k izgradnji takega objekta, objekt pa je potrebno označiti v skladu z veljavnimi predpisi.

5.1.5.2. Zasnova omrežja zvez

5.1.5.2.1. Telefonsko omrežje

V obstoječem (podzemnem in nadzemnem) telefonskem omrežju niso predvidene večje spremembe; v prostoru Mestne občine Velenje obstajata vozliščna telefonska centrala VATC, končna telefonska centrala KATC, medkrajevni telekomunikacijski kabli ter radio relejne (RR) zveze.

5.1.5.2.2. Poštno prometno omrežje

Na območju MO Velenje ima Pošta Slovenije, Poslovna enota Celje dve poštni enoti in sicer 3320 Velenje in 3321 Velenje – Gorica. V naslednjem srednjeročnem obdobju ni načrtovano odpiranje novih rednih pošt.

5.1.5.3. Zasnova energetskega omrežja

5.1.5.3.1. Elektroenergetsko omrežje

Preko območja Mestne občine Velenje potekajo koridorji naslednjih visokonapetostnih daljnovodov 110 in 220 kV, z naslednjimi oznakami:

- odsek 1 x 220 kV daljnovoda Podlog - Obersielach / obstoječi (D-213)
- odsek 2 x 110 kV daljnovoda Velenje – Slovenj Gradec / obstoječi (D-1012)
- odsek 2 x 110 kV daljnovoda Šoštanj – Velenje / obstoječi (D-1013)
- odsek 1 x 110 kV daljnovoda Šoštanj – Podlog I / obstoječi (D-1014)
- odsek 1 x 110 kV daljnovoda Šoštanj – Podlog II / obstoječi (D-1015)
- razdelilna transformatorska postaja 110/20kV Velenje.

Zasnova elektroprenosnega omrežja planiranega na območju Mestne občine Velenje je naslednja:

- rekonstrukciji 220 kV daljnovodov TE Šoštanj – Podlog in Podlog – Obersielach(A)
- rekonstrukcija 110 kV daljnovoda Velenje – Slovenj Gradec

5.1.5.3.2. Plinovodno omrežje

Preko prostora MO Velenje poteka magistralni plinovod v smeri Podlog - Ravne (R 24); dolgoročno je predvidena izvedba magistralnega plinovoda (M 5), ki bo potekal po trasi vzporedno z obstoječim R 24). Širitev plinovodnega omrežja je predvidena dolgoročno.

Odcepní plinovod (P 241), ki poteka od magistralnega plinovoda do obstoječe MRP Velenje, poteka južno od ceste Celje - Velenje - Šoštanj in se nadaljuje v trasi plinovoda (P 2411) do MRP Gorenje Velenje.

Varianta trase priključnega plinovoda na obstoječi magistralni plinovod je okvirno nakazana z možnostjo povezave v smeri Gorenja. Predvidena je položitev magistralnega plinovoda od obstoječe MRP na območju TGO Gorenje in v nadaljevanju do vasi Gorenje.

5.1.5.3.3. Omrežje za oskrbo s toplotno energijo

Sistem daljinskega ogrevanja v MO Velenje se je izgrajeval vrsto let v sklopu sistema daljinskega ogrevanja celotne Šaleške doline, ki predstavlja z 260 MW instalirane moči pri porabnikih ter 142 km omrežja enega večjih sistemov daljinskega ogrevanja v Sloveniji. Dobavitelj toplotne energije je Termoelektrarna Šoštanj. Distribucijo toplote preko daljinskega sistema DOT do porabnikov izvaja Komunalno podjetje Velenje PE - Energetika, ki s toplotno energijo oskrbuje preko 90% prebivalcev Šaleške doline. V daljinski sistem DOT je vključena tako široka potrošnja (enodružinski stanovanjski objekti kakor več stanovanjski objekti) ter industrijska potrošnja (tovarne, poslovni prostori), katera uporabljajo toploto iz sistema v svojem tehnološkem procesu.

Območje MO Velenje je oskrbovano preko magistralnih vročevodov DN 450 in DN 350 TEŠ - CEP, katera potekata paralelno v smeri Velenja in napaja tako industrijske porabnike kot tudi porabnike široke potrošnje. Vročevoda se zaključita v centralni energetske postaji CEP Velenju, v kateri se razdelita v štiri veje in sicer v vročevod Vemont, vročevod Gorica ter priklopa na centralni energetske postaji CEP 1 in CEP 2 trocevne sistema. Trocevno omrežje v mestu Velenje je zgrajeno iz treh glavnih vej in sicer severne, južne in FT 13 ter je med seboj povezano tako, da je možno križno napajanje

5.1.5.4. Zasnova komunalnega omrežja

5.1.5.4.1. Vodovodno omrežje

V MO Velenje je na koncu leta 1997 vodovodna oskrba zagotovljena za okoli 97 % prebivalcev Mestne občine Velenje iz sistema javnega vodovoda.

Planirani posegi na območju MO Velenje:

- magistralni cevovod DN 500 Šoštanj – Velenje
- povezovalni cevovod severna meja, odsek Škale – Gaberke
- vodovodno omrežje za oskrbo KS Vinska gora
- za nemoteno oskrbo s pitno vodo v naselju Cirkovce je planirano iskanje novega vodovodnega vira z globinsko vrtino ali izgradnja cevovoda z dvema prečrpavanjema iz naselja Hrastovec
- izgradnja vodovoda za oskrbo počitniškega naselja Lubela,
- izgradnja vodovoda za oskrbo naselja Trebeliško
- za nemoteno oskrbo iz vodovoda Loka je planirano iskanje dodatnega vodovodnega vira ali povezava obstoječega vodovoda z vodovodnim omrežjem Velenje
- rekonstrukcija obstoječega magistralnega cevovoda Paka – Velenje v treh fazah..

5.1.5.4.2. Kanalizacijsko omrežje in čistilne naprave

Na območju MO Velenje je poglobitni cilj programa kanalizacije, določiti način zbiranja in čiščenja fekalnih voda na različnih območjih MO Velenje. Gre za delitev na tri osnovna območja. Največji del (glede na število prebivalcev in obremenitev) fekalnih voda se zbira v centralni kolektor, ki se zaključí s centralno čistilno napravo (CČN) izven prostora MO Velenje. Na kolektorju je potrebno odpraviti pomanjkljivosti, CČN pa dograditi. V naseljih v okolici jezer je potrebno zgraditi oziroma urediti kanalizacijo mimo jezer. V večjih naseljih, ki ležijo ob Paki in drugih vodotokih, je potrebno prav tako urediti kanalizacijo in določiti način čiščenja (male ČN ali odvod fekalij v CČN). Fekalne vode je potrebno v čim večji meri odvesti na CČN, ker se na ta način voda očisti po predpisanih standardih. Na območjih, kjer so edina možna rešitev greznice, je potrebno pooprrediti nadzor nad dimenzioniranjem, gradnjo in vzdrževanjem greznic.

Opremljenost naselij oziroma območij z javno kanalizacijo se mora izvajati na osnovi izhodišč Pravilnika o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne in padavinske vode (Uradni list RS, št. 105/02).

Planirani posegi na področju odvajanja in čiščenja odplak so naslednji:

- za učinkovito odvajanje in čiščenje odpadnih voda je nujno razmejiti območja:
  - območja, kjer so objekti priključeni na centralni kolektor in CČN,
  - območja z urejeno kanalizacijo in malo ČN na koncu,
  - območja, kjer je dopustna izgradnja greznic na izpraznjevanje;
- CČN ima vodnogospodarsko dovoljenje za dobo 5 let, zato je dograditev nujna;
- izločevanje čistih (izvirskih in padavinskih) voda iz fekalne kanalizacije;
- na kanalizacijo Škale - Hrastovec priključiti še ostale porabnike;
- zajeti fekalije v območju Lubele in jih prečrpati do škalskega kolektorja;
- sprejeti odločitev za območja Črnove, Bevč, Vinske Gore in Šentilja (ČN ali črpališče);
- zajeti fekalne vode iz širšega območja pokopališča Podkraj in jih povezati z glavnim kolektorjem.

5.1.5.4.3. Pokopališča

V MO Velenje so tri aktivna pokopališča. Glavno mestno pokopališče je v Podkraju, kjer je z veljavnim ureditvenim načrtom opredeljena širitev pokopališča v smeri proti zahodu. V Škalah je za pokopališče izdelan ureditveni načrt, ki bo osnova za širitev obstoječega pokopališča ter ureditev potrebnih parkirnih prostorov. Za pokopališče v Vinski Gori je predvidena širitev pokopališča v skladu s projektom razširitve in ureditve.

Za območje neaktivnega pokopališča Šmartno – Velenje je z ureditvenim načrtom predvidena v 1. fazi parkovna ureditev, dane pa so tudi možnosti za morebitno aktiviranje pokopališča z izključno žarnimi pokopi.

5.1.5.5. Vodnogospodarske ureditve

Izvedene in načrtovane regulacije potoka Pake omogočajo realizacijo zastavljenih ciljev po posameznih obdobjih, predvsem gradnjo cest oziroma odsekov in varovanje bregov vodotokov pred zlivanjem.

Varovati je treba količino in kakovost vode v vseh pojavnih oblikah ter vodni in obvodni prostor, upošteva je naravne zakonitosti vodnega režima.

Na poplavnih območjih so prepovedane vse dejavnosti in vsi posegi v prostor, ki imajo lahko ob poplavi škodljiv vpliv na vode, vodna in priobalna zemljišča, ali povečujejo poplavno ogroženost območja, razen posegov, ki so namenjeni varstvu pred škodljivim delovanjem voda.

Novogradnje je treba usmerjati na poplavno varna območja, tako da se z njimi ne bo posegalo na obvodne retencijske površine, ki so pomembne za vzdrževanje visokovodnega režima vodotoka ter na obsežnejša erozijska ter zaradi vode nestabilna območja.

Na vodnem in priobalnem zemljišču jezer ni dovoljeno posegati v prostor razen v primerih, ki jih določa Zakon o vodah.

Vodotoki, ki sodijo v 1. in 1. – 2. razred po kategorizaciji pomembnejših vodotokov po naravovarstvenem pomenu, morajo biti izvzeti iz vsakršne gospodarske rabe.

Pri načrtovanju dejavnosti v prostoru je potrebno upoštevati, da sega zunanja meja priobalnega zemljišča ob vodotoku Paka najmanj 15m od meje vodnega zemljišča (osnovne struge vključno z bregom do prve izrazite geomorfološke spremembe) ter da zunanja meja ob ostalih vodotokih sega najmanj 5m od meje vodnega zemljišča. Tak način rabe prostora bo omogočal primerno vzdrževanje vodnega režima vodotokov ter ohranitev rečnih in obrežnih ekosistemov ter obrežne krajine. Vzdrževanje strug vodotokov ter sanacija poškodb se bo izvajala z vzdolžnimi in prečnimi zgradbami iz biološkega ter kamnitega materiala ter objekti lokalnega protipoplavnega varovanja.

Na erozijskih, plazljivih in plazovitih območjih je pri načrtovanjih posegov v prostor potrebno upoštevati omejitve skladno z Zakonom o vodah.

Raba vode v druge namene (ribogojnice, male hidroelektrarne, namakanje kmetijskih površin) na Paki in njenih pritokih bo možna le takrat ko bodo količine večje od ekološko sprejemljivega pretoka, pri

čemer ima prednost raba vode za pitje in napajanje živine. Za rabo vode je treba pridobiti ustrezno soglasje oziroma koncesijo.

Za zajete izvire je potrebno pripraviti strokovne podlage za določitev varnostnih pasov vodnih virov ter sprejeti odloke o varovanju vodnih virov. Z občinskim odlokom je potrebno izbrati koncesionarja vodnih virov pitne vode.

Odplake večjih gostinskih ter gospodarskih dejavnosti z območij, ki ne bodo priključene na centralni kanalizacijski sistem, se bodo odvažale na čistilno napravo oziroma je za tak objekt predvideti lastno čiščenje odpadnih voda. Odplake bodo morale ustrezati določilom Uredbe o emisijah snovi in toplote pri odvajanju odpadnih vod iz virov onesnaženja (Ur. list RS, števil. 35/96).

Odplake kmetij ter bivalnih objektov razpršene gradnje izven varovalnih pasov vodnih virov se bodo odvajale preko triprekatnih greznic v ponikalnice, v kolikor ne bodo presegale dopustnih vrednosti parametrov po Uredbi o vnosu snovi in rastlinskih hranil v tla (Ur. list RS, števil. 68/96).

Na kmetijah se bodo uredila gnojišča ter jame za gnojnico v skladu s predpisi. Čas in količine naravnih gnojil mora biti v skladu z Uredbo o vnosu nevarnih snovi in rastlinskih hranil v tla (Ur. list RS, števil. 68/96).

Pri odvajanju padavinskih vod z ureditvenih območij naselij je potrebno upoštevati zlasti ukrepe za zmanjševanje odtoka padavinskih vod z utrjenih površin in ukrepe za omejevanje izlita komunalnih in padavinskih vod.

Da se ohrani sedanji visokovodni režim Pake s pritoki in Pirešice v zgornjem toku, ki občasno poplavlja pribrežna zemljišča, so dopustna le lokalna varovanja posameznih že pozidanih območij. Pri tem se upošteva težnja, da se poplavne retezijske površine voda s povratno dobo 10 let in daljšo v največji možni meri ohranijo.

5.2. ZASNOVA NAMENSKE RABE PROSTORA

Na osnovi računalniške izmere skeniranih PKN5 iz kartografske dokumentacije (stanje 1990) k planskim aktom občine Velenje, ugotavljamo naslednjo delitev površin glede na osnovno rabo:

Tabela 3: Osnovna raba prostora MO Velenje v letu 1990:

osnovna raba	specifična raba	šifra	površina / ha	površina skupaj / ha	%	% skupaj
kmetijska zemljišča:		K		2.611,9062		31,2
	najboljša kmetijska zemljišča	K 11 - . . .	1.563,9351		18,7	
	druga kmetijska zemljišča	K 2	1.047,9711		12,5	
gozdna zemljišča:		G		4.254,5728		50,8
	lesnoproizvodni gozd	G	3.717,3354		44,4	
	varovalni gozd	G 20 - . . .	213,2654		2,5	
	gozd s posebnim pomenom	G 30 - . . .	323,9720		3,9	
stavbna zemljišča:			1.334,2960		15,9	
druga zemljišča:				168,8133		2,1
	jezera		153,7061		1,8	
	kamolomi		15,1072		0,3	
občinski prostor skupaj:				8.388,0310		100,0

Ob upoštevanju planiranih razširitev ureditvenih območij ter novo opredeljenih stavbnih zemljišč je bilanca osnovne rabe prostora v letu 1999 naslednja:

Tabela 4: Osnovna raba prostora MO Velenje v letu 1999:

	GOZD / ha, %	NAJBOLJŠA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA / ha, %	DRUGA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA / ha, %	STAVBNA ZEMLJIŠČA / ha, %	OBMOČJA KAMNOLOMOV / ha, %	JEZERA / ha, %	SKUPAJ / ha, %
(1) STANJE 1990: ha %	4.254,5728 50,8	1.563,9351 18,7	1.047,9711 12,5	1.334,2960 15,9	15,1072 0,3	153,7061 1,8	8.388,0310
(2) IZJEMNI POSEGI: ha (oredelitev v sadovnjak)	- 4,7083 - 0,8414	- 26,5479 + 2,2192	- 9,8257 - 13778	---	---	---	41,0819
(3) SPREMEMBE V GOZDOVIH: povečanje (+) zmanjšanje (-) .... razlika	+ 75,3528 - 49,3451 ..... + 26,0077	+ 9,4236 - 14,5665 ..... - 5,1429	+ 31,5581 - 51,0564 ..... + 19,4983	+ 4,5060 - 0 ..... + 4,5060	+ 25,4396 --- ..... + 25,4396	--- --- ..... ---	
(4) SKUPAJ (2) + (3)	+ 20,4580	- 29,4716	- 30,7018	+ 32,7185	+ 25,4396	---	
PLANIRANO ha %	4.275,0308 51,0	1.534,4635 18,3	1.017,2693 12,1	1.367,0145 16,3	40,5468 0,5	153,7061 1,8	8.388,0310 100,0

Ob upoštevanju planiranih razširitev ureditvenih območij ter novo opredeljenih stavbnih zemljišč je bilanca osnovne rabe prostora v letu 2002 naslednja:

Tabela 4.1: Osnovna raba prostora MO Velenje v letu 2002:

	GOZD / ha, %	NAJBOLJŠA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA / ha, %	DRUGA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA / ha, %	STAVBNA ZEMLJIŠČA / ha, %	OBMOČJA KAMNOLOMOV / ha, %	JEZERA / ha, %	SKUPAJ / ha, %
(1) STANJE 1999: ha %	4.275,0308 51,0	1.534,4635 18,3	1.034,5128 12,3	1.367,0145 16,3	26,8467 0,3	150,1627 1,8	8.388,0310 100,00
(2) IZJEMNI POSEGI: ha	- 4,7569	- 21,8709	- 6,0314	+ 32,6592	---	---	---
PLANIRANO ha %	4.270,2739 50,9	1.512,5926 18,0	1.028,4814 12,2	1.399,6737 16,8	26,8467 0,3	150,1627 1,8	8.388,0310 100,00

Tabela 4.2: Osnovna raba prostora MO Velenje v letu 2009:

	GOZD / ha, %	NAJBOLJŠA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA / ha, %	DRUGA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA / ha, %	STAVBNA ZEMLJIŠČA / ha, %	OBMOČJA KAMNOLOMOV / ha, %	JEZERA / ha, %	SKUPAJ / ha, %
(1) STANJE 2002 ha %	4.270,2739 50,9	1.512,5926 18,0	1.028,4814 12,2	1.399,6737 16,8	26,8467 0,3	150,1627 1,8	8.388,0310 100,0
(2) IZJEMNI POSEGI - - SPREMEMBE (št.): ha – povečanje (+) ha – zmanjšanje (-) skupaj	(26) + 0,3878 - 6,9138 - 6,5260	(6) + 2,5950 - 1,1233 + 1,4717	(32) + 1,4539 - 3,4297 - 1,9758	(63) + 11,1258 - 4,0948 + 7,0310	(0)	(0)	(103)
PLANIRANO ha %	4.263,7479 50,8	1.514,0643 18,0	1.026,5056 12,2	1.406,7038 16,9	26,8467 0,3	150,1627 1,8	8.388,0310 100,0

5.2.1. Območja kmetijskih zemljišč

V letu 1990 je v MO Velenje od celotnih 8.388,03 ha površine občine 2.611,90 ha kmetijskih zemljišč ali 31,2 % celotnega območja občine. Od tega je 1.563,93 ha območij najboljših kmetijskih zemljišč in 1.047,97 ha drugih kmetijskih zemljišč.

Najboljša kmetijska zemljišča so razdrobljena po celotnem prostoru občine do nadmorske višine 700 m. Večji sklenjeni ravni kompleksi so na območju Šentilja, Vinske gore in Črnove ter na severnem obrobju pridobivalnega prostora premogovnika. Za melioracijo so predvidene površine na območju Šentilja in Bevc.

Znotraj pridobivalnega prostora Premogovnika Velenje (del, ki leži znotraj meje prostora MO Velenje meri 532,16ha) je okrog 149,75ha kmetijskih zemljišč, ali okrog 40%, ki se bodo še ugreznila pod Velenjskim jezerom ter na območju sanacije ugreznin med Velenjskim in Šoštanjskim jezerom. Za ta zemljišča bo potrebno opredeliti rabo ob upoštevanju zahtev rudarjenja na tem območju.

Na območju Škal ob robu pridobivalnega prostora Premogovnika Velenje (severno od Škalskega in Velenjskega jezera) je predvideno kmetijsko območje za namene nadomestnega sadovnjaka za območje sadovnjaka v centru mesta Velenje (PSP 031/99), ki je postalo območje namenjeno stanovanjski gradnji – stavbno zemljišče. Predvideno območje nadomestnega sadovnjaka je velikosti 6,83 ha in zajema naslednje parcele v k.o. Škale: 626/3, 629/1, 632, 635/1, 639, 655/1, 655/2, 686/4, 695/1, 695/2, 697/1, 697/2, 697/3, 708, 709 in 715.

Zaradi povečevanja kmetij (nakup ali najem kmetijskih zemljišč) se vedno več kmetij odloča za dozidavo ali novogradnjo hlevov, širjenje kapacitet jam za gnojevko in silosnih kapacitet. Pri tem naletijo na velik problem že pri pridobivanju dokumentacije, ki je potrebna za legalno gradnjo objektov. Pogosto poteka meja med najboljšimi kmetijskimi zemljišči in funkcionalnimi zemljišči objektov tik ob obstoječih objektih na kmetijskem gospodarstvu. Ker je za gradnjo objektov na najboljših kmetijskih zemljiščih potrebno izvesti postopek izvzema iz varovanja skozi spremembe prostorskih sestavin planskih aktov občine, se začetek načrtovanih del prestavi za nekaj let. To upočasnjuje razvoj perspektivnih kmetij in pogosto povzroči zaposlovanje mladih v drugih gospodarskih panogah oziroma opuščanje kmetovanja. Zaradi tega so predvidene spremembe prostorskih izvedbenih aktov tudi zaradi gradnje kmetijskih objektov na kmetijah, ki imajo velike probleme predvsem zaradi skopo določenih stavbnih zemljišč ob obstoječih objektih.

V prihodnosti se bodo kmetijski pridelovalci (predvsem zaradi vstopa v EU) tudi na območju MO Velenje morali specializirati za posamezne panoge (mlečna proizvodnja, reja pitancev, reja drobnice, integrirana pridelava vrtnin, ekološko pridelovanje in drugo). Tako se reja drobnice že danes uveljavlja predvsem v višje ležečih in strmih območjih Paškega Kozjaka in Plešivca, kjer se na ta način rešuje problem zaraščanja kmetijskih zemljišč. Prav tako pa se marsikatero strmo pobočje pusti v zaraščanje, na drugi strani pa se izvajajo krčitve na bolj položnih terenih.

V nižinskih predelih MO Velenje (Šentilj, Bevče, Škale, Vinska gora) se kmetovalci preusmerjajo v intenzivno prirajo mesa, mleka, vedno več pa tudi za integrirano pridelavo vrtnin. Na območju Vinske Gore, Šentilja, Podkrajja pa se vedno več pridelovalcev odloča za intenzivno pridelavo sadja (prevladujejo jabolka, nekaj je tudi integrirane pridelave jagod), zato se s temi spremembami prostorskih sestavin planskih aktov MO Velenje opredeljujejo tudi nekatera druga kmetijska zemljišča v najboljše kmetijska zemljišča.

S spremembami in dopolnitvami planskih aktov je opredeljen izvzem iz varovanja za najboljše kmetijska zemljišča v velikosti 24,3287 ha; sprememba rabe iz drugih območij kmetijskih zemljišč v urbanizirana - stavbna zemljišča je opredeljena za 11,2035 ha zemljišč. Obenem pa je predlagana opredelitev iz drugih v najboljše kmetijska zemljišča za 7,052 ha z namenom ureditve intenzivnih sadovnjakov. Utemeljitev sprememb rabe na kmetijskih zemljiščih so podane v grafičnih prilogah in dodatnem strokovnem gradivu. Izjemni posegi na najboljše kmetijska zemljišča - predlogi za spremembo rabe na osnovi zahtevkov posameznih občanov, MO Velenje, podjetij in župnijskih uradov (v letu 1999), so sestavni del teh sprememb in dopolnitev planskih aktov MO Velenje. Raba najboljših kmetijskih zemljišč je spremenjena le za posege, za katere je bilo pridobljeno soglasje Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, v postopku pridobivanja sklepa Vlade RS o usklajenosti Sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine Velenje za obdobje od leta

1986 do leta 2000, dopolnjen 1988 in 1990 in prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana občine Velenje za obdobje od leta 1986 do leta 1990 za območje MO Velenje.

S spremembami in dopolnitvami planskih aktov v letu 2002 je opredeljen izvzem iz varovanja za najboljša kmetijska zemljišča v velikosti 21,87ha, sprememba rabe iz drugih območij kmetijskih zemljišč v urbanizirana - stavbna zemljišča je opredeljena za 6,03ha zemljišč. Utemeljitev sprememb rabe na kmetijskih zemljiščih so podane v strokovnem gradivu Izjemni posegi na najboljša kmetijska zemljišča - predlogi za spremembo rabe, na osnovi zahtevkov posameznih občanov, krajevne skupnosti in MO Velenje /v letu 2002/, ki je sestavni del teh sprememb in dopolnitev planskih aktov MO Velenje

»S spremembami in dopolnitvami planskih aktov MOV v letu 2009 je opredeljena sprememba rabe kmetijskih zemljišč v stavbna zemljišča za 4,55ha, od tega izvzem iz varovanja najboljših kmetijskih zemljišč v velikosti 1,11ha ter iz drugih kmetijski zemljišč v velikosti 3,44ha. Opredeljena je tudi sprememba rabe iz stavbnih zemljišč v najboljša kmetijska zemljišča v velikosti 2,40ha ter iz stavbnih zemljišč in gozda v druga kmetijska zemljišča v velikosti 1,45ha. Utemeljitev sprememb rabe na kmetijskih zemljiščih so podane v strokovnih elaboratih:

- Kmetijske podlage za Spremembe in dopolnitve PSPA Mestne občine Velenje – dopolnitev 2009 (Kmetijsko gozdarski zavod Celje, junij 2007)
- Elaborat za poselitev kot podlaga za Spremembe in dopolnitve PSPA Mestne občine Velenje – dopolnitev 2009 (MOV, Urad za okolje in prostor in Urbana d.o.o. Velenje, junij 2007).

Opomba: V obeh elaboratih se ne upoštevajo naslednje pobude: 8, 11, 12, 14, 17, 18, 21, 24, 32, 36, 40, 44, 51, 52, 53, 54, 57, 66, 67, 68, 69, 71, 74, 76, 77, 81,90, 91, 93, 94, 106, 108, 109, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 122 in 123. Pri pobudah 7, 30, 88, 84, 85 in 85a se upošteva opredelitev stavbnega zemljišča kot je določena v teh spremembah in dopolnitvah planskih aktov MOV v letu 2009.«

5.2.2. Območja gozdov

5.2.2.1. Splošni opis

Prostor Mestne občine Velenje obsega večji del Šaleške doline (ali Velenjske kotline) in njenega obrobja. Krajina je precej razgibana, hribovita kljub razmeroma nizkim nadmorskim višinam (od 300 do 1100 m). Gozdnatost je malo večja kot 50 %. Območje občine je bilo v nižinskem delu poseljeno vsaj že v rimski dobi. V hribovitem obrobju doline je naselitev mlajša in prevladujejo kmetije v celkih. Dolina se je iz pretežno agrarne krajine zaradi rudarjenja v zadnjih petdesetih letih močno spremenila. Značilna je močna urbanizacija, industrializacija in spremenjena krajina zaradi odkopavanja premoga.

5.2.2.2. Gozdovi

5.2.2.2.1 Gozdna rastišča

Območje občine leži v predalpskem svetu, a razmeroma daleč od višjih gora nad gozdno mejo. Zato je tudi vegetacija bistveno različna kot v bližnji Zgornji Savinjski dolini, ki ima hladnejši značaj in zato že naravno večji delež iglavcev. Alpskih vrst tu skoraj ni, vegetacija je pa na splošno mnogo bolj pestra.

Hribovito obrobje doline tvorijo različne bukove združbe. Na silikatni podlagi je kartiran zmerno acidofilni bukov gozd z belkasto bekico, na karbonatni podlagi v nižjih legah z dobro oblikovanimi tlemi pa prevladuje submontanski bukov gozd. V višjih, pretežno osojnih legah na globljih karbonatnih tleh se nahaja predalpski gozd bukve z veliko mrtvo koprivo. Na izrazito suhih apnenčastih tleh obstaja termofilni bukov gozd s črnim gabrom, ki obsega zlasti strmejša dolomitna pobočja (Lubela, Vodemla, Paški Kozjak). Na strmih osojnih dolomitnih pobočjih je pogost tudi bukov gozd s kresničevjem. Na izrazito kisli matični podlagi je na manjših površinah prisoten acidofilni bukov gozd z rebrenjačo.

Borov gozd je sekundarna združba in je omejen le na manjše površine v Ležnu, ki je nastal zaradi različnih človekovih vplivov (steljarjenje, paša) na izčrpanih tleh. Jelovi gozdovi so zaradi toplejše klime prisotni le v redkih vlažnih jarkih na silikatni podlagi. Na podobnih rastiščih se nahaja tudi gozd

plemenitih listavcev. Med združbami, ki poraščajo bolj izjemna, malopovršinska rastišča, je tudi grmičast gozd hrasta in gabrovca.

5.2.2.2 Gozdni sestoji

V današnjih gozdovih se zaradi različnih človekovih vplivov odraža spremenjenost gozdnih sestojev predvsem v spremenjenosti drevesne sestave in sestojnih zgradb. Naravno bi prevladovala listnata vegetacija z nizkim deležem primešanih iglavcev (po oceni glede na gozdna rastišča največ 25%). Do prevladovanja iglavcev je prišlo z neposrednim pospeševanjem zaradi večje tržne vrednosti lesa, pa tudi posredno (steljarjenje, paša, zaraščanje opuščenih kmetijskih površin). Tako je današnji delež smreke kar 55%, bor pa ima zaradi svojega svetloljubnega značaja v teh močno izsekanih in mladih sestojih prav tako visok delež (12%).

Gozdni sestoji so izrazito raznoliki zaradi velike rastiščne pestrosti in še posebej zaradi strukture lastništva. V občini močno prevladujejo zasebni gozdovi. Po denacionalizaciji je ostalo le še nekaj manjših površin državnih in zadružnih gozdov. Povprečna zasebna gozdna posest je 5ha, povprečna gozdna parcela pa je velika komaj 35arov.

Pregled stanja gozdnih rastišč in gozdnih sestojev (iz veljavnih gozdnogospodarskih načrtov enot Velenje in Ponikva) kaže, da je lesnoproizvodna funkcija gozdov zmerno poudarjena. Na 35% površin je ta funkcija manj pomembna, zato pa so tam toliko bolj poudarjene ekološke in socialne funkcije gozdov (varovalni in primestni gozdovi).

5.2.2.3 Ekološke in socialne funkcije gozdov

V sodobnem gozdarstvu se vse bolj uveljavlja koncept sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi. Funkcije gozdov so deljene na tri osnovne skupine: ekološke, socialne in proizvodne funkcije. V gozdovih ob naseljih in na strmih pobočjih so ekološke in socialne funkcije še mnogo bolj pomembne kot sama proizvodnja lesa. Med ekološke funkcije spadajo po zakonu o gozdovih: varovanje gozdnih zemljišč in sestojev, hidrološka, biotopska in klimatska funkcija. Socialne funkcije pa so: zaščitna, rekreacijska, turistična, poučna, raziskovalna, higiensko-zdravstvena funkcija, varovanje naravne in kulturne dediščine, obrambna in estetska funkcija.

Varovanje gozdnih zemljišč in sestojev:

V širšem smislu opravljajo to funkcijo vsi gozdovi (osnovna funkcija gozdov). Glede na rastiščne pogoje je ta funkcija različno poudarjena. Varovalno vlogo opravljajo vsi gozdovi, še najbolj pa gozdovi na strmih, skalovitih legah, ki varujejo tla in sestoje pred erozijo, hudourniki, snežnimi plazovi in ostalimi negativnimi vplivi neživega okolja.

I. stopnja poudarjenosti: Na območju bivše velenjske občine je 140 ha gozdov z odlokom razglašeni za trajno varovalne gozdove, 61 ha jih je pa še na območju Vinske gore. Varovalna funkcija je izredno poudarjena še na 33 ha, ki bodo (ob reviziji gozdnogospodarskega načrta enote Velenje) prav tako predlagani za varovalni gozd. Večina omenjenih gozdov porašča strma, skalovita in prepadna pobočja Paškega Kozjaka in vzpetine nad sotesko reke Pake. Za varovalne gozdove velja poseben režim in jih ni dovoljeno izkoriščati v gospodarske namene.

II. stopnja poudarjenosti: Takšnih gozdov je 940 ha. Večina jih porašča strmejša in erodibilna pobočja na širšem območju Paškega Kozjaka, Lubele in ostalih pretežno karbonatnih hribov.

Hidrološka funkcija:

I. stopnja poudarjenosti: Izredno poudarjeno hidrološko funkcijo opravljajo gozdovi v ožjem območju virov pitne vode, vodnih zajetij in izvirov (območja 1. in 2. varstvene cone po odloku o zaščiti virov pitne vode) ter gozdovi nad poznanimi kraškimi jamami. Gozdarska dejavnost se v neposredni bližini vodnih zajetij ne izvaja. Skupaj to funkcijo opravlja 30 ha gozdov, predvsem v k.o. Plešivec, vzdolž gornjega toka Lubele ter posamični sestoji na pobočjih Stropnika, Pušnikovega vrha in Hrastja.

II. stopnja poudarjenosti je opredeljena na površini 316 ha gozdov, ki poraščajo potencialno vodovarstveno območje s prepustno podlago in širše vodozbirno območje (3. varstvena cona po odloku o zaščiti vodnih virov).

Biotopska funkcija:

Manjša gozdna območja v primestni in agrarni krajini ter gozdovi v krajinskem parku Škale so zaradi velikega pomena za ohranitev živalskih vrst opredeljena kot gozdovi s 1. stopnjo poudarjenosti biotopske funkcije (površina 30 ha).

Klimatska funkcija:

Klimatska funkcija gozdov (II. stopnja poudarjenosti) je prisotna na površini 656 ha. To so gozdovi zelenega pasu okoli mesta Velenje in drugi gozdovi v okolici večjih naselij. Pomen te funkcije je velik še zlasti v bližini mest ali gosto poseljenega podeželja. Gozdovi blažijo klimatske ekstreme, do neke mere manjšajo moč vetra in zato prispevajo k ugodnejšim življenjskim pogojem.

Zaščitna funkcija:

Strokovne presoje kažejo, da opravljajo varovalni gozdovi na strmih pobočjih nad regionalno cesto proti Mislinji tudi zaščitno funkcijo (I. stopnja poudarjenosti), ker varujejo infrastrukturne in stanovanjske objekte. Ker pa so omenjeni gozdovi že zdaj izločeni iz gospodarjenja, dodatni ukrepi za krepitev te funkcije niso potrebni.

Higiensko-zdravstvena funkcija:

I. stopnja poudarjenosti: Vsi gozdovi v kilometrskem pasu okoli večjih naselij ali mest imajo higijensko - zdravstveno funkcijo (blažitev negativnih vplivov onesnaženja in hrupa, ki se pojavljajo na urbanih področjih) izredno močno poudarjeno. Zato so vsi gozdovi zelenega pasu in ostali gozdovi v kilometrskem pasu okoli Velenja (421 ha), za katere je bila po območnem načrtu opredeljena II. stopnja poudarjenosti, uvrščeni za stopnjo višje.

Tudi površina gozdov z II. stopnjo poudarjenosti se je zaradi novih kriterijev precej povečala (650 ha). To so gozdovi v trikiletrskem pasu okoli Velenja, gozdovi v bližini kamnolomov, ter gozdovi v bližini gosto poseljenih področij okoli Velenja.

Turistična in rekreativna funkcija:

Turistična in rekreativna funkcija sta združeni zaradi specifičnosti Velenjskega prostora, kjer ju je skoraj nemogoče ločevati. Isti gozdovi namreč lahko v turistični sezoni opravljajo obe funkciji, medtem ko skozi vse leto opravljajo predvsem rekreacijsko funkcijo. Na 281 ha gozdov (zeleni pas in področje rekreacijskega centra Jezero) je funkcija močno poudarjena (I. stopnja).

Gozdovi v bližini večjih zaselkov in gozdovi, ki so zanimivi za pohodništvo in nabiranje gozdnih plodov imajo opredeljeno II. stopnjo poudarjenosti turistično-rekreativne funkcije. Njihova skupna površina je 1455 ha, večina pa jih leži v južnem delu občine (Arnače, Šentilj, Laze), na območju k.o. Paški Kozjak in ob Šaleški planinski poti.

Varovanje naravne in kulturne dediščine:

V gozdovih občine Velenje se nahajajo tudi številni objekti naravne ter kulturne dediščine, kjer ponekod okoliški gozd predstavlja sestavni in nedeljivi del naravne dediščine, zato je z njim potrebno prilagojeno gospodariti. Takšnih gozdov z II. stopnjo poudarjenosti funkcije je 15 ha.

Estetska funkcija:

Po območnem načrtu je ta funkcija opredeljena na površini 100 ha (II. stopnja poudarjenosti), dejansko pa je takih gozdov (posamični sestoji, gozdni otoki, izraziti gozdni robovi in posamezna drevesa, ki največ prispevajo k lepoti krajinske podobe) 240 ha

Poučna funkcija:

Predvsem gozdovi v neposredni bližini Velenja nudijo izredno ugodne pogoje za šolske izlete in seznanjanje mladine z gozdom in njegovimi skrivnostmi. Površina teh gozdov z II. stopnjo poudarjenosti poučne funkcije znaša 70 ha.

5.2.2.3 Gozdni prostor

Gozdni prostor obsega po definiciji iz zakona o gozdovih poleg gozda tudi negozdno zemljišče, ekološko oziroma funkcionalno povezano z gozdom, ki skupaj z njim zagotavlja uresničevanje funkcij gozda.

5.2.2.3.1 Krajinska členitev

Prostor MO Velenje je na podlagi naravnih ter krajinskih značilnosti razčlenjen na širše krajinske enote:

- hribovito severno obrobje (Graška gora-Paški Kozjak),
- dolinsko dno - Velenjska kotlina (Škale-Velenje-Bevče),
- gričevnato južno obrobje (Podkraj-Šentilj-Črnova).

5.2.2.3.2 Prikaz stanja gozdnega prostora v pogledu obremenitev, konfliktov in potenciala

Pri obremenitvah gozdnega prostora in celotne krajine je na prvem mestu odkopavanje premoga in s tem povezano proizvodnje električne energije. Območje ugrezanja se predvidoma ne bo širilo, potrebna pa bo vsaj delna sanacija gozdov v tem območju. Za del gozdov ob jezerih (krajinski park Škale) pa je predviden naravni razvoj. Bližina termoelektrarne obremenjuje prostor z onesnaženim ozračjem in tudi številnimi daljnovodi, ki potekajo preko občine. V primeru dokončne izgradnje čistilnih naprav bo obremenjenost z emisijami zmerna. Prizadeti so zlasti gozdovi v hribovitem obrobju doline pod inverzijsko plastjo (Plešivec).

5.2.2.3.3 Prikaz površin območij gozdov

Z odlokom zavarovani varovalni gozdovi (Odlok o razglasitvi gozdov za trajno varovalne gozdove v občini Velenje, Uradni vestnik občine Velenje št.2/85) in gozdovi s posebnim namenom (Odlok o razglasitvi gozdov s posebnim namenom, Uradni vestnik občine Velenje št.2/85) so posebej prikazani, prav tako pa tudi vse spremembe (dopolnitve ali krčitve) teh območij gozdov.

Tabela 5: Zavarovani gozdovi:

	Površina po odloku	Predlog
Varovalni gozdovi	203 ha	33 ha
Gozdovi s posebnim namenom	371 ha	103 ha

5.2.2.3.4 Opis sprememb površin gozdov

Pri presoji sprememb površin gozdov (stanje po katastru z prilagojenim stanjem v naravi od leta 1990 do leta 1999) je bilo ugotovljeno, da je večina manjših krčitev narejenih brez ustreznih soglasij in odločb. Večina gozdov je bila izkrčena za gradnjo objektov in za kmetijsko rabo. Površina gozdov se je močno zmanjšala tudi ob kamnolomih.

Zarasle so se zlasti manjše površine travnikov in pašnikov (gozdne jase, rob gozda), kjer se je kmetijska raba opustila. Proces zaraščanja še ni končan in lahko pričakujemo še več zaraslih površin, zlasti na za kmetijsko obdelavo manj primernih rastiščih.

5.2.2.4 Cilji, usmeritve in ukrepi za usklajeno rabo gozdnega prostora

Ciljno usklajena raba gozdnega prostora

Ciljni gozd je večnamenski sonaraven gozd, ki trajno izpolnjuje vse funkcije gozdov. Kjer so socialne funkcije gozdov močno poudarjene, so izločeni gozdovi s posebnim namenom. Za območje varovalnih gozdov so na podlagi bolj podrobno izdelanih kriterijev tudi predlagane nekatere spremembe.

Varovalni gozd:

Območja varovalnih gozdov so dopolnjena z nekaterimi manjšimi površinami ob Velunji, Sopotu in Paki, kjer gre za strma, pretežno termofilna pobočja s plitvimi, deloma skalovitimi tlemi (naklon preko 35°), kar ustreza kriterijem za razglasitev varovalnih gozdov.

Gozd s posebnim namenom:

Glede na poudarjene ekološke in socialne funkcije gozdov je predvideno, da se razširi gozdove s posebnim namenom še na območje Bevč in nekatere manjše površine ob naseljih, ki v dosedanjem odloku niso bile zajete.

Gozdni rezervati:

Zaradi ohranjenih pestrih vodnih in kopenskih habitatov je kot edini rezervat v submontanskem vegetacijskem pasu predlagano območje Ležna in okolice Velenjskega jezera.

Območja za sanacijo:

Za območje za sanacijo so predvideni vsi gozdovi v območju ugrezanja, ki so bili v preteklih gozdnogospodarskih načrtih izpuščeni iz gozdne površine in ker se območje Ležna in Škal predvidoma ne bo več ugrezalo (ali vsaj nekaj desetletij).

Usmeritve in ukrepi**Varovalni gozdovi:**

Gospodarjenje z varovalnimi gozdovi se ne spreminja bistveno glede na dosedanjo neintenzivnost. Možne in tudi potrebne so sečnje slučajnih pripadkov in manjše negovalne sečnje (posebej v spodnjem delu, ob gospodarskih gozdovih). Spravilo ostaja ročno (drče) in ne sme prizadeti varovalne vloge gozda. Gradnja vlak na tem strmem, skalovitem pobočju ni dovoljena, za gradnjo cest, ki je možna le izjemoma, pa je potrebna izdelava presoje vplivov na okolje. Tudi ostali posegi v prostor v varovalnih gozdovih niso dovoljeni.

Gozdovi s posebnim namenom:

V gozdovih zelenega pasu naj se gospodari izrazito malopovršinsko. Poudarek je na negi. Ohranjati je potrebno pestro drevesno sestavo in zgradbo sestojev, še posebej vsa zanimiva, debela drevesa. Teh gozdov praviloma ne bi smeli krčiti. Tudi posege v gozdni rob, ki so vse pogostejši, je potrebno omejiti. Posegi v prostor se lahko v teh gozdovih dovolijo le izjemoma – ko so nujni in zanje ni druge možnosti ter so v širšem javnem interesu.

Gozdni rezervati:

Gozdni rezervati so prepuščeni naravnemu razvoju in v njih ni dovoljeno posegati. Manjše spremembe bodo lahko nastale zaradi rekultivacije ugreznin in izravnave teras v pridobivalnem območju Premogovnika Velenje.

Območja za sanacijo:

Od celotne površine gozdov v območju ugrezanja, kjer so tla še nestabilizirana, jih bo velik del prepuščen naravnemu razvoju. V primeru potrebe po krepitvi določenih socialnih ali ekoloških funkcij gozdov (na primer turistična ureditev okolice jezer) naj se območja za sanacijo podrobneje opredelijo z ostalimi, izvedbenimi prostorskimi akti ob sodelovanju Zavoda za gozdove.

Ostali gozdovi (večnamenski):

V vseh gozdovih je potrebno malopovršinsko gospodarjenje s poudarkom na negi in akumulaciji lesne zaloge. Gradnja gozdnih vlak in cest mora biti načrtna in prilagojena gozdnim rastiščem ter poudarjenim funkcijam gozdov. Morebitne krčitve bodo presoјane posamično, glede na poudarjene ekološke in socialne funkcije gozdov. V gozdovih, ki imajo s 1. stopnjo poudarjeno katerokoli ekološko ali socialno funkcijo, se lahko posegi dovolijo le izjemoma, pod enakimi pogoji, kot v gozdovih s posebnim namenom.

5.2.3. Območja za raziskovanje in pridobivanje rudnin

5.2.3.1. Pridobivalni prostor za podzemeljsko pridobivanje rudnin - eksploatacijski prostor Premogovnika Velenje

Nahajališče lignita, ponvaste oblike, obsega območje, ki zavzema skoraj celotno ravninsko dno Velenjske kotline, od Konovega na vzhodu do Topolšice na zahodu. V prostor MO Velenje sega njegov vzhodni del v površini 532,26ha ali 6,3% občinskega prostora. Pridobivalni prostor je identičen z varstvenim območjem pridobivalnega prostora za izkoriščanje lignita (eksploatacijsko polje) in je obenem obvezno izhodišče državnega prostorskega plana.

MO Velenje skupaj s Premogovnikom Velenje s temi spremembami prostorskih sestavin določa manjšo spremembo sedanjega pridobivalnega prostora na severozahodnem območju mesta Velenje (med oglišči 18 do 21 a) in sicer zmanjšanje pridobivalnega prostora za okrog 14 ha oziroma tako, da nova meja pridobivalnega prostora na tem delu poteka po Koroški cesti. Izvzeto zemljišče je namenjeno za stanovanjsko gradnjo in razvoj trgovsko servisnih, poslovnih, obrtnih in ostalih dejavnosti.

Obseg pridobivanja lignita se z vsakim letom zmanjšuje, do leta 2015 pa je predvideno zaključevanje pridobivanja. Obsežni deli pridobivalnega prostora so že sanirani, bodoča sanacija pa bo potekala skladno s strokovnimi podlagami (ZUV, št. proj. 1263/95-KZ z datumom november 1995 - marec 1996) za krajinsko urejanje ugreznin oziroma pridobivalnega prostora Premogovnika Velenje kot izhodiščnim prostorskim dokumentom za ta del občinskega prostora. Bodoča namenska raba posameznih segmentov saniranega prostora je že opredeljena (obstoječe in predvidene dejavnosti ob turistično rekreacijskem centru Jezero, območje Starega jaška, deponija pepela, ipd.), za še nedefinirane pa bo potrebno upoštevati specifiko pridobivalnega prostora (dolgotrajna konsolidacija zemljišč in s tem povezana vmesna raba zemljišč).

5.2.3.2. Pridobivalni prostori za površinsko pridobivanje mineralnih surovin - območja kamnolomov

V občini sta dva kamnoloma (pridobivalna prostora):

- kamnolom dolomita v Selu, za katerega je sprejet odlok o UN (Uradni vestnik občine Velenje, št. 14/96), ki opredeljuje pridobivalni prostor v velikosti 9,3 ha;
- kamnolom dolomita v Paki, za katerega je sprejet odlok o UN (Uradni vestnik občine Velenje, št. 8/97), ki opredeljuje pridobivalni prostor v velikosti 14,6 ha (stanje in predvidene razširitve).

Pridobivanje dolomita v Paki bo še v naprej potekalo skladno s pogoji Odloka o UN. Za kamnolom v Selu pa je s temi spremembami prostorskih sestavin planskih aktov opredeljena širitev kamnoloma proti severu v velikosti 2,24 ha za zagotavljanje varnega pridobivanja in končne sanacije kamnoloma.

5.2.3.3. Možni pridobivalni prostori

Omejen obseg in druge prostorske značilnosti ne dovoljujejo odločitve o doslednem varovanju vseh območij nahajališč rudnin v občini. V občinskem prostoru je več nahajališč apnenca (več opuščeni kamnolomov v Paki in pod vasjo Plešivec); dolomit se izmenjuje z apnencem pojavlja še na več atraktivnih lokacijah. Pojavi boksita so evidentirani na mejnem območju z občino Žalec pri Arnačah; nahajališča so v glavnem eksploatirana.

Če se z raziskavami odkrije novo okoljevarstveno sprejemljivo ter ekonomsko upravičljivo območje za pridobivanje mineralnih surovin, ga bo možno izkoriščati le skladno s predpisanimi pogoji.

5.2.4. Območja voda

Edini večji vodotok skozi občino je Paka, skupne dolžine 47 km, od tega okrog 13,5 km po ozemlju MO Velenje. Večji pritoki v Pako so Loka, Trebušnica, Veriželj, Slatina, Lepena, Ljubela ter na meji z občino Šoštanj še delno Velunja. Drugi večji potok, ki pokriva vzhodni vodozbirni del občinskega

prostora sta Črni in Beli potok z iztokom v Pirešico, ki delno poteka po skrajnem vzhodnem delu občinskega prostora.

Predpisani biološki minimum Pake pri sedanjem onesnaženju (1988) je 700 l/sek.; v letu je nekaj dni, ko sam naravni pretok Pake ne pokriva tega minimuma. Bilanca izredno nizkih voda, ob upoštevanju vodozbirnega področja, je primanjkljaj 384 l/sek.

Velik delež voda zavzemajo jezera v ugrezninah (Škalsko in Velenjsko jezero), katerih površina in volumen se spreminjata. Površine se predvidoma ne bodo več bistveno povečevale.

Območja varstva vodnih virov so opredeljena v poglavju 5.1.5.4.1. Vodovodno omrežje.

5.2.5. Območja in objekti varovanja kulturne dediščine in ohranjanja narave

5.2.5.1 Obvezna izhodišča državnega prostorskega plana

Obvezna izhodišča republiškega prostorskega plana za varovanje kulturne dediščine so naslednja:

- Velenje – Mestno jedro (K1.01 oziroma 440)
- Laze pri Arnačah – Grad Švarcenštajn (K4.03 oziroma 4336)
- Velenje - Grad Velenje (K4.06 oziroma 797).

Obvezna izhodišča republiškega prostorskega plana za varovanje narave so:

- Krajinski park Huda Luknja – Paški Kozjak
- naravni spomenik Velunja peč.

Naštete enote vrednot in dediščine imajo velik in izjemen pomen za Republiko Slovenijo, zato jih država posebej varuje ter za njihovo ohranitev in razvoj izkazuje poseben interes. Na področju urejanja prostora država izraža ta interes z nadzorom načina njihovega upoštevanja v občinskih prostorskih aktih ter s pripravo prostorskih in razvojnih načrtov za njihovo obnovo in funkcioniranje.

5.2.5.2 Kulturna dediščina:

Sestavni del teh sprememb in dopolnitev planskih aktov MO Velenje v letu 2002 so Strokovne podlage za varstvo kulturne dediščine (NC 574/01) in Smernice varstva kulturne dediščine za izdelavo sprememb in dopolnitev prostorskega plana Mestne občine Velenje (574/01-03), ki jih je izdelal Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Celje. V strokovnih podlagah so podrobneje opredeljene smernice za varovanje posameznih zvrsti kulturne dediščine ter njihovi varstveni režimi, ki veljajo za objekte kulturne dediščine, njihovo neposredno okolico ter za njihovo vplivno območje. Strokovne podlage varstva kulturne dediščine je potrebno upoštevati v upravnih postopkih, in sicer ne glede na določila sedaj veljavnih prostorskih izvedbenih aktov. Za vse posege na območjih ali objektih kulturne dediščine je potrebno upoštevati varstvene usmeritve iz prej navedenih strokovnih podlag.

Za varovanje kulturne dediščine je sprejet Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Velenje (Uradni vestnik občine Velenje, št. 10/83).

Enote kulturne dediščine po Osnovnem odloku o PSPA MO Velenje 1999 :

ev. št. dediščine	ime enote iz registra dediščine	ev. št. dediščine (1999)	valorizacija dediščine	status in šifra varstvene skupine	lega na DKN5, PKN5
Naselbinska dediščina					
440*	Velenje – Mestno jedro*	K1.01*	PKD	-	Š 34,35
273/01	Velenje – Trško jedro	K1.02	KD		Š 34,35

Arheološka dediščina

229/01	Arnače - Arheološko območje Silova	K1.01	KS	-	Š 45
230/01	Bevče – Arheološko območje Golinov vrh	K2.02	KS	-	Š 35
231/01	Pesje – Arheološko območje Dolgo polje	K2.03	KS	-	Š 34
232/01	Podkraj pri Velenju – Arheološko območje Gradišče	K2.04	KS	-	Š 34
233/01	Škale – Arheološko najdišče Groblje	K2.05	KS	-	Š 24
234/01	Vinska gora – Arheološko najdišče Spodnje Lipje	K2.06	KD		Š 36

Sakralna stavbna dediščina

3019	Arnače – Cerkev sv. Egidija	K3.01	KS	5	Š 45
3429	Bevče – Cerkev sv. Miklavža	K3.02	KS	5	Š 36
3403	Plešivec – Cerkev sv. Miklavža	K3.03	KS	5	Š 14
3405	Podkraj pri Velenju – Cerkev sv. Jakoba	K3.04	KS	5	Š 34
3406	Šenbric – Cerkev sv. Brikcija	K3.05	KS	5	Š 25
3404	Škalske Cirkovce – Cerkev sv. Ožbolta	K3.06	KS	5	Š 15
3427	Velenje – Cerkev Karmelske Matere božje	K3.07	KS	5	Š 34
3428	Velenje – Cerkev sv. Andreja v Šaleku	K3.08	KS	5	Š 35
3426	Velenje – Cerkev sv. Martina	K3.09	KS	5	Š 35
274/01	Vinska gora – Cerkev sv. Janeza Krstnika	K3.10	KS	5	Š 36,37

Profana stavbna dediščina

275/01	Črnova – Dvor Dobrova	K4.01	KS	-	Š 36
4337	Hrastovec – Grad Turn	K4.02	KS	5	Š 25
4336*	Laze pri Arnačah – Grad Švarcenštajn*	K4.03*	PKD	5	Š 45,46
4335	Velenje – Razvaline gradu Limbar	K4.04	KS	5	Š 34
4329	Velenje – Grad Šalek	K4.05	KS	5	Š 35
797*	Velenje – Grad Velenje	K4.06	PKD	5	Š 34
4327	Velenje – Graščina Gorica	K4.07	KS	5	Š 35
4328	Velenje – Razvaline gradu Ekenštajn	K4.08	KS	5	Š 35
278/01	Velenje – Kompleks Starega jaška	K4.09	KD		Š 24
277/02	Velenje – Stari rudniški jašek	K4.10	KS		Š 24
278/01	Velenje – Stara termoelektrarna	K4.11	KS		Š 24
4324	Velenje – Vila Bianca	K4.12	KS	5	Š 34
4323	Velenje – Vila Herberstein	K4.13	KS	5	Š 35

Profana stavbna dediščina – etnološka dediščina

235/01	Arnače – Kozolec na domačiji Arnače 2	K5.01	KS	-	Š 45
9826	Arnače – Kašča na domačiji Arnače 31	K5.02	KS	6	Š 45
9830	Bevče – Kozolec na domačiji Bevče 20	K5.04	KS	-	Š 36
236/01	Črnova – Hiša Črnova 11	K5.05	KD		Š 47
237/01	Črnova – Hiša Črnova 13	K5.06	KD		Š 47
238/01	Črnova – Kašča na domačiji Črnova 13	K5.07	KD		Š 47
239/01	Črnova – Hiša Črnova 20	K5.08	KD		Š 47
240/01	Črnova – Staro gospodarsko posl. na domačiji Črnova 20	K5.09	KD		Š 47
241/01	Črnova – Sušilnica za sadje na domačiji Črnova 20	K5.10	KD		Š 47
242/01	Laze – Hiša Laze 5	K5.11	KD		Š 46
243/01	Lipje – Zidanica na domačiji Lipje 5	K5.12	KD		Š 36
11148	Lipje – Domačija Lipje 29	K5.13	KD		Š 36
370/99	Lipje – Hiša Lipje 29	K5.14	KS	6	Š 36
244/01	Lipje – Domačija Lipje 32	K5.15	KD		Š 36
245/01	Lipje – Hiša lipje 32	K5.16	KS	-	Š 36
246/01	Lipje – Zidanica Lipje 33	K5.17	KS	-	Š 36
15073	Lokovina – Mlin I. na domačiji Lokovina 36	K5.46	KS	-	Š 38
247/01	Paka pri Velenju – Gospodarsko poslopje na domačiji Paka pri Velenju 62	K5.18	KD		Š 26
248/01	Paški Kozjak – Gospodarsko poslopje na domačiji Paški Kozjak 34	K5.19	KS	-	Š 26
249/01	Paški Kozjak – Domačija Paški Kozjak 56	K5.20	KD		Š 27
250/01	Plešivec – Kašča na domačiji plešivec 22	K5.21	KS	-	Š 15
251/01	Plešivec – Kozolec na domačiji Plešivec 31	K5.22	KS	-	Š 14
252/01	Podkraj pri Velenju – Domačija Podkraj pri Velenju 30	K5.23	KD		Š 34
253/01	Podkraj pri Velenju – Kovačija na domačiji Podkraj pri Velenju 30	K5.24	KS	-	Š 34
254/01	Podkraj pri Velenju – Kozolec na domačiji Podkraj pri Velenju 30	K5.25	KS	-	Š 34
255/01	Podkraj pri Velenju – Sušilnica na domačiji Podkraj pri Velenju 30	K5.26	KD		Š 34
256/01	Podkraj pri Velenju – Domačija Podkraj pri Velenju 34	K5.27	KD		Š 34
257/01	Podkraj pri Velenju – Županova klet	K5.28	KD		Š 34
258/01	Podkraj pri Velenju – Hiša Podkraj pri Velenju 35	K5.29	KD		Š 34
259/01	Podkraj pri Velenju – Klet pri hiši Podkraj pri Velenju 38 A	K5.30	KD		Š 34
260/01	Podkraj pri Velenju – Kašča na domačiji Podkraj pri Velenju 46 A	K5.31	KS	-	Š 34

261/01	Prelska – Gospodarsko poslopje na domačiji Prelska 5	K5.32	KD		Š 47
262/01	Prelska – Hiša Prelska 42	K5.33	KS	-	Š 47
263/01	Škale – Domačija Škale 21	K5.34	KD		Š 24
264/01	Škale – Hiša Škale 60	K5.35	KD		Š 24
265/01	Škale – Gospodarsko poslopje na domačiji Škale 61	K5.36	KS	-	Š 24
266/01	Škale – Kozolec na domačiji Škale 61	K5.37	KS	-	Š 24
267/01	Škalske Cirkovce – Hiša Škalske Cirkovce 9	K5.38	KD		Š 25
268/01	Škalske Cirkovce – Hiša Škalske Cirkovce 10	K5.39	KD		Š 15
11916	Šmartinske Cirkovce – Hiša Šmartinske Cirkovce 8	K5.40	KD		Š 16
269/01	Vinska gora – Domačija Vinska gora 7	K5.41	KD		Š 37
270/01	Vinska gora – Hiša Vinska gora 23	K5.42	KD		Š 37
271/01	Vinska gora – Kozolec na domačiji Vinska gora 23	K5.43	KS	-	Š 37
272/01	Vinska gora – Domačija Vinska gora 24	K5.44	KD		Š 36, 37
10888	Velenje – Hiša Šalek 25	K5.45	KS	6	Š 35

Memorialna dediščina

49/01	Arnače – Nagrobni spomenik Mihaelu Vošnjaku	K6.16	KS	4	Š 45
991	Graška gora – Spomenik NOB pod Hribarskim vrhom	K6.01	KS	4	Š 4
4407	Graška gora – Spomenik NOB pod Metulovim vrhom	K6.02	KKS	4	Š 15
4406	Grmada nad Plešivcem – Spominsko znamenje prvemu štajerskemu bataljonu	K6.03	KS	4	Š 14
4411	Hrastovec – Grobišče borcev NOB	K6.04	KS	4	Š 25
4410	Hrastovec – Spomenik borcem NOB	K6.05	KS	4	Š 25
4409	Paka pri Velenju – Grob Ludvika Blagotinška	K6.06	KS	4	Š 26
4408	Paka pri Velenju – Spominsko znamenje preboju XIV. Divizije	K6.07	KS	4	Š 26
4405	Plešivec – Grobišče borcev in žrtev NOB	K6.08	KS	4	Š 14
4403	Podkraj pri Velenju – Grobnica borcev XIV. Divizije	K6.09	KS	4	Š 34
4401	Podkraj pri Velenju – Grob bratov Mravljak	K6.10	KS	4	Š 34
4402	Podkraj pri Velenju – Grob Karla Destovnika – Kajuha	K6.11	KS	4	Š 34
4400	Podkraj pri Velenju – Kraj konference komunistične partije Slovenije	K6.12	KS	4	Š 33
4404	Podkraj pri Velenju – Spominsko znamenje konferenci skojevcev	K6.13	KS	4	Š 34
4380	Velenje – Grobišče talcev in borcev NOB	K6.14	KS	4	Š 35
4379	Velenje – Spominsko znamenje talcem in borcem NOB	K6.15	KS	4	Š 34
4367	Velenje – Fischerjeva grobna kapela	K6.17	KS	5	Š 35
14431	Velenje – Spomenik boju jugoslovanskih in italijanskih partizanov	K6.18	KD		Š 35
14432	Velenje – Spomenik Edvardu Kardelju	K6.19	KD		Š 35
14429	Velenje – Osrednji spomenik NOB	K6.20	KD		Š 35
14430	Velenje – Spomenik Josipu Brozu – Titu	K6.21	KD		Š 35
14428	Velenje – Doprsni kip Mihi Pintarju – Toledu	K6.22	KD		Š 35
14434	Velenje – Spominsko obeležje Mihi Pintarju – Toledu	K6.23	KD		Š 23
14433	Velenje – Spominska plošča Simonu Blatniku	K6.24	KD		Š 34

Novo evidentirane enote dediščine s temi spremembami in dopolnitvami PSPA MO Velenje 2002:

Novo evidentirane enote dediščine:

10909	Velenje – Sončni park	KD	
14292	Velenje – Stanovanjski blok Šaleška 20	KD	
228/03	Velenje – Grobna kapela Luise D Harnancour	KS	-

V starem trškem jedru Velenje so locirane naslednje enote kulturne dediščine:

210/03	Velenje – Hiša Stari trg 2	KD	
211/03	Velenje – Hiša Stari trg 11	KD	
212/03	Velenje – Hiša Stari trg 12	KD	
213/03	Velenje – Hiša Stari trg 13	KD	
214/03	Velenje – Hiša Stari trg 16	KD	
215/03	Velenje – Hiša Stari trg 18	KD	
216/03	Velenje – Hiša Stari trg 19	KD	
217/03	Velenje – Hiša Stari trg 21	KD	
218/03	Velenje – Hiša Stari trg 22	KD	
219/03	Velenje – Hiša Stari trg 23	KD	
220/03	Velenje – Hiša Stari trg 24	KD	
221/03	Velenje – Hiša Stari trg 25	KD	
222/03	Velenje – Hiša Stari trg 26	KD	
223/03	Velenje – Hiša Stari trg 32	KD	
224/03	Velenje – Hiša Ljubljanska cesta 2	KD	
225/03	Velenje – Hiša Ljubljanska cesta 3	KD	
226/03	Velenje – Hiša Ljubljanska cesta 6	KD	
227/03	Velenje – Hiša Ljubljanska cesta 8	KD	

Izbris enot dediščine

9829	Bevče – Hiša Bevče 20	K5.03	KS	6	Š 36
------	-----------------------	-------	----	---	------

5.2.5.3 Ohranjanje narave:

Pri načrtovanju posegov v prostor se upoštevajo usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo naravnih vrednot in predlaganih zavarovanih območij ter ohranjanje biotske raznovrstnosti navedeni v strokovnem gradivu »Naravovarstvene smernice za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega prostorskega plana Mestne občine Velenje - dopolnjen 2002 (Zavod RS za varstvo narave, OE Celje, št. 01-III-4/4-O-04, z dne 06. februar 2004), ki so priloga temu odloku in se hranijo na sedežu Mestne občine Velenje.

Za pripravo podrobnejših prostorskih izvedbenih aktov je potrebno pridobiti podrobnejše naravovarstvene smernice, v katerih bodo določene konkretne varstvene usmeritve in pogoji za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Pred začetkom izdelovanja projekta za izdajo gradbenega dovoljenja je treba pridobiti naravovarstvene pogoje, k projektnim rešitvam pa tudi naravovarstveno soglasje, in sicer za tista območja oziroma za tiste vrste posegov, za katere je to v naravovarstvenih smernicah določeno (105. člen ZON). Naravovarstvene pogoje in naravovarstveno soglasje izda Ministrstvo za okolje, prostor in energijo.

Evidentiranih je 33 naravnih vrednot. Eno območje je predlagano, da se zavarujejo kot naravni rezervat, za osem objektov se predvideva zavarovanje kot naravni spomenik, za ostale naravne vrednote pa so predvideni drugi ukrepi varstva - pogodba o varstvu, pogodba o skrbništvu.

Kot obvezno izhodišče dolgoročnega plana Republike Slovenije je opredeljeno območje predlaganega naravnega spomenika: Velunja peč, št. ORI 342 .

EV. ŠT.	IME	ZVRST	STATUS
342	Velunja peč	geomorf	NVDP, pNS, ORI
6110	Škale – rudiške ugreznine	ekos	NVLP, pNR
5688	Paka – rastišče trilistne valdštajnije 1	bot	NVDP, pNS
6111	Paka – rastišče trilistne valdštajnije 2	bot	NVDP, pNS
5949	Hlišev dren	drev	NVDP, pNS
5948	Deberške bukve	drev	NVLP, pNS
5699	Pekel – soteska Bruškovega potoka	geomorf, hidr	NVLP, pNS
5729	Arnejcev slap	geomorf, hidr	NVLP, pNS
5689	Vranja peč	geomorfp, geomorf	NVLP, pNS
5719	Velunja peč 1	geomorfp	NVLP
5720	Velunja peč 2	geomorfp	NVLP
5721	Velunja peč 3	geomorfp	NVLP
5722	Velunja peč 4	geomorfp	NVLP
5741	Ložnica - slap	geomorf, hidr	NVLP
5751	Paška jama	geomorfp	NVLP
5930	Medveške lipe	drev	NVLP
5996	Bohova luknja	geomorfp	NVLP
739	Gonžarjeva peč	geomorf	NVLP
740	Temnjaški vrelec	hidr	NVLP
5683	Osrečnikova Zvoninca	geomorfp	NVLP
5687	Lopatnik pri Velenju – lipa	drev	NVLP
5692	Štrausova luknja	geomorfp	NVLP
5694	Ovčja jama	geomorfp	NVLP
5695	Turniškova jama	geomorfp	NVLP
5696	Sopota - soteska pri Velenju	geomorf, hidr	NVLP
5698	Huda luknja	geomorfp	NVLP
5733	Bruškov potok - slap	geomorf, hidr	NVLP
5669	Ložnica - vodotok na Ponikovskem krasu	hidr, ekos	NVLP
5746	Plakopec	geomorf	NVLP
209	Paka	hidr	NVLP

Novo evidentirane naravne vrednote s temi spremembami in dopolnitvami PSPA MO Velenje 2002:

ŠT.	IME	ZVRST	STATUS
1.	Trnava s pritoki	hidr, ekos	npNVLP, pNS
2.	Ljubela	hidr	npNVLP, pNS
3.	Črni potok	hidr	npNVLP, pNS

Pojasnilo k tabeli:

- **EV. ŠT.** - evidenčna številka naravne vrednote iz predloga Registra naravnih vrednot;
- **IME** - ime naravne vrednote;
- **STATUS**, in sicer:
  - **NVDP** - naravna vrednota državnega pomena,
  - **NVLP** - naravna vrednota lokalnega pomena,
  - **npNVLP** - novo predlagana naravna vrednota lokalnega pomena,
  - **pNS, pNR** - predlog za zavarovanje (naravni spomenik, naravni rezervat)
  - **ORI** - obvezno republiško izhodišče,

Z vidika biotske raznovrstnosti se ohranja dve ekološko pomembni območji (EPO) in habitatne tipe, za katera so v naravovarstvenih smernicah podane varstvene in razvojne usmeritve:

- EPO 11500 Ponikva - Movžanka - Huda Luknja - Paški Kozjak - Konjiška gora,
- EPO 18200 Škale – rudniške ugreznine.

5.2.6. Ureditvena območja naselij

S prostorskimi sestavinami planskih aktov MO Velenje so določena ureditvena območja vsem naseljem v občini z namenom, da se vsa poselitve, razen izjem, ki so določene z zakonom, usmerja na ta območja. Ureditvena območja so območja zazidanih in nezazidanih strnjjenih stavbnih zemljišč, ki so določena za graditev objektov in naprav, območja, ki so dolgoročno predvidena za razširitev stavbnih zemljišč in območja, ki se jim ohrani primarno namensko rabo, vendar jo je treba podrejeti zahtevam poselitve. Te so v zvezi z rekreacijo na prostem in varovanjem kvalitetnih bivalnih in delovnih pogojev ter v zvezi s preprečevanjem naravnih in drugih nesreč ali zmanjševanjem oziroma odpravljanjem posledic teh nevarnosti (varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim pomenom, bregovi Pake, kmetijske površine za ljubiteljsko obdelovanje, ipd).

Ureditveno območje občinskega in regionalnega središča - mesta Velenje v velikosti okrog 1.373 ha se ureja na osnovi izhodišč iz urbanističnih zasnov. V ureditvenem območju UZ prebiva okrog 85 % prebivalcev MO Velenje. Ureditveno območje je na severozahodnem delu omejeno s pridobivalnim prostorom premogovnika, kar onemogoča širitev naselja v tej smeri. Na vzhodni strani je območje omejeno s traso magistralnega plinovoda in njegovim varstvenim pasom. Znotraj ureditvenega območja mesta Velenje je nekaj manjših območij kvalitetnih kmetijskih površin, ki so potencialno pomembna za dolgoročnejši razvoj naselja. Ta območja so predlagana za izjem iz varovanja ter predvidena za priključitev v funkcionalno zaokroženo ureditveno območje občinskega središča, zlasti območje intenzivnega sadovnjaka (območje urejanja S4/28), ki je predvideno za strnjeno stanovanjsko gradnjo.

»Ureditvena območja ostalih naselij (skupaj 56) zavzemajo skupaj 470ha, v njih pa prebiva po oceni okrog 22% (okrog 7130 prebivalcev) celotne občinske populacije.

Tabela 5.1 Ureditvena območja v Mestni občini Velenje:

zap. št.	evid. št.	ime u.o. naselja	zap. št.	evid. št.	ime u.o. naselja
1	1	Bevče	27	27	Paka – 1
2	2	Cirkovce – 1	28	28	Paka – 2
3	3	Cirkovce – 2	29	29	Paka – 3
4	4	Cirkovce – 3	30	30	Paški Kozjak – 1
5	5	Janškovo selo	31	31	Paški Kozjak – 2
6	6	Kavče	32	32	Paški Kozjak – 3
7	7	Laze – 1	33	33	Plešivec – 1
8	8	Laze – 2	34	34	Plešivec – 2
9	9	Lipje – 1	35	35	Plešivec – 3

10	10	Lipje – 2	36	36	Plešivec – 4
11	11	Lipje – 3	37	37	Podgorje
12	12	Lipje – 4	38	38	Podkoželj
13	13	Lipje – 5	39	39	Podkraj
14	14	Lipje – 6	40	40	Prelska
15	15	Lipje – 7	41	41	Silova – 1
16	16	Ložnica	42	42	Silova – 2
17	17	Loke – 1	43	43	Silova – 3
18	18	Loke – 2	44	44	Tajna – 1
19	19	Loke – 3	45	46	Velenje
20	20	Loke – 4	46	47	Vinska Gora – 1
21	21	Lopatnik	47	48	Vinska Gora – 2
22	22	Lubela	48	49	Zabrdo
23	23	Šentilj	49	50	Lopatnik – 2
24	24	Škale – 1	50	51	Prelska – 2
25	25	Škale – 2	51	52	Vinska Gora – 3
26	26	Škale – Hrastovec	52	54	Šenbric

»S spremembami in dopolnitvami PSPA MO Velenje 2009 sta določeni še dve novi ureditveni območji naselij in sicer:

Tabela 5.1a: Nova ureditvena območja naselij v Mestni občini Velenje:

zap. št.	evid. št.	ime u.o. naselja
53	55	Kavče - 2
54	56	Prelska - 3

Razpršena gradnja ni vključena v ureditvena območja naselij, temveč bo na osnovi ugotovljenih stavbnih zemljišč (funkcionalna zemljišča) dovoljena širitev - dopolnilna gradnja. V opredeljenih območjih stavbnih zemljišč izven ureditvenih območij naselij prebiva okrog 5 % občinske populacije.

5.2.7. Druge površine znotraj ureditvenih območij naselij

5.2.7.1. Območja počitniških hiš

V občini je več območij počitniških hiš: Trebeliško (znotraj UZ mesta Velenje), Paka – Lopatnik, Paka - nad Loko in Paški Kozjak.

Novih območij za gradnjo počitniških hiš ni opredeljenih. Tovrstna gradnja bo usmerjana v mešana naselja, ob ustrezni arhitektonsko urbanistični zasnovi teh območij.

5.2.7.2. Deponija komunalnih odpadkov

V MO Velenje je urejena sanitarna deponija komunalnih odpadkov v velikosti 29,6 ha (sedanji obseg 24,7 ha, predvidena širitev 4,9 ha) znotraj ureditvenega območja mesta Velenje. Na deponiji je organizirano nadzorovano odlaganje odpadkov iz treh občin (MO Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki). V okviru določenih meja deponije je zagotovljeno odlaganje komunalnih odpadkov okvirno še do leta 2005.

Ravnanje z odpadki v MO Velenje bo dolgoročno potekalo skladno z izdelanim projektom RO 2000, ki daje strateške usmeritve za ravnanje z odpadki po letu 2000.

V dolgoročnem obdobju je za nemoteno odlaganje odpadkov, v okviru zakonskih predpisov o izvajanju monitoringa in obratnega dovoljenja za odlaganje odpadkov, predvideno: odkup zemljišč in razširitev odlagališča, rekultivacija odlagališča in hortikultura ureditev, zaključna izvedba ograje in izgradnja

sistema za varovanje ter razsvetljava, izgradnja sistema za izkoriščanje deponijskega plina ter sanacija sistema izcednih in zalednih vod.

5.2.7.3. Deponija premoga

Območje deponije premoga, ki sega tudi v prostor sosednje občine Šoštanj, leži v celoti znotraj pridobivalnega prostora, obenem tudi znotraj ureditvenega območja mesta Velenje (območje UZ). Območje zavzema okrog 18,5 ha ter zadošča za sedanji obseg in način pridobivanja lignita v Premogovniku Velenje.

5.2.7.4. Območja čistilnih naprav

Gradnja čistilnih naprav za komunalne odplake manjših naselij je ostala nerealizirana in se prenaša v naslednje obdobje. Poleg centralne čistilne naprave (v občini Šoštanj) deluje tudi industrijska čistilna naprava za potrebe proizvodnje v Gorenju Velenje.

Za sanacijo vodotokov ter podtalja v občinskem prostoru je predvidena izgradnja čistilnih naprav predvsem za vsa večja ureditvena območja naselij Cirkovce, Bevče, Kavče, Laze, Paka, Plešivec, Šentilj, Škale in Vinska gora. Število, lokacije ter kapacitete in vrste čistilnih naprav bodo opredeljene in izvedene na osnovi predhodno izdelanih študij.

Na območju razpršene gradnje je obvezno skupno reševanje odplak. Obvezna je izgradnja skupnih, manjših, lokalnih čistilnih naprav za kar so zadolženi lastniki obstoječih objektov ter investitorji novih objektov. Vrsta čistilne naprave (mehanska, rastlinska in druge), lokacija ter rok izgradnje morajo biti opredeljeni ob upoštevanju namembnosti objektov, kjer nastajajo odplake, ter pogojev in omejitev, ki izhajajo iz prostora, kje so locirani obstoječi objekti oziroma bodo locirani načrtovani objekti. Obveznost izgradnje skupnih, manjših, lokalnih čistilnih naprav mora biti opredeljena za obstoječe objekte v postopku pridobivanja uporabnih dovoljenj ali dovoljenj za posege na obstoječih objektih (adaptacije, rekonstrukcije, dozidave in nadzidave), za načrtovane objekte pa v postopku pridobivanja dovoljenj za gradnjo (lokacijsko in gradbeno dovoljenje).

5.2.8. Območja večjih infrastrukturnih objektov in drugih ureditev

5.2.8.1. Plinovod

Za obstoječi magistralni plinovod Podlog - Ravne (R 24) sta določena ožji nadzorovani pas (v širini 2 x 30m po vsej dolžini trase) ter širši nadzorovani pas (2 x 250m po vsej dolžini trase).

Za traso priključnega cevovoda na obstoječi magistralni plinovod iz smeri Velenje proti naselju Gorenje v občini Šmartno ob Paki se varuje okvirni koridor (smer). Za poseg v prostor je potrebno predhodno izdelati ustrezne strokovne podlage.

5.2.8.2. Infrastrukturni koridor reke Pake

Zaradi izjemnih prostorskih pogojev varujemo infrastrukturni koridor Paka oziroma površine, namenjene predvidenim ali zasnovanim regulacijam, magistralnim in občinskim komunalnim objektom in napravam posebnega pomena.

5.2.8.3. Koridor opuščene železniške proge

Varujejo se ohranjeni deli trase opuščene železniške proge od občinske meje z Občino Mislinja do meje ureditvenega območja mesta Velenje.

5.2.8.4. Koridorji elektroenergetskih omrežij

Daljnovidom, vključenim v sistem elektroenergetskega omrežja, so določeni koridorji oziroma urbanistične širine daljnovodov glede na napetostni nivo:

za 110 kV 30m (2 x 15m)
za 220 kV 40m (2 x 20m)
za 400 kV 50m (2 x 25m).

Za vsak poseg v koridorje obstoječih in predvidenih daljnovodov je potrebno pridobiti pisno soglasje izvajalca gospodarske javne službe – prenos električne energije.

V koridorjih elektroprenosnega omrežja je potrebno za vse posege (novogradnje, nadzidave, dozidave, legalizacije) na objektih, ki so namenjeni za stalno ali občasno bivanje, na pomožnih objektih in na objektih, ki so namenjeni za rekreacijo, predložiti dokazilo pooblaščenih organizacij, da niso prekoračene s predpisi določene mejne vrednosti elektromagnetnega polja.

5.2.9. Območja za rekreacijo v naravnem okolju

5.2.9.1. Območja za rekreacijo v naravnem okolju

Športno rekreacijska območja se večinoma nahajajo znotraj ureditvenega območja mesta Velenje (rekreacijsko območje ob Velenjskem in Škalskem jezeru, območje športnih stadionov, rekreacijsko območje Trebeliško s specifičnimi dejavnostmi, dve manjši območji v Pesju, športno območje sedanje smučarske skakalnice ob Velenjskem gradu, ter območji predvidenih ureditev za športno rekreacijske namene pod vilo Herberstein in vzhodno od stanovanjskega območja v Gorici), v širšem občinskem prostoru pa so predvsem gozdovi s sprehajalnimi potmi v okolici mesta Velenje, gozdne površine Graške gore, Plešivca, Cirkovc, Paškega Kozjaka ter velikega in Malega Kozlja.

5.2.9.2. Javne urejene zelene površine

Večje javne urejene površine so predvsem v mestu Velenje: centralni mestni park (Sončni park), za katerega je predvidena sanacija, osrednje mestne parkovne površine Titovega trga in vzdolž reke Pake, neposredna okolica Velenjskega gradu, predvidena parkovna ureditve opuščene pokopališča Šmartno – Velenje. Pomemben delež zelenih površin v mestu predstavljajo zelenice in igrišča v sklopu stanovanjskih in drugih območij. Potrebno bo zaščititi zelenice pri večstanovanjskih (blokovnih) objektih pred nadaljnjim zmanjševanjem, zaradi izvedbe parkirnih prostorov. Normative zelenih površin bo potrebno zagotoviti tudi pri prenovi in rekonstrukciji strnjenih zazidalnih delov mesta Velenje.

5.2.10. Območja obveznih sanacij

5.2.10.1 Območja odkopavanj mineralnih surovin (območja kamnolomov)

Sorazmerno velike odkopne površine dveh kamnolomov in predvidene širitve, pretežno v gozdove slabše kvalitete, ne predstavljajo zaradi geološke stabilnosti večje ekološke nevarnosti, vendar njihovi vplivi niso zanemarljivi. Sanacijske ukrepe je potrebno izvajati že v času pridobivanja v obeh kamnolomih Selo in Paka.

5.2.10.2. Območja plazov (drsenje zemlje) in območja povečane erozije

Območja plazov bodo nadzorovana in po potrebi z ustreznimi ukrepi sanirana. Občutljiva območja, ki so pod vplivom erodibilnih procesov (Kavče, Laze, Prelska, Podkraj, Vinska Gora), bodo varovana predvsem s pravilnimi načrtovalskimi ukrepi in s preprečevanjem nenačrtnih posegov v prostor.

5.2.10.3. Onesnaženost zraka, tal in voda

V Mestni občini Velenje sta sprejeta sanacijska programa za varstvo zraka in varstvo voda, predviden pa je sprejem sanacijskega programa za varstvo tal. V vseh treh sanacijskih programih so opredeljeni cilji in ukrepi za sanacijo okolja po posameznih področjih, ki se že uvajajo.

MO Velenje ima že vzpostavljen ekološki monitoring za zrak v občini, ki ga je potrebno še dograjevati in posodabljati.

Paka in njeni pritoki so hitro tekoče vode z velikim nihanjem v pretočnih količinah tako, da se kvaliteta spreminja. Paka je na predelu MO Velenje uvrščena v II. - III. razred kakovosti in je zanjo dolgoročno predvidena sanacija ter uvrstitev v višji razred kakovosti. Manjši vodotoki so delno kontrolirani in so pretežno v I. do II. razredu kakovosti z občasnimi padci kvalitete. Predvidene so dodatne meritve onesnaženosti vseh vodotokov v prostoru MO Velenje.

5.2.10.4. Območja prekomernega hrupa

Prekomerni hrup povzročajo občasne eksplozije v kamnolomih Paka in Selo. Konstanten, občasno prekomeren hrup povzročajo objekti transporta, železnice in ceste na območju pridobivalnega prostora premogovnika, v bližini naselja Pesje. Hrup ob cestah nikjer ne presega kritičnega nivoja, je pa pogosto presežen maksimalno dovoljen nivo. Na območjih prekomernega hrupa so in bodo s prostorskimi izvedbenimi akti opredeljeni sanacijski ukrepi (protihrupni zidovi, nasipi, zasaditve).

5.2.11 Območja za zaščito pred naravnimi in drugimi nesrečami

Vsa območja za zaščito pred naravnimi in drugimi nesrečami so prikazana na grafični prilogi 11 kartografskega dela plana in so obvezna. Območja za zaščito in reševanje so natančno opredeljena v občinskem načrtu obrambe in zaščite.

5.3. URBANISTIČNA ZASNOVA MESTA VELENJE - programske usmeritve

Urbanistična zasnova mesta Velenje določa za ureditveno območje mesta Velenje usmeritve za razvoj naselja in dejavnosti v prostoru, podrobnejšo zasnovo organizacije dejavnosti in namensko rabo prostora ter usmeritve za urejanje območij s prostorskimi izvedbenimi akti.

Urbanistično oblikovalske usmeritve, usmeritve za varstvo naravne in kulturne dediščine ter varstvo okolja so za posamezna območja urejanja opredeljena s prostorskimi izvedbenimi akti.

5.3.1. Izhodišča za urejanje

Ureditveno območje urbanistične zasnove mesta Velenje zajema prostorsko in funkcionalno zaključeno območje mesta Velenje. Gospodarsko, zaposlitveno, oskrbovalno, upravno in kulturno središče občinskega in regionalnega pomena leži na vzhodnem, nižinskem robu Šaleške doline; na severu in vzhodu mestni prostor omejujejo skrajni odrastki Karavank z Lubelo (795 m), Vodemlo (780 m), Stropnico (868 m) in Paškim Kozjakom, na zahodu meji na pridobivalni prostor premogovnika, na jugu pa ga obdaja Ložniško gričevje (Veliko Gradišče 587 m, Veliko Koželj 590 m). Skozi mesto teče reka Paka, ki tu dobi leve pritoke (Trebušnico, Veriželj, Slatino). Ureditveno območje urbanističnih zasnov mesta Velenje meri okrog 1.374 ha.

Dolgoročne usmeritve za razvoj mesta Velenje so naslednje:

- Ocene sprejemljivosti prostora dopuščajo povečanje števila prebivalcev za okrog 3000 oziroma na ocenjeno skupno število okrog 29.800 prebivalcev v ureditvenem območju mesta Velenje.
- Racionalna in optimalna raba prostora znotraj ureditvenega območja mesta Velenje s prenovo posameznih območij, dopolnilno gradnjo znotraj še nezazidanih območij ter delno širitvijo površin za poselitve na območje Stare vasi, Sela in sadovnjaka južno od vile Herberstein, območje »Lipa« na Gorici in območje Trebuša – vzhod.
- Razvijanje vloge mesta Velenje kot središče občinskega in regionalnega pomena ob vzporedni krepitvi vloge naselja kot turistično rekreacijskega središča s poudarjenim razvojem oskrbnih, storitvenih, izobraževalnih, družbenih in turističnih dejavnosti znotraj obstoječega ureditvenega območja in predvidenih širitev. Predvidena je širitev oskrbno storitvenih dejavnosti na območja v

Trebušah in v Selu, turistično rekreacijske dejavnosti pa se bodo širile predvsem na širše območje rekultiviranih površin okrog obeh jezer (Velenjskega in Škalskega jezera).

- Nadaljevanje prenove in oživljanja starega trškega jedra Velenja in starega Šaleka.
- Prenova, zapolnitve, in optimalna raba obstoječih površin za stanovanja ter uravnotežena širitev stanovanjske gradnje na za to načrtovane površine na območju centralnih predelov mesta Velenje in ostalih območjih individualne stanovanjske gradnje (Gorica, Konovo, Pesje, Podkraj, Stara vas, Straža, Šmartno, Za gradom in Šaleka).
- Prenova obstoječih proizvodnih con, predvsem s prehajanjem na proizvodne postopke, ki so za okolje manj moteči, ter s prenovo gradbenega fonda in preurejanjem obstoječih zunanjih površin znotraj proizvodnih območij (v Selu P4/1). Razširitev obstoječega proizvodnega območja P4/4 (IC Gorenje) v smeri proti zahodu.
Prenova obstoječih proizvodnih con, kjer se opušča proizvodnja zaradi neracionalnosti, ter opredeljevanje teh območij za prednostno obrtno proizvodnjo z drobnejšo zazidalno strukturo na območju Stare vasi, severno od železnice (P4/3 in M4/3).
- Prenova in razširitev območij za šport in rekreacijo na predelu Starega jaška (M4/2), kjer pa je predviden tudi razvoj izobraževalnih in muzejskih dejavnosti.
- Ohranitev sedanjih in urejanje novih zelenih površin in mestnih gozdov s poudarkom na zaščitni in oblikovno krajinski funkciji zelenja v mestu: mestni park (R4/7), stadion (R4/2), igrišče in območje za rekreacijo ob Šaleški cesti (R4/8a in b), območje Velenjskega gradu (R4/6a in b).
- Sanacija prometnega omrežja v naselju s preusmerjanjem tranzitnega prometa izven centralnih predelov naselja z izvedbo nadomestnih cest oziroma poveznih cest:
  - nadomestna cesta za razbremenitev prometa skozi mestno jedro Velenja v dveh variantah (po vzhodnem obrobju ureditvenega območja mesta Velenje v povezavi na Goriško cesto ali tunnelska povezava pod hribom, na katerem je locirana vila Herberstein). Možne so tudi druge trase obvoznice državne ceste G1 – 4, ki jih je potrebno predhodno strokovno proučiti, te pa morajo biti usklajene z Ministrstvom za promet in zveze RS – Direkcija Republike Slovenije za ceste.
  - gradnja povezne ceste Cesto Simona Blatnika in Partizansko cesto na zahodnem delu ureditvenega območja mesta Velenje, s podvozom pod železniško progo, kot zaključek mestnega ringa.Sanacija celotne glavne prometne cestne mreže v centralnih predelih mesta Velenje ter zagotovitev zadostnega števila parkirnih površin.
- Izboljšanje in dograditev peš povezav in kolesarskih poti med posameznimi deli mesta; urejanje sprehajalnih poti v območjih, ki so prednostno opredeljena kot rekreacijsko turistična.
- Sanacija in nadaljnje urejanje komunalne in energetske infrastrukture ter infrastrukture zvez ob upoštevanju ekoloških sanacij in varovanj.
- Podrejanje vseh posegov pogojem varovanja okolja ter sanaciji obstoječih virov onesnaževanja in motenj v okolju.

5.3.2. Zasnova organizacije dejavnosti v prostoru

Stanovanja:

Gradnja večstanovanjskih objektov je načrtovana v območjih centralnih predelov mesta Velenje kot zapolnitev obstoječe gradbene strukture, kar je opredeljeno z veljavnim Ureditvenim načrtom za centralne predele. Večji kompleks večstanovanjske gradnje je predviden na območju Sela, kjer je predvidena izdelava zazidalnega načrta.

Na območju Gorice je predvidena manjšestvilna večstanovanjska gradnja objektov kot zapolnitev prostih površin na tem območju.

Gradnja individualnih stanovanjskih objektov bo potekala v opredeljenih območjih za stanovanjsko gradnjo, v prvi fazi predvsem na zemljiščih, ki so z sprejetimi prostorskimi izvedbenimi akti opredeljena za gradnjo, ter je lastništvo nad njimi možno pridobiti.

V ureditvenem območju so za nekatera zemljišča že sprejeti PIA vendar MO Velenje dosedaj ni mogla pridobiti zemljišča zaradi nepripravljenosti lastnikov za prodajo, zaradi denacionalizacijskih postopkov ter zaradi obveznosti pridobitve nadomestni kmetijskih zemljišč za lastnike kmetij, ki so še prisotne v ureditvenem območju. Zato se, na osnovi danih možnosti za pridobitev zemljišč, individualna gradnja preusmerja predvsem v novo opredeljena območja urejanja v krajevni skupnosti Vinska Gora in ureditvena območja večjih naselij (izven ureditvenega območja mesta Velenje).

Idealen prostor (tako z vidika dostopnosti, bližine centra Velenja ter ne nazadnje obstoječe kompletne komunalne infrastrukture) za individualno strnjeno stanovanjsko gradnjo je območje urejanja S4/28, ki je sedaj v naravi intenzivni sadovnjak. Usmeritve za poselitev v tem območju urejanja so podane in utemeljene v strokovnih podlagah št. 031/99 – Arhena. Nadomestni prostor za prestavitev intenzivnega sadovnjaka je mogoče zagotoviti na območju pridobivalnega prostora premogovnika Velenje, severno od obeh jezer, kjer prostorski pogoji niso ustrezni za gradnjo objektov, so pa idealni za tovrstno kmetijsko pridelavo.

S temi spremembami in dopolnitvami PSPA MO Velenje 2002 so določena, za individualno usmerjeno stanovanjsko gradnjo, še tri nova območja urejanja (S4/29 - Šalek I., S4/30 – Šalek II. in S4/31 – Za gradom I.). Del novega območja urejanja S4/29 – Šalek I. predstavlja tudi manjšo razširitev ureditvenega območja urbanističnih zasnov mesta Velenje.

»S spremembami in dopolnitvami PSPA MO Velenje 2009 je s spremembami mej med območji urejanja določenih več razširitev območij za usmerjeno stanovanjsko gradnjo (S4/9a, S4/9b, S4/1, S4/4, S4/21, S4/27 in S4/30). Del območja urejanja S4/30 predstavlja tudi manjšo razširitev ureditvenega območja urbanističnih zasnov mesta Velenje.«

Znaten delež individualne stanovanjske gradnje je predviden z zapolnitvami in prenovo v okviru obstoječih stanovanjskih območij s posebnim poudarkom na izboljšanju kvalitete bivanja v mestnem okolju.

Oskrbne, storitvene in družbene dejavnosti (centralne dejavnosti):

Razvoj centralnih dejavnosti bo potekal znotraj obstoječih območij centralnih dejavnosti s poudarkom na ohranjanju identitete urbanistično arhitekturne zasnove mesta Velenje kot mesta moderne.

Proizvodne dejavnosti:

Obstoječa območja proizvodnih dejavnosti sestavljajo trije kompleksi:

- območje Premogovnika Velenje z logističnimi dejavnostmi (območja urejanja P4/5, P4/6 a in b) na zahodnem delu ureditvenega območja mesta,
- območje industrijske cone Gorenje s spremljajočimi proizvodnimi dejavnostmi (območji urejanja P4/3 in P4/4) v osrednjem zahodnem delu,
- območje gradbenih dejavnosti v Selu – Vegrad (območji urejanja P4/1 in P4/2) na severovzhodnem obrobju mesta.

Na teh območjih je predvidena prenova obstoječih objektov in površin z uvajanjem novih, za okolje sprejemljivejših tehnologij.

Novo predvideno območje za proizvodne dejavnosti je na zahodnem delu industrijske cone Gorenje (P4/4) za širitev proizvodnih dejavnosti Gorenja.

Ta opredeljena območja dolgoročno zadoščajo za razvoj proizvodnih dejavnosti.

Obrtno proizvodne dejavnosti:

Za obstoječa območja obrtno proizvodnih dejavnosti (to so praviloma območja urejanja z oznako M) je opredeljena možnost prenove obstoječih objektov in obrtnih dejavnosti ter zapolnilne gradnje na še nezazidanih parcelah, pri čemer je potrebno upoštevati izključitev morebitnih negativnih vplivov na okolje.

Rekreacijsko turistične dejavnosti:

Poleg razvijanja centralnih dejavnosti je eden najpomembnejših elementov za razvoj mesta Velenje opredeljeno dograjevanje in urejanje območij ter razširitev območij za turizem in rekreacijo. Kot najpomembnejše je predvidena dokončna ureditev turistično rekreacijskega območja okrog obeh jezer (Velenjsko in Škalsko), ki ponuja možnosti za razvijanje raznolike turistično rekreacijske ponudbe. Ob tem pa je potrebno ohraniti obstoječe zelene površine znotraj centralnih predelov mesta Velenje, ki svojo zasnovno dajejo mestu pečat zelenega mesta. Ostala območja za rekreacijo izven UZ mesta Velenje so razvidne iz grafičnih prilog (planinarjenje, pohodništvo, ostala rekreacija).

Zelene površine:

Vse zelene površine ter mestni gozdovi (17 območij urejanja z oznako G) morajo načeloma ohranjati svojo namembnost ter na njih ni predvidena gradnja; enako velja za ves obvodni prostor ob reki Paki.

Za površine parkovnega značaja je predvidena sanacija. Pri urejanju zelenih površin je potrebno poudarjati njihovo vizualno, razmejitveno, označevalsko ter bivalno estetsko vlogo v prostoru.

5.3.3. Zasnova namenske rabe prostora:

Ureditveno območje mesta Velenje je opredeljeno kot območje stavbnih zemljišč razen tistih območij, ki so opredeljena kot gozdna zemljišča in kmetijska zemljišča. Zaščita gozdov je opredeljena posebnima odlokoma (Odlok o razglasitvi gozdov za trajno varovalne gozdove v občini Velenje, Uradni vestnik občine Velenje št.2/85, in Odlok o razglasitvi gozdov s posebnim namenom, Uradni vestnik občine Velenje št.2/85), zaščita kmetijskih zemljišč znotraj ureditvenega območja mesta Velenje pa z veljavnimi prostorskimi izvedbenimi akti.

»Tabela 6: Pregled površin ureditvenega območja UZ mesta Velenje po pretežni namembnosti:

OBM. oznaka	UREJ: število	PREVLADUJOČA NAMEMBNOST:	velikost v ha		
			obst.	sprem.	planirano
S	35	OBMOČJA ZA STANOVANJA	339,51	+ 4,08	343,59
C	8	OBMOČJA ZA CENTRALNE DEJAVNOSTI NASELJA	47,16	-	47,16
M	12	OBMOČJA MEŠANIH DEJAVNOSTI	82,40	-	82,40
P	7	OBMOČJA ZA PROIZVODNE DEJAVNOSTI	134,82	-	134,82
O	7	OBMOČJA OBRTNO PROIZVODNIH DEJAVNOSTI	35,88	-	35,88
D	4	OBMOČJA DEPONIJ, POKOPALIŠČE	58,54	-	58,54
E	2	OBMOČJA PRIDOBIVANJA KAMNA	21,26	-	21,26
R	15	OBMOČJA ZA REKREACIJSKE IN ŠPORTNE DEJAVNOSTI, ZELENE POVRŠINE	140,16	-	140,16
G	17	OBMOČJA GOZDOV (s posebnim pomenom)	432,39	- 3,99	428,40
K	4	OBMOČJA KMETIJSKE RABE	82,43	- 0,03	82,40
UREDITVENO OBMOČJE - skupaj			1.374,55	+ 0,06	1.374,61

5.3.4. Usmeritve za urejanje območij s prostorskimi izvedbenimi načrti (PIN) in prostorskimi ureditvenimi pogoji (PUP)

Posamezna območja urejanja znotraj ureditvenega območja mesta Velenje bodo urejana s PIN in PUP, ki so že izdelani in sprejeti oziroma morajo biti izdelani na osnovi usmeritev iz teh urbanističnih zasnov. Prikaz območij urejanja z vrstami prostorskih izvedbenih aktov je podan na grafični prilogi št.12 v kartografskem delu teh prostorskih sestavin.

6. OBVEZNA IZHODIŠČA DRŽAVNEGA - REPUBLIŠKEGA DOLGOROČNEGA PLANA IN PROSTORSKIH SESTAVIN PLANSKIH AKTOV MO VELENJE

Dolgoročni plan opredeljuje nekatere sestavine kot obvezno izhodišče za pripravo in oblikovanje strokovnih podlag za posege v prostor. Obvezne so tiste sestavine, ki po svoji naravi zahtevajo trdnejšo dolgoročno opredelitev, ker bi v nasprotnem primeru bilo onemogočeno ali vsaj močno oteženo uresničevanje nekaterih dolgoročnih ciljev.

6.1. OBVEZNA IZHODIŠČA DRŽAVNEGA - REPUBLIŠKEGA DOLGOROČNEGA PLANA

Obvezna izhodišča, ki jih za območje MO Velenje določa dolgoročni plan RS za obdobje 1986 - 2000, so:

- zasnova kmetijskih zemljišč (najboljša kmetijska zemljišča, trajno namenjena kmetijski proizvodnji)
- zasnova gozdov (varovalni gozdovi)
- zasnova rudnin (energetske rudnine)
- zasnova varstva naravnih vrednot
- zasnova varstva kulturne dediščine
- zasnova sanacij naravnih virov (onesnaženi vodotoki)
- zasnova urbanega omrežja
- zasnova cestnega omrežja (regionalne ceste)
- zasnova železniškega omrežja (II. glavne železniške proge)
- zasnova elektroenergetskega omrežja, 200 kV in 110 kV daljnovodi in RTP
- zasnova plinovodnega omrežja (magistralni plinovodi)

Obvezna izhodišča dolgoročnega plana RS za obdobje 1986 - 2000 za prostor MO Velenje v letu 2002:

P	S	OBVEZNO IZHODIŠČE	SIF	ELEMENT	STANJE 2002	PLAN ETAPA	
						I.	II.
01	1	NAJBOLJŠA KMETIJSKA ZEMLJŠČA	K-11.....		X		
05	1	VAROVALNI GOZD	G-20.....		X		
15	1	RUDNINE (ENERGETSKE)		Premogovnik Velenje	X		
		KRAJINSKI PARK		Huda luknja - Paški Kozjak			X
		NARAVNI SPOMENIK		Velunja peč			X
25	1	POMEMBNEJŠI KULTURNI SPOMENIK	797	Velenje - Grad Velenje	X		
			440	Velenje – mestno jedro			X
			4336	Laze pri Arnačah – Grad Švarcenštajn			X
30	1	SANACIJA ONESNAŽENEGA VODOTOKA		Paka	X		
40		DRŽAVNA GLAVNA CESTA I. REDA	G1 - 4	Dravograd - Slovenjgradec - Velenje - Arja vas	X		
		DRŽAVNA REGIONALNA CESTA II. REDA	R2 - 425	Poljana - Črna - Šentvid - Šoštanj - Velenje	X		
			R2 - 426	Pesje - Gorenje - Letuš	X		
			R2 - 429	Višnja vas - Dobrna - Črnova	X		
		DRŽAVNA REGIONALNA CESTA III. REDA	R3 - 694	Velenje - Dobrteša vas	X		

			R3 - 696	Velenje - Škale - Graška gora - Šmiklavž	X	
40	3	2.GLAVNA PROGA		Celje - Velenje	X	
				Velenje – Slovenj Gradec		X
60	6	DV 220 kV	D 213	Podlog - Obersielach (A)	X	R
	7	DV 110 kV	D 1013	Šoštanj – Velenje	X	R
			D 1014			
			D 1015	Podlog – Šoštanj	X	
			D 1012	Velenje – Slovenj Gradec	X	R
		RTP 110/20kV		Velenje	X	
65	1	MAGISTRALNI PLINOVOD		Podlog - Avstrija		X
				Podlog - Ravne na Koroškem	X	
				odcep Velenje	X	
				Velenje - Gorenje		X

6.2. OBVEZNA IZHODIŠČA PROSTORSKIH SESTAVIN PLANSKIH AKTOV MO VELENJE

Obvezna izhodišča teh prostorskih sestavin planskih aktov MO Velenje so območja zemljišč in trase infrastrukturnih koridorjev, ki so posebnega pomena za skladen dolgoročni razvoj občine. Njihova namenska raba se načeloma ne sme spreminjati; spremembe so mogoče le pod pogoji, ki jih določa zakonodaja.

Obvezna izhodišča občinskega dolgoročnega plana so:

- zasnova gozdarstva (drugi varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim pomenom)
- zasnova vodnega gospodarstva (drugi vodni viri, primarni vodovod)
- zasnova rudnin (druge rudnine: pesek)
- zasnova naravne in kulturne dediščine (naravni spomeniki, spomeniki oblikovane narave, drugi kulturni spomeniki in območja)
- zasnova sanacije (čistilne naprave z zmogljivostjo pod 10.000E, primarni zbiralniki za tranzit odpadnih voda)
- zasnova naselij in območij za poselitev (pomembnejša lokalna središča, ureditvena območja naselij)
- zasnova energetskega omrežja (20 kV daljnovodi, razdelilne TP 20/04 kV).

Ta območja bodo zavarovana s podrobnejšimi akti, nadzorovano bo smotrno gospodarjenje s prostorom v teh območjih ter preprečevano njihovo morebitno razvrednotenje.

7. OPREDELITVE ZA URESNIČEVANJE PROSTORSKIH SESTAVIN PLANSKIH AKTOV MO VELENJE

Za uresničevanje prostorskih sestavin planskih aktov MO Velenje je odgovorna MO Velenje. Osnovni instrumenti za uresničevanje prostorskih sestavin planskih aktov bodo posebne strokovne podlage - programske zasnove, ki jih bodo MO Velenje ter drugi pristojni in zainteresirani za urejanje prostora in posege v prostor, oblikovali in sprejeli skladno z usmeritvami iz teh prostorskih sestavin in v katerih bodo konkretizirani dolgoročni cilji in naloge.

7.1. NAČINI NADALJNJEGA UREJANJA POSAMEZNIH OBMOČIJ S PROSTORSKIMI IZVEDBENIMI AKTI

Posamezna območja občine se bodo urejala po prostorskih celotah in njihovih delih.

7.1.1. Prostorski izvedbeni načrti (PIA)

Z ZAZIDALNIMI NAČRTI (ZN) se bodo urejali pomembnejši deli mesta Velenje in naselij Lubela, Škale-Hrastovec in Šentilj, kjer se na območjih zazidave prepletajo osnovne dejavnosti, manjša območja graditve s prevlado ene dejavnosti, specifični objekti in ureditve in območja, kjer je ZN izdelan, a še ni v celoti realiziran.

Z UREDITVENIMI NAČRTI (UN) se bodo urejala območja, kjer je predvidena celovita prenova, območja dopolnilnih gradenj, obnavljanje in vzdrževanje obstoječe gradbene strukture, komunalne ter prometne ureditve v območju mesta Velenje (UZ mesta Velenje) in območja, kjer so predvideni posegi v prostor, ki niso graditev, vendar predstavljajo večjo trajno spremembo prostora (območja kamnolomov v Paki in Selu).

Z LOKACIJSKIMI NAČRTI (LN) se bodo urejali posegi - gradnje infrastrukturnih objektov in naprav, kjer je posledica nova izključna raba prostora, in posegi - gradnje infrastrukturnih objektov in naprav in ureditev vplivov, kjer je posledica prekrivajoča raba v vplivnem območju objektov. LN bodo urejali posege v prostor v ureditvenih območjih ter izven njih.

7.1.2. Prostorski ureditveni pogoji (PUP)

»7.1.2.1 PUP v letu 2002«

Prostor MO Velenje, izven ureditvenega območja UZ mesta Velenje, urejajo prostorski ureditveni pogoji za posamezna prostorsko zaključena območja:

- PUP 01: Vinska gora
- PUP 02: Škale - Hrastovec,
- PUP 03: Bevče, Cirkovce, Paka in Plešivec,
- PUP 05: Kavče, Pesje in Podkraj,
- PUP 06: Arnače, Laze in Šentilj,
- PUP 07: območje Škalskega in Velenjskega jezera.

Prostor MO Velenje znotraj ureditvenega območja mesta Velenje urejajo prostorski ureditveni pogoji za posamezna prostorsko zaključena območja:

- PUP S4/6 Pesje,
- PUP S4/8 Podkraj,
- PUP S4/5 Stara vas,
- PUP S4/4 Nad Stanetovo,
- PUP S4/3a,b in G4/3c Šmartno – Velenje,
- PUP S4/1 Konovo,
- PUP S4/9a Za gradom,
- PUP 04 za dele mesta Velenje,
- PUP Gorica,
- PUP 04 za odprti prostor mesta Velenje (zeleni PUP).

»7.1.2.2 PUP v letu 2009

Na osnovi sprememb in dopolnitev PSPA MO Velenje v letu 2009 se izdelajo spremembe PUP za zemljišča, ki jih predstavljajo pobude za spremembo rabe iz Elaborata za poselitev kot podlaga za Spremembe in dopolnitve PSPA Mestne občine Velenje – dopolnitev 2009 (MOV, Urad za okolje in prostor in Urbana d.o.o. Velenje, junij 2007), pri čemer se upošteva opomba iz tč. (4) tega odloka.

Spremembe PUP se nanašajo na naselja in odprti prostor in sicer:

Tabela 7: Pregled sprememb PUP glede na ureditvena območja naselij in pobude za spremembo rabe:

u.o. naselja		POBUDE	SP za poseg
ime	ev. št.		
Bevče	1	63	-
Cirkovce - 1	2	23	Ap 279/2007-SP (ARHENA)
Kavče	6	45	-
Lipje - 5	13	61	Ap 306/2007-SP (ARHENA)

		118	Ap 287/2007-SP (ARHENA)
		16, 60, 62	-
Lipje - 7	15	37, 73, 121	-
Podgorje	37	1	-
Podkoželj	38	130	-
Velenje	46	101, 112, 125, 128	-
		102, 105	Ap 268/2007-SP (ARHENA)
Lopatnik - 2	50	126, 127	skica MOV
Šenbric	54	20	
Silova	19	85	-
odprti prostor:		3, 120	Ap 267/2007-SP (ARHENA)
		30	80910 (POTOČJE)
		7	Ap 284/2007-SP (ARHENA)
		88	Ap 283/2007-SP (ARHENA)
		59	Ap 287/2007-SP (ARHENA)
		111	28/07-SP (BIRO 2001)
		6, 10, 26, 27, 29, 35, 64, 65, 72, 78, 83, 84, 85a, 89	

7.1.2.3 Obvezna izhodišča za pripravo PUP v letu 2009

Za pripravo pogojev za projektiranje in gradnjo v spremembah PUP na zemljiščih, ki jih predstavljajo pobude navedene v tabeli 7 iz točke 7.1.2.2, je potrebno upoštevati obvezna izhodišča. Izhodišča izhajajo iz strokovnih podlag (SP) in smernic nosilcev urejanja prostora za pripravo sprememb in dopolnitev PSPA MO Velenje v letu 2009 in so njihov sestavni del. Obvezna izhodišča so naslednja:

- a) Strokovne podlage:
Za vse pobude, ki imajo izdelane SP za poseg v prostor so rešitve v SP osnova za pripravo pogojev v spremembah PUP.
- b) Gozdni prostor:
Pri pripravi pogojev v spremembah PUP za pobude: 3 (v povezavi s 120), 7, 59 (v povezavi s 118), 61, 85a, 88, 101, 126 in 127 je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 0652-2/2009 z datumom 12.08.2009 Zavoda za gozdove Slovenije.
- c) Rudnine:
Kot pogoj v spremembah PUP za pobudi 125 in 128 je potrebno določiti obveznost pridobitve soglasja koncesionarja na območju pridobivalnega prostora za podzemeljsko pridobivanje rudnin v premogovniku Velenje.
- č) Varstvo kulturne dediščine:
Pri pripravi pogojev v spremembah PUP za pobudo: 30 je potrebno upoštevati pogoje iz kulturno varstvenega soglasja št. 02-2145/49-97/10-MKL z datumom 23.03.2010 Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Celje..
- d) Varstvo narave:
Pri pripravi pogojev v spremembah PUP za pobude: 20, 23, 83 in 88 je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 1-III-370/2-O-09/SL z datumom 13.08.2009 Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave.
- e) Infrastrukturni koridorji - elektrika:
Pri pripravi pogojev v spremembah PUP za pobudo 125 je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 350-4/2009-476 z datumom 10.08.2009 Ministrstva za gospodarstvo, Direktorata za energijo in št. 55548/532/vk z datumom 30.07.2009 ELES-a.
- f) Infrastrukturni koridorji - plin:
Pri pripravi pogojev v spremembah PUP za pobude: 3, 20, 27, 102, 105, 125 in 128 je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. S09-477/R-MP/RKP z datumom 5.10.2009 Geoplina Plinovodi d.o.o.
- g) Pri pripravi pogojev v spremembah PUP za vse pobude je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 350-299/2009-2 z datumom 24.07.2009 Ministrstva obrambo, Uprave RS za zaščito in reševanje.
- h) Pri pripravi pogojev v spremembah PUP za vse pobude je potrebno upoštevati vse predpise s področja upravljanja z vodami.

7.1.3. Prostorski izvedbeni akti za območja usmerjene gradnje

7.1.3.1 Prostorski izvedbeni akti v letu 2009

Na osnovi sprememb in dopolnitev PSPA MO Velenje v letu 2009 se za zaključena večja območja usmerjene gradnje, ki jih tvorijo zemljišča ene ali večih pobud za spremembo rabe iz Elaborata za poselitve kot podlaga za Spremembe in dopolnitve PSPA Mestne občine Velenje – dopolnitev 2009 (MOV, Urad za okolje in prostor in Urbana d.o.o. Velenje, junij), izdelajo občinski podrobni prostorski načrti (OPPN) in sicer:

Tabela 8.: Pregled OPPN glede na naselja ter pobude za spremembo rabe:

NASELJE		PREDVIDENA PRIPRAVA OPPN		
ime	šifra	zajema pobude št.	ŠIFRA OPPN	SP kot programska zasnova za OPPN
Lipje - 3	11	41	LIP3_oppn_01	Ap 271/2007-SP (ARHENA)
Lipje - 7	15	38, 39, 43	LIP7_oppn_01	Ap 288/2007-SP (ARHENA)
Lubela	22	22	LUB0_oppn_01	Ap 285/2007-SP (ARHENA)
Podkraj	39	47, 56, 97	PDR1_oppn_01	Ap 274/2007-SP (ARHENA)
UZ Velenje:	46	96	VELO_oppn_01	Ap 294/2007-SP (ARHENA)
		100	VELO_oppn_02	Ap 273/2007-SP (ARHENA)
		104	VELO_oppn_03	Ap 276/2007-SP (ARHENA)
		107	VELO_oppn_04	P112360 (Protim Ržišnik Perc)
		98	VELO_oppn_05	Programske zasnove v tč. 7.1.3.2.b
		99	VELO_oppn_06	
		103	VELO_oppn_07	
Kavče - 2	55	46, 55	KAV2_oppn_01	Ap 277/2007-SP (ARHENA)
		48	KAV2_oppn_02	Piano/115/2007-SP (Piano Atelje)
Prelska - 3	56	79	PRL3_oppn_01	Zazid. preis., 22.jan. 2007 (KULTIVATOR d.o.o.)

7.1.3.2 Programske zasnove za pripravo OPPN v letu 2009

Za pripravo pogojev za projektiranje in gradnjo v OPPN za posamezna zaključena območja naselij, ki jih predstavljajo pobude navedene v tabeli 8 iz točke 7.1.3.1, je potrebno upoštevati programske zasnove ter pogoje smernic nosilcev urejanja prostora za pripravo sprememb in dopolnitev PSPA MO Velenje v letu 2009, ki so njihov sestavni del:

- a) Programske zasnove za OPPN - splošno:
OPPN za posamezna območja se pripravijo v skladu z rešitvami v SP, ki se smatrajo kot programske zasnove za OPPN.
- b) Programske zasnove za OPPN s šiframi: VELO_oppn_05, VELO_oppn_06, VELO_oppn_07:
OPPN za navedena območja se pripravijo ob upoštevanju naslednjih programskih zasnov:
  - vrste objektov: večstanovanjski objekti,
  - dovoljene mestotvorne dodatne dejavnosti,
  - gostota poselitve 60 – 80 prebivalcev na ha,
  - etažnost prilagojena sosednjim območjem urejanja,
  - obvezni delež zelenih površin 20% celotnega zemljišča.
- c) Gozdni prostor:
Pri pripravi pogojev v OPPN za pobude: 96, 100, 104 in 107 je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 0652-2/2009 z datumom 12.08.2009 Zavoda za gozdove Slovenije.
- č) Varstvo kulturne dediščine:
Pri pripravi pogojev v OPPN za pobude: 3 (v povezavi s 120), 7, 22, 59 (v povezavi s 118), 61, 88, 101, 126 in 127 je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 35011-247/2009/6 z datumom 14.08.2009 Ministrstva za kulturo.
- d) Varstvo narave:
Pri pripravi pogojev v OPPN za pobudo: 22 je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 1-III-370/2-O-09/SL z datumom 13.08.2009 Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave.
- e) Pri pripravi pogojev v OPPN za pobudo 22 je potrebno upoštevati pogoje iz občinskega Odloka o varstvu virov pitne vode na območju Mestne občine Velenje (Uradni vestnik MO Velenje, št. 6/01) ker leži pobuda v vodovarstvenem območju (II. režim) vodnega vira.

- f) Infrastrukturni koridorji - elekrika:
Pri pripravi pogojev v OPPN za pobude: 14, 18 in 103 je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 350-4/2009-476 z datumom 10.08.2009 Ministrstva za gospodarstvo, Direktorata za energijo in št. 55548/532/vk z datumom 30.07.2009 ELES-a.
- g) Pri pripravi pogojev v OPPN za vse pobude je potrebno upoštevati pogoje iz smernic št. 350-299/2009-2 z datumom 24.07.2009 Ministrstva obrambe, Uprave RS za zaščito in reševanje.
- h) Pri pripravi pogojev v OPPN za vse pobude je potrebno upoštevati vse predpise s področja upravljanja z vodami.

7.2. MERILA ZA UGOTAVLJANJE ODPSTOPANJ OD SPREJETIH PROSTORSKIH SESTAVIN PLANSKIH AKTOV, KI NAREKUJEJO POSTOPEK SPREMEMBE PLANSKIH AKTOV

Če se na predlog MO Velenje pojavi družbeno utemeljena potreba za odstopanje od obveznih izhodišč, ali če obstajajo širši javni interesi, ugotovljeni s spremembami dolgoročnega plana Republike Slovenije, za odstopanja od obveznih izhodišč, mora ustrezne spremembe in dopolnitve teh prostorskih sestavin planskih aktov MO Velenje obravnavati in sprejeti, po postopku kot ga določa zakonodaja, Občinski svet MO Velenje.

7.3. SKUPNE NALOGE S SOSEDNJI OBČINAMI

MO Velenje se obvezuje, da bo tudi po sprejetju prostorskih sestavin planskih aktov MO Velenje, sodelovala pri razreševanju skupnih problemov, ki se pojavljajo na mejnih območjih ter v širšem prostoru. Za evidentirane, a nerazrešene soodvisnosti je potrebno pripraviti skupne strokovne podlage. Proučevanje prostora bo temeljilo na skupno dogovorjenih usmeritvah za urejanje prostora in varstvo okolja, kjer ne poznamo občinskih meja.

Skupne naloge pri usmerjanju prostorskega razvoja s sosednjimi občinami:

- Problematika boljše navezave Mestne občine Velenje in sosednjih občin na avtocesto Ljubljana Maribor,
- proučitev povezave vodovodnih in kanalizacijskih sistemov na območju Šoštanja in Velenja z občino Šoštanj,
- določitev lokacije zbiranja odpadkov skupno z občinama Šoštanj in Šmartno ob Paki,
- določitev lokacije regijskega odlagališča (predelava in deponija) posebnih odpadkov ter proučitev možnosti za skupno regijsko deponijo komunalnih odpadkov z vsemi občinami v regiji ter MO Celje,
- zasnova elektro in telefonskega omrežja na mejnih območjih vseh sosednjih občin z občinami Žalec, Šoštanj, Mislinja, Dobrna,
- proučitev potreb gospodarstva Savinjsko šaleške regije z vsemi občinami v regiji,
- problematika odlagališča pepela in produktov odžvepljevanja z občino Šoštanj,
- varstvo zraka, voda in tal z občino Šoštanj,
- krajske ureditve na območju pridobivalnega prostora Premogovnika Velenje z občino Šoštanj.

8. KARTOGRAFSKA DOKUMENTACIJA K PROSTORSKIM SESTAVINAM PLANSKIH AKTOV MO VELENJE

Vsebina kartografske dokumentacije k prostorskim sestavinam planskih aktov MO Velenje (kartografski del in kartografska dokumentacija) je opredeljena v nadaljevanju besedila tega člena, v točkah 2) in 3).

2) Spremembe in dopolnitve kartografskega dela dolgoročnega plana se izvedejo zaradi ustanovitve nove Mestne občine Velenje na osnovi razdelitve prejšnje občine Velenje na tri samostojne občinske enote ter priključitve dela občine Žalec k MO Velenje.

Vsebina spremenjenega in dopolnjenega kartografskega dela dolgoročnega plana je naslednja:

	vsebina:	merilo:
list a/	Naslovnica	
list b/	Vsebina	
list št. 1	Zasnova kmetijstva in gozdarstva	1:25000
list št. 2	Zasnova vodnega gospodarstva	1:25000
list št. 3	Zasnova rudnin	1:25000
list št. 4	Zasnova naravne in kulturne dediščine	1:25000
list št. 5	Zasnova rekreacije v naravnem okolju	1:25000
list št. 6	Zasnova sanacij	1:25000
list št. 7.a	Zasnova omrežja naselij glede na funkcije	1:25000
list št. 7.b	Zasnova območij za poselitev	1:25000
list št. 8	Zasnova prometnega omrežja	1:25000
list št. 9	Zasnova omrežja zvez	1:25000
list št. 10	Zasnova energetskega omrežja	1:25000
list št. 11	Zasnova območij za obrambo in zaščito	1:25000
list št. 12	Zasnova načinov urejanja prostora	1:25000
list št. 13	Obvezna izhodišča državnega prostorskega plana	1:25000
list št. 14	Urbanistična zasnova mesta Velenje:	
14.a	Zasnova namenske rabe prostora	1:5000
14.b	Zasnova načinov urejanja prostora	1:5000
14.c	Prometno, komunalno in energetske omrežje	

(3) V kartografski dokumentaciji k dolgoročnemu planu se vsebina kart ustrezno spremeni in dopolni:

Vsebina spremenjenega in dopolnjenega dela kartografske dokumentacije je naslednja:

list a/	Naslovnica	
list b/	Vsebina	
list št. 1	Preglednica vezave listov	1:25000
list št. 2	DKN - Šoštanj 4	1:5000
list št. 3	DKN - Šoštanj 5	1:5000
list št. 4	DKN - Šoštanj 14	1:5000
list št. 5	DKN - Šoštanj 15	1:5000
list št. 6	DKN - Šoštanj 16	1:5000
list št. 7	DKN - Šoštanj 17	1:5000
list št. 8	DKN - Šoštanj 23	1:5000
list št. 9	DKN - Šoštanj 24	1:5000
list št. 10	DKN - Šoštanj 25	1:5000
list št. 11	DKN - Šoštanj 26	1:5000
list št. 12	DKN - Šoštanj 27	1:5000
list št. 13	DKN - Šoštanj 33	1:5000
list št. 14	DKN - Šoštanj 34	1:5000
list št. 15	DKN - Šoštanj 35	1:5000
list št. 16	DKN - Šoštanj 36	1:5000
list št. 17	DKN - Šoštanj 37	1:5000
list št. 18	DKN - Šoštanj 38	1:5000
list št. 19	DKN - Šoštanj 43	1:5000
list št. 20	DKN - Šoštanj 44	1:5000
list št. 21	DKN - Šoštanj 45	1:5000
list št. 22	DKN - Šoštanj 46	1:5000
list št. 23	DKN - Šoštanj 47	1:5000
list št. 24	DKN - Šoštanj 48	1:5000

»S spremembami in dopolnitvami PSPA MO Velenje v letu 2009 se spremenijo in nadomestijo naslednji listi kartografskega dela:

list št. 1	Zasnova kmetijstva in gozdarstva	1:25000
list št. 7.b	Zasnova območij za poselitev	1:25000
list št. 12b	Zasnova načinov urejanja	1:25000
list št. 14.a	Urbanistična zasnova mesta Velenje: »Zasnova namenske rabe prostora«	1:10000
list št. 14.b	Urbanistična zasnova mesta Velenje: »Zasnova načinov urejanja prostora«	1:10000

»S spremembami in dopolnitvami PSPA MO Velenje v letu 2009 se spremenijo in nadomestijo naslednji listi kartografske dokumentacije:

list št. 4	PKN5 - Šoštanj 14	1:5000
list št. 5	PKN5 - Šoštanj 15	1:5000
list št. 9	PKN5 - Šoštanj 24	1:5000
list št. 10	PKN5 - Šoštanj 25	1:5000
list št. 11	PKN5 - Šoštanj 26	1:5000
list št. 12	PKN5 - Šoštanj 27	1:5000
list št. 13	PKN5 - Šoštanj 33	1:5000
list št. 14	PKN5 - Šoštanj 34	1:5000
list št. 15	PKN5 - Šoštanj 35	1:5000
list št. 16	PKN5 - Šoštanj 36	1:5000
list št. 17	PKN5 - Šoštanj 37	1:5000
list št. 18	PKN5 - Šoštanj 38	1:5000
list št. 20	PKN5 - Šoštanj 44	1:5000
list št. 21	PKN5 - Šoštanj 45	1:5000
list št. 22	PKN5 - Šoštanj 46	1:5000
list št. 23	PKN5 - Šoštanj 47	1:5000
list št. 24	PKN5 - Šoštanj 48	1:5000«